Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

3 САКАВІКА 2009 г.
АЎТОРАК
№ 39
(26397)

Кошт 600 рублёў

ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІЎНЯ 1917 Г.

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ СА «ЗВЯЗДОЙ»

Пачалася падпіска на II квартал 2009 года

Падпісныя цэны на газету «Звязда» (у рублях)

Індэкс	на 1 месяц	на 3 месяцы
63850 (індывідуальны)	10120	30360
63145 (індывідуальны льготны для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	9570	28710
63858 (ведамасны)	16170	48510
63239 (ведамасны льготны для ўстаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	14740	44220

Аляксандр Лукашэнка знаходзіцца з рабочым візітам у Сербіі

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка накіраваўся з рабочым візітам у Рэспубліку Сербія. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў прэс-службе беларускага лідара.

Кіраўнік дзяржавы правядзе сустрэчы з кіраўніцтвам краіны і прадстаўнікамі дзелавых колаў. У цэнтры ўвагі — пытанні пашырэння гандлёва-эканамічных адносінаў па самым шырокім спектру напрамкаў, перспектывы рэгіянальнага еўрапейскага супрацоўніцтва, актуальныя пытанні міжнароднага парадку дня.

У рамках візіту таксама запланавана, што Прэзідэнт правядзе ў Сербіі некалькі дзён адпачынку.

Сусветны фінансавы крызіс не выклікаў актывізацыю злачыннасці ў Беларусі —

Аб гэтым на прэс-канферэнцыі паведаміў міністр унутраных спраў Беларусі Уладзімір Навумаў, передае карэспандэнт БЕЛТА.

Ён адзначыў, што па выніках двух месяцаў гэтага года колькасць злачынстваў у Беларусі скарацілася прыкладна на 15 працэнтаў і, што асабліва радуе, дасягнута скарачэнне колькасці цяжкіх і асабліва цяжкіх злачынстваў. Уладзімір Навумаў адзначыў, што зменшэнне колькасці злачынстваў назіраецца апошнія тры гады.

Міністр таксама канстатаваў, што даследаванні грамадскай думкі сведчаць аб тым, што давер да супрацоўнікаў міліцыі з боку грамадзян узрос па ўсёй Беларусі, за выключэннем некалькіх рэгіёнаў.

«Месцаў у ЛПП дастаткова, па просьбе абласных адміністрацый нядаўна былі створаны яшчэ два ЛПП — у Віцебску і Дзяржынску, перш за ўсё, для абавязаных асобаў. Усяго ж на гэты момант у беларускіх ЛПП налічваецца каля 4 тыс. месцаў», — сказаў міністр.

Уладзімір Навумаў не лічыць ЛПП дасканалай формай барацьбы з алкагалізмам, але тое, што чалавеку даецца шанц усвядоміць згубнасць празмернага ўжывання спіртнога — несумненны плюс. Паводле яго даных, каля 15-20 працэнтаў кліентаў ЛПП пасля года знаходжання там знаходзяць у сабе сілы больш не трапляць у такія ўстановы.

Уладзімір Навумаў падтрымлівае ініцыятыву павышэння ўзроставага абмежавання на продаж алкаголю да 21 года.

«Я заўсёды станоўча стаўлюся да любых пачынанняў, якія б процідзейнічалі алкагалізацыі беларускага насельніцтва. На сённяшні дзень гэта самая вялікая праблема, якая з'яўляецца пажыўнай глебай для ўсёй злачыннасці. Як у мяне, так і ў іншых работнікаў праваахоўных органаў любое пачынанне і намаганне ў вырашэнні гэтага пытання выклікае толькі станоўчы водгук», — сказаў міністр.

Разам з тым, адзначыў Уладзімір Навумаў, адными толькі абмежавальнымі мерамі нельга пераламаць сітуацыю. Таксама неабходна актыўна ўкараняць і рэалізоўваць выхаваўчыя меры, пачынаючы з малалетняга ўзросту.

Як паведамлялася раней, палажэнне аб павелічэнні ўзроставага абмежавання на продаж спіртных напіткаў з 18 да 21 года змяшчаецца ў законапраекце «Аб асновах дзяржаўнай маладзёжнай палітыкі», які будзе разгледжаны Палатай прадстаўнікоў на маючай адбыцца вясенняй сесіі.

Уладзімір Навумаў прапануе Дзень міліцыі, які адзначаецца ў Беларусі 4 сакавіка, сумясціць з днём цвярозасці.

«Я за тое, каб 4 сакавіка быў дзень цвярозасці. Міліцыянеры ў барацьбе з п'янствам павінны падаваць асабісты прыклад», — сказаў Уладзімір Навумаў.

Разам з тым міністр не ўпэўнены, што ў сёлета ўдасца правесці поўнамаштабны дзень цвярозасці ў гэта прафесійнае свята, але абяцаў даць адпаведныя распараджэнні.

Міністры ўнутраных спраў Беларусі, Расіі і Украіны сустрэнуцца 3 сакавіка ў Мінску. Сустрэча кіраўнікоў ведамстваў прымеркавана да Дня міліцыі, які адзначаецца ў Беларусі 4 сакавіка.

Як удакладніў на прэс-канферэнцыі міністр унутраных спраў Беларусі, бакі плануюць выпрацаваць сумесныя дзеянні ў існуючых умовах па прадухіленні эканамічных злачынстваў.

Прадпрымальнікам з Ваўкавыска ў бліжэйшыя 1-2 тыдні будзе прад'яўлена некалькі новых абвінавачанняў, звязаных з падрыхтоўкай асабліва цяжкіх злачынстваў.

Паводле слоў міністра, у ходзе аператыўных мерапрыемстваў была атрымана і пацверджана інфармацыя аб тым, што ваўкавыскія прадпрымальнікі захоўвалі выбуховыя рэчывы і зброю, выкарыстаць якую планавалася групай асобаў, у якую ўваходзіў і прадпрымальнік Мікалай Аўтуховіч. Цяпер усе гэтыя асобы затрыманы. Праваахоўныя органы на цяперашні момант маюць значна больш інфармацыі па гэтай справе, таму што многія з іх супрацоўнічаюць са следствам.

«У бліжэйшыя адзін-два тыдні мы яшчэ прад'явім шэраг абвінавачванняў, звязаных з падрыхтоўкай асабліва цяжкіх злачынстваў. Не думаю, што мы доўга будзем расследаваць гэту справу. На працягу некалькіх месяцаў яна будзе перададзена ў суд», — сказаў міністр.

Уладзімір Навумаў таксама адзначыў, што пакуль пацвярджэння сувязі затрыманых прадпрымальнікаў з выбухам у Мінску ў ноч з 3 на 4 ліпеня 2008 года няма.

Як паведамлялася раней, трое прадпрымальнікаў з Ваўкавыска Мікалай Аўтуховіч, Юрый Лявонаў і Уладзімір Асіпенка былі затрыманы па падазрэнні ў дачыненні да падзей, якія мелі месца ў 2005 годзе. Яны падазраюцца ва ўчыненні наўмысных падпалаў, знішчэнні маёмасці шляхам узрыванняў, захоўванні выбуховых рэчываў і агнястрэльнай зброі. Мікалаю Аўтуховічу прад'яўлена абвінавачанне па арт. 218 ч. 3 (наўмыснае знішчэнне або пашкоджанне маёмасці) Крымінальнага кодэкса Беларусі, яшчэ двум прадпрымальнікам — па ч. 2 гэтага ж артыкула. У 2006 годзе Мікалай Аўтуховіч быў асуджаны на 3,5 года пазбаўлення волі за ўхіленне ад выплаты падаткаў.

Нядбайныя бацькі, пазбаўленыя бацькоўскіх правоў, ужо аплачваюць палавіну расходаў на выхаванне іх дзяцей.

Сістэма прымусовага працаўладкавання нядбайных бацькоў апраўдала сябе, перакананы міністр. Паводле яго даных, 20-25 працэнтаў такіх людзей «ужо знайшлі сябе». Уладзімір Навумаў, у прыватнасці, прывёў прыклад, калі абавязаныя асобы сабраліся ў будаўнічую брыгаду і паспяхова працуюць.

Пры гэтым міністр заўважыў, што прадпрымальнікі, якія бяруць на работу нядбайных бацькоў, павінны разумець, «што гэта прадстаўнікі грамадства, у якім жывём мы ўсе».

БЕЛТА.

Балгарыя падтрымлівае ініцыятыву аб зніжэнні кошту шэнгенскіх візаў для грамадзян Беларусі

Аб гэтым паведаміў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Балгарыя ў Беларусі Петка Ганчаў на прэс-канферэнцыі з нагоды балгарскага нацыянальнага свята — Дня вызвалення.

Балгарыя, як і Польшча, Літва, Славакія, падтрымлівае ініцыятыву зніжэння візаў для беларускіх грамадзян замест 60 еўра да 35 еўра, гэтак жа як для грамадзян Расіі і Украіны», — сказаў Петка Ганчаў.

Балгарскія тураператары прынялі рашэнне аб зніжэнні цэнаў на адпачынак на 5-30 працэнтаў для арганізаваных турыстычных груп з іншых краін, у першую чаргу з Беларусі, Расіі, Украіны.

БЕЛТА.

Старшыня КДК правядзе «прамую лінію» ў сталіцы

«Прамую лінію» з жыхарамі Мінска 4 сакавіка з дзесяці гадзін раніцы да паловы на першую дня правядзе старшыня Камітэта дзяржкантролю Беларусі Зянон Ломаць.

Як паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў прэс-службе КДК, па тэлефоне 218-01-99 мінчане могуць задаць пытанне кіраўніку галоўнай кантрольнай установы краіны, а таксама выказацца наконт працы адказных асобаў дзяржорганаў улады і арганізацый, прадпрыемстваў розных форм уласнасці. У Камітэце адзначылі, што Зянон Ломаць заклікае жыхароў сталіцы да адкрытага і раўнапраўнага дыялогу, і чакае не толькі паведамленняў аб парушэннях заканадаўства, але таксама і канструктыўных прапаноў, што накіраваныя на пошук дадатковых рэзерваў і магчымасцяў для сацыяльна-эканамічнага развіцця дзяржавы.

Між іншым, пісьмовыя звароты, адрасаваныя старшыні КДК Зянону Ломацю, можна да 4 сакавіка пакінуць у спецыяльнай паштовай скрыні, якая пастаўлена ў Мінскім гарадскім выканаўчым камітэце па адрасе: праспект Незалежнасці, 8.

Ігар ГРЫШЫН.

ISSN 1990 - 763X

Чарговую партыю леташняга ўраджаю фермеры з вёскі Грынкі Свіслацкага раёна ***Барыс ЛІНКЕВІЧ*** *і* ***Аляксандр ПАЦ*** *(на фотаздымку) падрыхтавалі для транспарціроўкі ў паўночную частку краіны — на Віцебшчыну. «Мы атрымалі капусты па 800 цэнтнераў з гектара і па 450 цэнтнераў цыбулі, хоць глеба ў нас не самая лепшая ў раёне, — кажа ўдзельнік і прызёр леташніх Дажынак у Оршы, кіраўнік фермерскай гаспадаркі «Спадчына Плюс» Барыс Лінкевіч (на фота справа). Свой ураджай гэтыя гаспадары захавалі выдатна і цяпер занятыя яго рэалізацыяй на гандлёвыя прылаўкі. Але не толькі. Аказваюць яны і дабрачынную дапамогу, напрыклад, мясцоваму дому састарэлых. За высокую культуру земляробства і добрыя вынікі фермерская гаспадарка Лінкевіча гэтымі днямі была прызнана лепшай на Гродзеншчыне. А нам прыемна і тое, што амаль два дзясяткі гадоў Барыс Лінкевіч з'яўляецца сталым падпісчыкам «Звязды».*

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

У МАЛОГА БІЗНЭСУ ПРАБЛЕМ ХАПАЕ І АКРАМЯ РЭГІСТРАЦЫІ

Апошнім часам у краіне адбыліся пэўныя прагрэсіўныя зрухі ў дачыненні прадпрымальнікаў. Во і рэгістрацыя стала прасцейшая, і праверкі «замарозілі», і эканамічнае абгрунтаванне цэнаў і тарыфаў адмянілі для ўсіх катэгорый ІП... З аднаго боку — гэта пазітыў, а з другога боку — яшчэ існуе стос больш важных пытанняў з арэндай, зарплатай, магчымасцю наняць працаўніка не са складу сям'і і гэтак далей. Цяпер важна не маўчаць у чаканні манны нябеснай, а гаварыць пра гэтыя праблемы, весці дыскусіі, абмяркоўваць. Сёння сваё бачанне сітуацыі ў галіне прадпрымальніцтва выкажа Уладзімір ЗІНОЎСКІ, старшыня Савета па развіцці прадпрымальніцтва Рэспублікі Беларусь, старшыня Нацыянальнага статыстычнага камітэта, які адказаў на пытанні «Звязды» праз інтэрнэт:

— Уладзімір Іванавіч, дазвольце пачаць з таго, што ва ўсіх на слыху: з 1 лютага дзейнічае Дэкрэт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 1, які ўвёў заяўны прынцып дзяржрэгістрацыі суб'ектаў гаспадарання. Ці ёсць ужо ў вас інфармацыя аб практыцы яго прымянення?

— Дэкрэт дзейнічае толькі з 1 лютага, таму пакуль дастатковай статыстыкі няма. Напрыклад, ужо ў панядзелак, 2 лютага, — у першы працоўны дзень яго прымянення — ў Мінску было зарэгістравана 28 юрыдычных асобаў і 85 індывідуальных прадпрымальнікаў, 33 суб'екты прадпрымальніцкай дзейнасці змаглі ўнесці змены ў дакументы. За першыя два тыдні лютага перавагамі заяўнага прынцыпу скарысталіся больш за 300 ІП. Наколькі я ведаю, раней такая колькасць дакументаў апрацоўвалася недзе за тыдзень. Ужо на падставе гэтых лічбаў можна меркаваць, што Дэкрэт №1 мае шанцы стаць важкім крокам у напрамку лібералізацыі эканомікі, зняцця шэрагу бюракратычных бар'ераў для арганізацыі і вядзення бізнэсу. На мой погляд, гэты крок у справе арганізацыі і вядзення ўласнага бізнэсу амаль рэвалюцыйны. Колькі казалі пра тэхнічныя складанасці, цяганіну, матэрыяльныя затраты і іншыя бюракратычныя перашкоды на гэтым шляху. Зараз жа, згодна з Дэкрэтам, прадпрымальніку для рэгістрацыі патрабуецца мінімальны пералік дакументаў.

— Значыць, зарэгістравацца зараз стала значна лягчэй.

Фота Аляксандра ТАЛОЧКІ, «Рэспубліка».

Але існуе і больш складанае пытанне — дзе знайсці першапачатковы капітал, каб распачаць свой бізнэс? Дзе ўзяць грошы?

— У нашай краіне склалася і функцыянуе сістэма дзяржаўнай фінансава-крэдытнай падтрымкі малога прадпрымальніцтва, у тым ліку для пачаткоўцаў. Так, у бюджэтах абласцей і Мінска фінансава-крэдытная патдрымка ажыццяўляецца праз фінансаванне інвестыцыйных праектаў на зваротнай і платнай аснове, частковай кампенсацыі малым прадпрыемствам і ІП выдаткаў па выплаце працэнтаў за карыстанне банкаўскімі крэдытамі, а таксама выдаткаў па выплаце лізінгавых плацяжоў. Аднак гэтая сістэма мае патрэбу ва ўдасканальванні. Праблема не толькі ў невялікіх памерах фінансавай падтрымкі прадпрымальнікаў, але і ў працэдуры яе атрымання. Чакаць падтрымкі можна ў сярэднім ад 4 да 6 месяцаў... Савет па развіцці прадпрымальніцтва пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь прапанаваў шэраг мераў, сфармуляваных на базе аналізу міжнароднай практыкі. Мы лічым, што ва ўмовах абмежаванасці дзяржаўных рэсурсаў асноўная стаўка ў пытаннях фінансавай падтрымкі павінна рабіцца не на субсідзіраванне невялікай колькасці праектаў, а на стварэнне больш спрыяльных умоў фінансавання для сектара ў цэлым. Бюджэтныя сродкі павінны выкарыстоўвацца не як галоўны сродак фінансавай падтрымкі, а як інструмент прыцягнення ў сферу фінансавання малога бізнэсу пазабюджэтных сродкаў. Яны павінны не ствараць альтэрнатыву банкаўскай сістэме, а толькі запаўняць на рынку фінансавых паслуг тыя нішы, якія не могуць па розных прычынах запоўніць банкі.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Арганізацыям дазволена не праводзіць у 2009 годзе пераацэнку асноўных сродкаў

Арганізацыям у Беларусі прадастаўлена права не праводзіць у 2009 годзе пераацэнку асноўных сродкаў, не завершаных будаўніцтвам аб'ектаў і не ўстаноўленага абсталявання. Такая норма змяшчаецца ва ўказе № 116 «Аб некаторых пытаннях пераацэнкі асноўных сродкаў, не завершаных будаўніцтвам аб'ектаў і неўстаноўленага абсталявання», паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы.

Арганізацыям, якія ажыццявілі пераацэнку асноўных сродкаў, не завершаных будаўніцтвам аб'ектаў і неўстаноўленага абсталявання, прадастаўлена права скарэкціраваць даныя бухгалтарскага і падатковага ўліку, выключыўшы вынікі гэтай пераацэнкі, прадставіць у падатковыя органы ўдакладненыя падатковыя дэкларацыі (разлікі) і пры неабходнасці правесці даплату падаткаў, збораў, іншых абавязковых плацяжоў у бюджэт.

ШТО ВІНЕН, АДДАЦЬ ПАВІНЕН

У Беларусі загаварылі пра калектарскія кампаніі

Самым простым спосабам абзавесціся дабротамі цывілізацыі, на які паспелі «падсесці» многія беларусы, не так даўно быў банкаўскі крэдыт. Аднак, падобна, ранейшы бум спажывецкага крэдытавання, калі банкі літаральна палявалі за кліентамі (яны актыўна стымулявалі попыт на праграмы крэдытавання, у тым ліку і агрэсіўнай рэкламай), а апошнія гэтым карысталіся, скончыўся: цяпер няма таго доступу як банкаў, так і грамадзян да «лёгкіх» грошай, таму што сродкі істотна падаražалі.

А весь вяртаць пазыкі банкам для некаторых нашых суайчыннікаў становіцца ўсё больш праблематычна: своечасова сплачваць свой сямейны бюджэт, улічыўшы ўсе акалічнасці, ім аказалася не па сілах. Многім пазычальнікам, што атрымлівалі буйныя крэдыты, у першую чаргу, у валюце, усю складана іх абслугоўваць: пасля девальвацыі СКВ істотна падаражала. Гэта значыць, для людзей, якія маюць даходы ў рублях, павысіўся памер платы па крэдытах.

Як будзе развівацца далей сітуацыя з вяртаннем крэдытаў — прагнозы пра гэта банкіры даюць неахвотна. Праўда, многія з маіх суразмоўцаў зазначаюць, што палітыка істотнага росту непагашаных валютных крэдытаў фінансавыя ўстановы не маюць. Разам з тым, яны не выключаюць і таго, што ў перспектыве могуць узнікаць праблемы з валютнымі пазыкамі.

Як паведаміў у гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» **начальнік Галоўнага ўпраўлення банкаўскага нагляду, член Савета дырэктараў Нацыянальнага банка Беларусі Сяргей ДУБКОЎ**, раней, пачынаючы з 2002 года і амаль да канца мінулага, у банкаўскім сектары нашай краіны доля праблемнай запазычанасці па крэдытах і іншых актыўных аперацыях кліентаў і банкаў толькі скарачалася.

— Аднак летась, з кастрычніка, — зазначыў Сяргей Вітальевіч, — пачаўся рост запазычанасці па крэдытах, і ён дастаткова істотны, каля ўзровень праблемных крэдытаў ўсё яшчэ менш за 2 %. Аналіз жа сітуацыі на рынках суседніх краін, а таксама логіка развіцця эканамічных адносінаў у рамках сусветнага фінансавага крызісу сведчаць аб узрастанні колькасці дэфолтаў як юрыдычных, так і індывідуальных пазычальнікаў. Для таго, каб гэтая праблема была вырашальнай у будучыні, неабходна мець адпаведныя механізмы, прычым механізмы, якія атрымалі апрабацыю і станоўчы водгук на міжнародным узроўні. У прыватнасці, каб знізіць аперацыйныя расходы банкаў па спагнанні даўгоў, у многіх краінах працуюць калектарскія агенцтвы.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

У РАСІІ СПЕЕ ЗМОВА?

Фінансавы крызіс, калі з яго наступствамі не справяцца расійскія ўлады, можа прывесці да пераварату. У прыватнасці, да змены прэм'ера.

Такое меркаванне ў інтэрв'ю газеце «Маскоўскі камсамолец» не выключыў адзін са стваральнікаў цяперашняй палітычнай сістэмы, кіраўнік Фонда эфектыўнай палітыкі Глеб Паўлоўскі.

Калі гаворка ідзе аб вытоках сацыяльнага пратэсту ў Расіі, шукайце іх у калідорах улады, кажа Паўлоўскі. Паводле яго меркавання, у краіне ёсць невялікая група людзей, якая ва ўмовах цяперашняга крызісу здольная б здзейсніць пераварот. Гэта, паводле слоў Паўлоўскага, «частковa буйны бізнэс, людзі ў вярхах федэральнай улады, сталічныя колы, некаторыя губернатары». Зараз усё залежыць, як лічыць Паўлоўскі, ад таго, ці ўдасца ўраду і прэзідэнту выйсці з крызісу. Калі не — то ўжо вясной да падтрымкі ўрада пытанні 91-га года або ўкраінскага 2004 года, калі на вуліцу выйдуць масы. Той, хто будзе ва ўладзе на выхадзе з крызісу, атрымае ўсю адказнасць за яго наступствы, лічыць Паўлоўскі. Ён не выключыў, што пры гэтым білэзнесмены і губернатары, зацікаўленыя ў новым перавароце, могуць пазбавіцца ад прэм'ера Уладзіміра Пуціна. І надвораці, падтрымаюць прэзідэнта Расіі Дзмітрыя Мядзведзева.

ЕЎРАСАЮЗ АДМОВІЎСЯ РАСПРАЦОЎВАЦЬ ПЛАН ВЫРАТАВАННЯ УСХОДНЯЙ ЕЎРОПЫ

Лідары Еўрасаюза адмовіліся ад ідэі распрацоўкі агульнага плана выратавання краін Усходняй Еўропы ва ўмовах крызісу.

Такое рашэнне было прынята 1 сакавіка ў Брусэлі на пазачарговым саміце 27 краін-членаў ЕС, прысвечаным эканамічнаму крызісу. Як заявіў прэм'ер-міністр Чэхіі, якая зараз старшынствуе ў ЕС, Мірэк Тапаланэк, краіны не маюць патрэбы ў глабальнай праграме падтрымкі, паколькі ў кожнай з іх свае праблемы.

ЦІМАШЭНКА ПРЫСТРАШЫЛА НАЦЫЯНАЛІЗАЦЫЯЙ ЗА ДАЎГІ ПА ЗАРПЛАЦЕ

Прадпрыемствы, якія будуць працягваць затрымліваць зарплату супрацоўнікам, пагражае нацыяналізацыя. Аб гэтым заявіла прэм'ер-міністр Украіны Юлія Цімашэнка.

Акрамя таго, прэм'ер даручыла ўраду вызначыць прадпрыемствы, якія звольнілі самую вялікую колькасць супрацоўнікаў і не плацяць зарплату. Што будуць рабіць з гэтымі прадпрыемствамі далей, Цімашэнка не ўдакладніла, адзначыла, што спіс кампаній павінен стаць публічным. У дзяржаўным сектары за даўгі па зарплаце будзе адказваць кожнае міністэрства асобна. Пры гэтым запазычанасць павінна быць ліквідавана на сакавіка. «Са сваёй стараны я гэты тэрмін, за які я буду скуру спускаць з кожнага міністра», — адзначыла Цімашэнка. Паводле яе слоў, чыноўнікі, якія правіліся, яна спачатку будзе пазбаўляць зарплаты, а потым звальняць.

ГАДАВАНЦЫ МЯДЗВЕДЗЕВА ПЕРАМАГЛІ НА ВЫСТАВЕ САБАК

На мінулых выхадных у Маскве адбылася выстава сабак «Еўразія-2009». Гэтым разам яна выйшла на высокі палітычны ўзровень — у мерапрыемстве паўдзельнічалі сабакі расійскага прэзідэнта Дзмітрыя Мядзведзева.

Сам кіраўнік дзяржавы, насуперак чаканням арганізатараў, «пахваразу» за сабак не прыехаў. Аднак яго гадаванцы ўсё адно ўзялі каштоўныя прызы. Усяго ў Мядзведзевых чатыры сабакі: пара англійскіх сетараў (брат і сястра — Дэніэл і Джолі), залацісты рэтрывер Альду і сярэднеазіяцкая аўчарка. Апошняя ў выставе не ўдзельнічала. Сетары Мядзведзева на чарзе занялі першае і другое месцы сярод юніёраў.

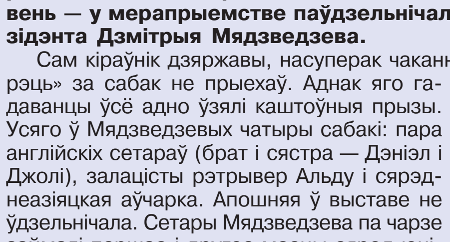

«Прамая лінія»

КАЛІ БАЛЯЦЬ СУСТАВЫ...

Захворванні суставаў сёння настолькі распаўсюджаныя, што іх можна лічыць адной з характэрных прыкмет часу. Як праяўляюцца астэаартрозы і астэапарозы, артрыт і рэўматызм? Якія метады іх лячэння і прафілактыкі існуюць сёння? Як аднаўляцца пасля перанесенай паталогіі на апорна-рухальным апараце? Пра гэта вы можаце спытаць у **доктара медыцынскіх навук, прафесара кафедры кардыялогіі і рэўматалогіі БелМАПА Тамары Дзмітрыеўны ЦЯБУТ.**

«Прамая лінія» адбудзецца **СЁННЯ з 15.00 да 16.00 па тэлефонах 8(017) 292 38 21 і 292 38 92.**

РОЗГАЛАС

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ СУТАК

ТЫДЗЕНЬ НЯЎСТОЙЛІВАГА НАДВОР'Я

Да сярэдзіны першай дэкады сакавіка надвор'е ў нашай краіне будзе вызначацца зонай павышанага ціску, паведаміў рэдакцыі начальнік службы гідраметэапрагнозаў Рэспубліканскага гідраметцэнтра Дзмітрый РАБАЎ.

Менавіта таму да чацвярга ападкаў амаль не будзе, толькі ў заходніх раёнах чакаецца невялікі кароткачасовы снег і мокры снег. На дарогах месцамі галалёдзіца, уначы і раніцай у асобных раёнах туман і намаразь. Тэмпература паветра сёння ўдзень ад мінус 3 да плюс 3 градусаў, у сераду ўначы мінус 1—7, на ўсходзе да 12 марозу, удзень — 0—6 цяпла.

У другой палове тыдня на тэрыторыю Беларусі завітае адносна цёплае паветра з боку поўдня Еўропы. Аднак будзе ветрана, што зробіць надвор'е не вельмі камфортным. Часам будзе ісці дождж і мокры снег. Тэмпература паветра ўначы ад мінус 4 да плюс 2 градусаў, удзень — ад мінус 1 да 5 цяпла.

Згодна з папярэднімі доўгатэрміновымі прагнозамі, сярэднясутачная тэмпература сакавіка павінна быць прыкладна на 1 градус вышэйшая за статыстычныя паказчыкі (тэмпературная норма месяца складае ад мінус 4 да плюс 1 градуса), ападкі ў межах нормы. Актыўныя веснавыя працэсы пачнуцца не з першых дзён сакавіка. У першай палове месяца ўначы будзе яшчэ падмарожваць, а ўдзень тэмпература паветра будзе вагацца каля нуля. Цяплей стане ў другой палове сакавіка, калі дзённая тэмпература паветра будзе дасягаць 1—8 цяпла, а на поўдні краіны — падымацца і да плюс 9--14 градусаў.

Сяргей КУРКАЧ.

РАБАЎНІКІ ЗАВАЛОДАЛІ ЗАРПЛАТАЙ

У пятніцу ўвечары на ўзбочыне дарогі паблізу вёскі Крывічы Салігорскага раёна з агнястрэльнымі раненнямі былі знойдзены целы 39-гадовага галоўнага эканаміста СВК «Бальшавік-Агра» і 38-гадовага вадзіцеля гэтай жа гаспадаркі.

Паводле папярэдніх звестак, загінулыя сталі ахвярамі рабаўнікоў: невядомыя злачынцы расправіліся з гэтымі работнікамі СВК і завалодалі 74 мільёнамі рублёў, якія прызначаліся для выплаты зарплаты. На тэрыторыях Мінскай, чатырох раёнах Брэсцкай, трох Гомельскай і трох Магілёўскай абласцей былі тэрмінова ўведзены спецпланы па вышуку крымінальнікаў, аднак адразу затрымаць злачынцаў не ўдалося.

Узялі іх у нядзелю, калі ў ходзе аператыўна-пошукавых мерапрыемстваў праваахоўнікам удалося выйсці на след рабаўнікоў і вызначыць іх асобы. Як высветлілася, напад і расправу над работнікамі СВК учынілі трое: 25-гадовы рабочы аднаго з салігорскіх ААТ, раней судзімы за крадзяжы і ўхіленне ад адбывання пакарання ў выглядзе папраўчых работ, 25-гадовы непрацуючы, што быў асуджаны за супраціўленне работніку міліцыі, і 23-гадовы рабочы салігорскага прадпрыемства. У падазроных супрацоўнікамі міліцыі канфіскавана частка выкрадзеных грошай.

Кацярына СОКАЛ-ЭЛЧАКЯН.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 3.03.2009 г. (для б/н разлікаў)	
1 долар ЗША	2 858,00
▼ 1 еўра	3 593,36
1 латвійскі лат	5 079,08
1 літоўскі літ	1 043,48
1 чэшская крона	127,06
1 польскі злоты	760,81
▼ 1 расійскі рубель	79,03
1 украінская грыўня	333,78

Курсы замежных валют для безнаяўных разлікаў. Цэнтрабанк РФ	
USD	36,1644
10 UAH	42,2481
1000 BYR	12,6493
EUR	45,5201

Агенцтва Уладзіміра Граўцова

Падпішыцеся на часопіс «Главный Бухгалтер. ГБ» на 2009 год у рэдакцыі па самай выгаднай цане. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01.

ААТ «Агенцтва Уладзіміра Граўцова» УНП 100024047 Ліцэнзія Мінсувязі № 02140/0172806 выд. 03.05.2004 да 02.05.2009

Мы рады за вас

Са звяздоўскімі прызамі — за новымі падпісчыкамі

Рэдакцыя газеты «Звязда», як і абяцала сваім падпісчыкам, дастаўляе суперпрызы па месцах жыхарства звяздоўцаў.

Апошні вояж быў наладжаны на Гродзеншчыну. Эпіцэнтрам ўрачыстай сустрэчы павінна была стаць Зэльва, дзе свой каляровы тэлевізар «Віцязь» чакала наша даўняя прыхільніца Людміла Іголка. Мы ведалі, што Людміла Аляксандраўна з вялікай павагай ставіцца да найстарэйшага беларускамоўнага выдання, ведае ўсе рубрыкі, чытае, можна сказаць, ад вокладкі да вокладкі. Прыемна, што фартуна ёй усміхнулася такой шырокай усмешкай.

Праўда, першым пунктам, дзе мы павінны былі «здаць» у надзейныя рукі пыласос, стаў Шчучын. Такі прыз у конкурсе «Прыз — руплівам паштальёну» дастаўся Валянціне Драгун з аддзялення паштовай сувязі Дзембрава. Падчас сустрэчы з супрацоўнікамі газеты Валянціна Антонаўна сказала, што не чакала такога падарунка, калі займалася афармленнем падпіскі для сваіх землякоў, таму бясконца рада. Мы са свайго боку пажадалі паштальёнцы далейшых поспехаў на гэтай ніве, зазначыўшы: звяздоўскі суперпрыз для работнікаў паштовай сувязі — халадзільнік «Атлант» — чакае свайго шчаслівчыка ў рэдакцыі. Начальнік РВПС г. Шчучына Міхаіл Міхно, дзякуючы якому і адбылася такая цудоўная сустрэча, сказаў, што гэта цудоўны стымул і было б нядрэнна, каб такая бытавая тэхніка знайшла свайго гаспадара на Шчучынскай зямлі.

Зрэшты, прыкладна такія намеры прагучалі і з вуснаў кіраўніка Зэльвенскага раённага вузла паштовай сувязі Генадзя Чыжэўскага падчас урачыстай сустрэчы ў мясцовым райвыканкаме, дзе быў уручаны каляровы тэлевізар «Віцязь» Людміле Іголцы. Справа ў тым, што прыз ад «Звязды» — электрачайнік — атрымала і супрацоўніца АПС Цаглевічы Зэльвенскага раёна Зоя Кніга.

Фотаздымак зроблены ў Шчучыне падчас уручэння прыза «Звязды» паштальёну Валянціне ДРАГУН. Параможцы рэкламнай гульні ўзнагароду ўручыў начальнік райвузла паштовай сувязі Міхаіл МІХНО.

Увогуле, сустрэча на зэльвенскай зямлі пакінула вельмі прыемнае ўражанне. Свае прызы ў звяздоўскай віктарыне, якая была прысвечана веданню гісторыі газеты, выйгралі кіраўнік ідэалагічнага аддзела райвыканкама Юрый Кулікоў і многія прысутныя. «На дэсерт» кіраўніку справамі Сяргею Горнаму быў паднесены для райвыканкама насценны гадзіннік з лагатыпам «Звязды» і з адным пажаданнем: каб жыхары раёна звяралі свой час па газеце «Звязда».

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Абзац

■ Споўнілася 80 гадоў з дня нараджэння вядомай беларускай паэткі Еўдакіі Лось. Памерла ў 1977 годзе.

■ 11 рыбакоў і 2 паляўнічых «злавілі» беларускія памежнікі за мінулыя выхадныя. У Брагінскім раёне затрыманы 11 рыбакоў за тое, што яны лавілі рыбу ў памежнай паласе. А гродзенскія памежнікі затрымалі двух паляўнічых, якія мала што палявалі ў памежнай паласе, але да ўсяго не мелі рэгістрацыі на стрэльбы і ліцэнзій. Парушальнікі прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці, паведамляе БЕЛТА.

■ Трое грузін, выпіўшы для смеласці, у маскхалатах спрабавалі парушыць мяжу Беларусі, але іх спынілі гродзенскія памежнікі. Затрыманыя расказалі, што спрабавалі трапіць у Еўрасаюз з мэтай далейшага працаўладкавання.

Поўны абзац

■ Студэнт кітайскага ўніверсітэта СМІ і камунікацый пазбегнуў адлічэння з навучальнай установы, прадаўшы 5 тон мандарынаў. Малады чалавек паходзіць з беднай вясковай сям'і, і яму не было чым заплаціць за наступны семестр навучання. Між тым ураджай цытрусавых у яго роднай вёсцы сёлета быў вельмі добрым, але мандарыны засталіся непрададзенымі з-за эканамічнага крызісу. Бацька аддаў трэць ураджаю сыну, каб той паспрабаваў расплаціцца за вучобу. Юнак прывёз мандарыны ва ўніверсітэт. І за гадзіну яны былі прададзеныя: СМІ шырока асвятлілі гэтую гісторыю, і кампаніі і сем'і скуплялі цытрусавыя скрынямі.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

КУП «Минский областной центр учета недвижимости»

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже производственной базы (гараж площадью 266 кв.м, склад – 309 кв.м, служебное помещение – 35 кв.м, ж/б ограждение протяженностью 234 п. м), расположенной в п. Сосновый Осиповичского района. Площадь земельного участка 0,3537 га. Начальная цена – 30 094 511 бел. рублей с НДС. Подробное извещение опубликовано в газете «Звязда» от 16.05.2008 г. Аукцион состоится **10.03.2009 г.** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, д. 5, ком. 321. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **09.03.2009 г.** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, д. 5, ком. 324.

Контактный телефон (8 017) 224 61 36. Сайт в интернете: www.rlt.by.

УНП 690324015

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Знаёмім з нашымі чытачамі, якія ў Зэльве атрымалі вялікі ці маленькі падарунак ад «Звязды». Тэлевізар «Віцязь» упрыгожыць хатні інтэр'ер Людмілы Аляксандраўны ІГОЛКІ. Кубачкі з лагатыпам «Звязды» засталіся ў літрэдактара Людмілы ДАНЕЦ і лабаранта Ліліі КАРПОВІЧ. Насценны гадзіннік для агульнага карыстання прыняў кіраўнік справамі райвыканкама Сяргей Паўлавіч ГОРНЫ. Электрачайнік для паштальёна Зоі КНІГІ перадаў начальнік вузла паштовай сувязі Генадзь ЧЫЖЭЎСКІ.

Уладзімір ЗДАНОВІЧ, Яўген ПЯСЕЦКІ (фота).

Мінск—Ліда—Шчучын—Масты—Ваўкавыск—Зэльва—Слонім—Мінск.

Табе, абітурыент

РЭГІСТРУЕМСЯ НА ПРАФАДБОР

Як паведамляла «Звязда», 5 сакавіка ў Беларусі распачнецца рэгістрацыя для праходжання прафесійна-псіхалагічнай гутаркі абітурыентаў ВНУ, якія плануюць паступаць на 10 спецыяльнасцяў, дзе да будучых спецыялістаў дзяржавай прад'яўляюцца асаблівыя патрабаванні. Нагадаем, што ў іх пералік уваходзяць спецыяльнасці «дзяржаўнае кіраванне», «дзяржаўнае кіраванне і права», «дзяржаўнае кіраванне і эканоміка», «міжнародныя адносіны» «міжнароднае права», «правазнаўства», «эканамічнае права», «журналістыка», «міжнародная журналістыка» і «мытная справа».

У Міністэрстве адукацыі просяць звярнуць увагу будучых абітурыентаў на наступную акалічнасць: гутарка праводзіцца пры паступленні на ўсе формы атрымання адукацыі (дзённую, вячэрнюю, завочную, у тым ліку дыстанцыйную), для навучання ў скарочаныя тэрміны, на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі, для атрымання другой і наступнай вышэйшай адукацыі як за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, так і на ўмовах аплаты фізічнымі і юрыдычнымі асобамі. Аднак гэта палажэнне не распаўсюджваецца на асобаў, якія пажадалі ўзяць удзел у конкурсе на атрыманне вышэйшай адукацыі ў ВНУ, якія ажыццяўляюць падрыхтоўку кадраў для Узброеных Сілаў, іншых войскаў і вайсковых фарміраванняў, органаў унутраных спраў, а таксама для органаў і падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях. **Не трэба будзе праходзіць прафесійна-псіхалагічную гутарку і замежным грамадзянам, якія плануюць паступаць у беларускія ВНУ. Праходжанне прафесійна-псіхалагічнай гутаркі абавязковае для грамадзян Рэспублікі Беларусь, іншаземных грамадзян і асобаў без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь.**

Рэгістрацыя для ўдзелу ў гутарцы будзе весціся з 5 па 31 сакавіка на падставе іх асабістых заяў . Заява можа быць пададзена грамадзянінам асабіста ці быць накіравана па пошце. У першым выпадку будучы абітурыент асабіста паказвае пашпарт ці іншы дакумент, які сведчыць яго асобу. А пры накіраванні па пошце да заявы прыкладаецца копія пашпарта ці іншага дакумента, які сведчыць асобу. Адказнасць за правільнасць і праўдзівасць звестак заявы ўскладаецца на грамадзяніна. Заявы, якія паступяць пасля 31 сакавіка, разглядацца не будуць.

Грамадзяніну, які падаў заяву для ўдзелу ў гутарцы, паведамяць месца і час правядзення гутаркі асабіста ці па пошце. Гутарка пройдзе з 5 па 30 красавіка, у адпаведнасці з графікамі, зацверджанымі ВНУ. Кандыдат, які па ўважлівай прычыне не зможа прайсці гутарку ў прызначаны тэрмін, згодна з рашэннем камісіі можа быць допушчаны да ўдзелу ў гутарцы ў межах тэрмінаў, вызначаных графікам правядзення гутаркі. Праўда, уважлівая прычына павінна быць пацверджана дакументальна.

Па выніках гутаркі камісіяй прымаецца рашэнне рэкамендаваць або не рэкамендаваць кандыдата для ўдзелу ў конкурсе па абранай спецыяльнасці (групе спецыяльнасцяў). Рашэнне прымаецца простай большасцю галасоў членаў камісіі. **Дакументам аб выніках праходжання гутаркі з'яўляецца рэкамендацыя для ўдзелу ў конкурсе на атрыманне вышэйшай адукацыі.** Рэкамендацыя выдаецца кандыдату ў дзень праходжання гутаркі і дзейнічае да канца бягучага каляндарнага года.

Нагадаем, што рэгістрацыя для ўдзелу ў цэнтралізаваным тэсціраванні распачынаецца ў маі, пасля завяршэння правядзення ў ВНУ прафесійна-псіхалагічнай гутаркі. Такім чынам у абітурыентаў, якім па нейкай прычыне не пашанцуе на папярэднім прафадборы, будзе магчымасць і час, каб пераарыентавацца ў выбары прафесіі, і, адпаведна, у выбары дысцыплін для здачы на цэнтралізаваным тэсціраванні...

І напрыканцы яшчэ адна істотная заўвага — для таго, каб прайсці прафесійна-псіхалагічную гутарку, скажам, жыхару Гродна, які плануе паступаць на спецыяльнасці «дзяржаўнае кіраванне» ці «журналістыка» ў сталічныя ВНУ, яму зусім неабавязкова ехаць для гэтага ў сталіцу. Ён зможа прайсці прафадбор у сваім абласным цэнтры (глядзі прыведзены пералік ВНУ). Аналагічны прынцып рэалізуецца пры здачы цэнтралізаванага тэсціравання. **Для атрымання рэкамендацыі не мае ніякага значэння, дзе абітурыент праходзіў гутарку, як не мае значэння, дзе абітурыент здаваў цэнтралізаваныя тэст-экзамены.** Так, будучыя журналісты могуць прайсці прафадбор не толькі ў БДУ, але і ў Беларускім дзяржаўным педагагічным універсітэце імя М. Танка, дзе рыхтуюць журналістаў для дзіцячых і юнацкіх СМІ, а таксама ў Магілёўскім, Гродзенскім дзяржаўных універсітэтах і Інстытуце парламентарызму і прадпрымальніцтва ў Мінску. Да таго ж трэба мець на ўвазе, што праходзіць гутарку пры паступленні на спецыяльнасць «правазнаўства» давядзецца ўсім абітурыентам прыватных ВНУ. Не дапускаецца рэгістрацыя на адну і тую ж спецыяльнасць (групу) спецыяльнасцяў у розных ВНУ. У тым выпадку, калі грамадзянін зарэгіструецца больш чым адзін раз, ён будзе дапушчаны да ўдзелу ў гутарцы па даце самай ранняй першапачатковай рэгістрацыі. У Міністэрстве адукацыі сцвярджаюць, што вылічыць хітруноў для іх не праблема. Адпаведны механізм ёсць у Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў, які даўно і паспяхова вылічвае «двайнікоў» пры рэгістрацыі на цэнтралізаванае тэсціраванне.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Пералік месцаў правядзення прафесійна-псіхалагічнай гутаркі

Спецыяльнасць (група спецыяльнасцяў)	*Вышэйшыя навучальныя ўстановы — месцы правядзення прафесійна-псіхалагічнай гутаркі*
Дзяржаўнае кіраванне, Дзяржаўнае кіраванне і права. Дзяржаўнае кіраванне і эканоміка:	Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны Гомельскі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт імя П.А. Сухога Мазырскі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя І.П. Шамякіна Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна Віцебская дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы Беларуская дзяржаўная сельскагаспадарчая акадэмія Міжнародны інстытут працоўных і сацыяльных адносінаў Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут Прыватны інстытут кіравання і прадпрымальніцтва БІП — Інстытут правазнаўства Мінскі інстытут кіравання
Журналістыка, Міжнародная журналістыка:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы прыватная ўстанова адукацыі «Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва»
Міжнародныя адносіны, Міжнароднае права:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт прыватная ўстанова адукацыі «Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут» Міжнародны інстытут працоўных і сацыяльных адносінаў прыватная ўстанова адукацыі «БІП — Інстытут правазнаўства»
Правазнаўства, Эканамічнае права:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.А. Куляшова Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.С. Пушкіна Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт
Мытная справа:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт транспарту

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПО ПОРУЧЕНИЮ НАЛИБОКСКОГО СЕЛЬИСПОЛКОМА

проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь для строительства и обслуживания одноквартирных жилых домов в Столбцовском районе:

№ лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Площадь земельного участка	Наличие инженерных сетей	Начальная цена (бел. руб.)	Расходы по документации (бел. руб.)	Задаток (бел. руб.)
1	д. Рудня Пильнянская, 625483407101000045	0,0734 га	В непосредственной близости сети электроснабжения	15 400	1 424 717	1 500
2	хутор Усса, 625483408601000023	0,2436 га		35 200	2 043 761	3 500

Примечание: земельные участки расположены в водоохранной зоне реки Уса.

Задаток перечисляется на р/с 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», г. Минск, МФО 153001357, УНП 690324015, КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Победитель аукциона обязан в течение 10 рабочих дней после утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за земельный участок, возместить расходы, связанные с подготовкой документации. Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельными участками. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится **07.04.2009 г.** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **01.04.2009 г.** до 17.00 по вышеуказанному адресу.

Контактный телефон (8 017) 224 61 36. Наш сайт в интернете: www.rlt.by.

Радавыя Перамогі

ЖУРНАЛІСЦКАЯ «ПАПАРАЦЬ-КВЕТКА» АРКАДЗЯ ТОЎСЦІКА

У нядзелю пайшоў з жыцця Аркадзь Апанасавіч ТОЎСЦІК — старэйшына беларускай журналістыкі, галоўны рэдактар «Звязды» ў 1973—1986 гадах, ветэран Вялікай Айчыннай вайны, заслужаны работнік культуры Беларусі.

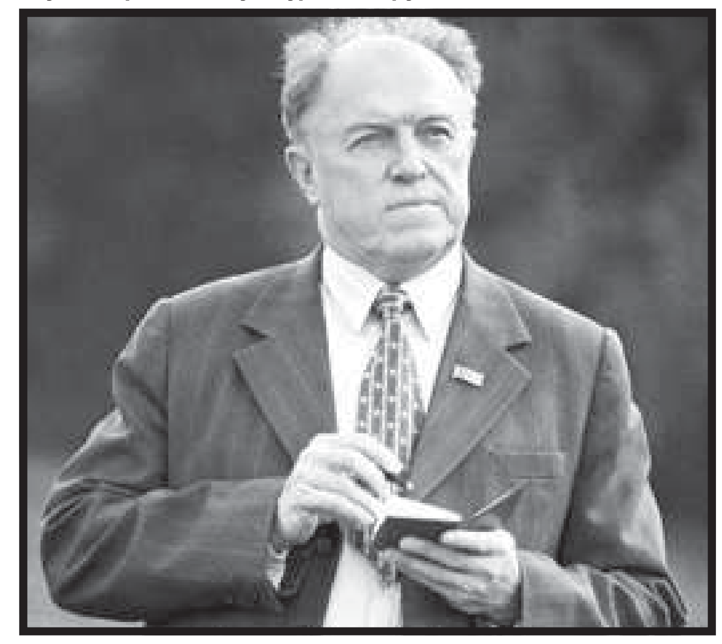

Ён заўсёды з задавальненнем гаварыў, што самыя лепшыя, самыя яркія яго ўспаміны звязаны са «Звяздой». Прынамсі, газета да апошняга дня адчувала яго мудрую падтрымку, падсілкоўвалася яго па-бацькоўску добрымі парадамі.

...Кніга ўспамінаў Аркадзя Тоўсціка «Вяртанне да вытокаў сваіх» вытрымала два выданні: у 1997 і 2000 гадах. А ля вытокаў самога аўтара была вайна, у якую ён уступіў падлеткам.

У партызанскім фармуляры, які захоўваецца ў Нацыянальным архіве сярод дакументаў былога партызанскага атрада імя Арджанікідзэ 37-й брыгады імя Пархоменкі Мінскага злучэння, запісана:

«За час знаходжання ў атрадзе т. Тоўсцік удзельнічаў у баях і засадах па знішчэнні жывой сілы і тэхнікі праціўніка...».

За ўдзел у партызанскім руху Аркадзь Тоўсцік узнагароджаны медалём «За адвагу».

...Аркадзь Апанасавіч прызнаваўся, што самы страшны ўспамін вайны для Яго — смерць маці ў сакавіку 1943-га. 40-гадовую жанчыну забілі карнікі з нямецкага гарнізона разам са сваімі памагатымі-паліцаямі. За сувязь з партызанамі... «Партызанскія сем'і былі ўшчэнт абрабаваныя, людзей вывелі ў бярэзнік і загадалі бегчы. А наўздагон паласнулі з кулямёта... Маці была паранена лёгка, у плячо і руку. Потым немец-педант падыходзіў да кожнай ахвяры і страляў у галаву разрыўною куляю. У маці была доўгая прыгожая каса... Калі дзядзька Хведар на санях-развалах прывёз яе цела дадому і маці клалі на покуць, акрываўленая каса матлянулася па пабеленай сцяне. І зараз у вачах маіх стаіць гэтая крывавая пляма на сцяне...».

Уся сям'я была партызанскай. Бацька — намеснік камандзіра атрада па гаспадарчай частцы, старэйшы брат Мікалай — сакратар Бабруйскага падпольнага райкама камсамола (яго рэкамендаваў К. Мазураў). Аркадзь пачынаў як сувязны...

Пісаць і публікавацца Аркадзь Тоўсцік пачаў у армейскім друку: пасля вайны больш як шэсць гадоў служыў у арміі, ішла барацьба з узброеным бандытызмам...

«У прафесіянальную журналістыку мяне накіраваў у 1953 г. П.М. Машэраў, тады ён працаваў першым сакратаром ЦК камсамола Беларусі, — расказваў Аркадзь Апанасавіч. — А было так. Газета «Чырвоная змена» ў той час якраз пераходзіла на вялікі фармат, журналісцкіх кадраў не хапала. Таму рэдактар «Чырвонкі», пісьменнік Алесь Асіпенка, папрасіў Пятра Міронавіча накіраваць мяне ў рэдакцыю: ведаў, што я ўмею пісаць. Асіпенка быў рэдактарам ад Бога. Імпульсіўны, добразычлівы, смелы ў сваіх рашэннях, але і патрабавальны. Многае апраўдвалася тым, што пры станаўленні газеты новага фармату рэдакцыйны партфель часам і пуставаў. Нярэдка бывала: вяртаешся з камандзіроўкі — і матэрыял пішаш літаральна «з колаў». «Чырвонка» была надзвычай баявой газетай, карысталася вялікай папулярнасцю... Калі рэдактарам стаў Мікалай Еўкавіч Дастанка, ад якога так і патыхала партызанскай вольніцай, газета давала сапраўдны бой недахопам».

Трынаццаць гадоў не адпрацаваў, а літаральна пражыў Тоўсцік у «Звяздзе». І ўвесь час настойліва шукаў журналісцкую «папараць-кветку»... А колькі журналістаў, выпеставаных у «звяздоўскай калысцы», разляцелася па іншых выданнях!.. Ён неаднойчы быў старшынёй Дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі на факультэце журналістыкі БДУ, «выхопліваў» адтуль выпускнікоў, у якіх заўважаліся іскрынкі таленту...

«Аб'ектыўнасць і адказнасць патрабуюць ад журналіста мужнасці, непадкупнасці, непахіснасці перад рознымі абставінамі, чыстага сумлення і нават нечага ў характары ад Дон Кіхота. Каб змагацца не толькі з ветракамі, але і з няпраўдай, крыўдай, за чалавека, за яго гонар. Мо тады б з цягам часу знікла з ужытку, адышло ў нябыт шыракавядомае азначэнне нашай прафесіі як другой старажытнай», — меркаваў Аркадзь Тоўсцік.

Катэгарычна не прымаў ветэран «пераасэнсаванняў» падзей Вялікай Айчыннай вайны, калі асноўнае — галоўнае! — наўмысна замоўчваецца, а другараднае, неістотнае, наадварот, «ускалмачваецца». Заўсёды шчыра радаваўся, калі «Звязда» аргументавана выкрывала пераліцоўшчыкаў.

«Новыя «апосталы» стараюцца ў сваіх выказваннях прыклеіць усенароднаму руху ярлык «бандыцкая партызанка». Але ж канцы з канцамі ў іхніх паклёпніцкіх развагах не сходзяцца. Усе сяляне, як кажуць яны, ваявалі з акупантамі, і раптам яны ўсе бандыты?.. Творчасць навааўленых літпаклёпнікаў ніяк не запляміць гонару Беларусі-партызанкі і слаўных імёнаў соцень тысяч жывых і мёртвых народных мсціўцаў. Яны сваю гістарычную справу здзейснілі».

...Аднойчы Аркадзь Тоўсцік расказаў Івану Шамякіну, як сяляне самасудам пакаралі паліцая — вяскоўца, які вярнуўся з «адсідкі»: не даравалі яму нават праз гады кроў людскую... Паводле гэтай гісторыі народны пісьменнік Беларусі стварыў адзін з самых лепшых сваіх раманаў — «Вазьму твой боль».

Як шкода, што адыходзяць магікане з Пакалення Пераможцаў...

СМУТКУЕМ.

Таццяна ПАДАЛЯК і ўсе звяздоўцы.

Міністэрства інфармацыі смуткуе ў сувязі са смерцю былога галоўнага рэдактара газеты «Звязда», старшыні Саюза журналістаў Беларусі ТОЎСЦІКА Аркадзя Апанасавіча і выказвае шчырыя спачуванні яго родным і блізкім.

Дэпутаты, члены Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па правах чалавека, нацыянальных адносінах і сродках масавай інфармацыі глыбока смуткуюць з выпадку смерці былога галоўнага рэдактара газеты «Звязда» ТОЎСЦІКА Аркадзя Апанасавіча і выказваюць спачуванне яго родным і блізкім.

Бернд ШТАНГЕ:

«ЗАБРАЦЬ АЧКІ Ў КАЗАХСТАНА І МАЛДОВЫ І РАЗДАЛБАЦЬ ХАРВАТЫЮ»

Галоўны трэнер нацыянальнай зборнай па футболе Бернд Штанге сустрэўся са студэнтамі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Нямецкі спецыяліст не стамляецца несці футбол у масы і падкрэслівае, што за апошні год гульнёй нумар адзін пачала цікавіцца вялікая колькасць людзей. «Калі прадаўшчыца на Камароўскім рынку пытае: «Чаму вы прайгралі Англіі?», для мяне гэта станоўчы момант». Сустрэча са студэнтамі, напэўна, дадала трэнеру добрых эмоцый, бо пытанняў было шмат — ад «Чаму прайгралі Люксембургу?» (на што трэнер з усмешкай заўважыў, што лепш яго не злаваць такім пытаннем) да аспектаў яго працы ў Іраку і стаўлення да Садама Хусейна.

Трэба заўважыць, што да сустрэчы нямецкі спецыяліст падышоў творча: падрыхтаваў для студэнтаў відэафільм аб сваёй працы з нацыянальнай зборнай Ірака (якая супала з перыядам ваенных дзеянняў), сабраў шэраг фотаздымкаў самай адметнай на падзеі беларускай футбольнай восені-2008, калі ў Мінску згулялі зборная Англіі, мадрыдскі «Рэал», турынскі «Ювентус» і піцерскі «Зеніт» пры аншлагу на стадыёне «Дынама», а таксама зазірнуў у будучыню беларускага футбола, паказаўшы юнацкую, юніёрскія зборныя, і зусім юных футбалістаў, якія робяць у спорце свае першыя крокі. Пасля паказу фільма пра Ірак, са зборнай якой нямецкі трэнер прайшоў алімпійскую кваліфікацыю і заняў чацвёртае месца на Алімпіядзе ў Афінах, Бернд Штанге рэзюмаваў: «Вось што жаданне робіць з людзьмі ў складаных умовах. Хто гэта перажыў, не будзе больш скардзіцца на дрэнную гасцініцу ці ежу. У такіх умовах таксама можна дасягнуць поспеху». Прывядзём найбольш цікавыя пытанні студэнтаў БДУ і адказы на іх галоўнага трэнера.

—Як іракскія футбалісты і іракцы ставіліся да амерыканцаў і Садама Хусейна?

— Прывяду адзін прыклад. Васьмігадовай дачцэ другога трэнера іракскай зборнай асколкам выбіла вока. Гэты трэнер паўтараў: «Буш, што мы табе зрабілі — я і мая дачка?» Гульцы прыходзілі на абед і прыносілі спісы: забіта 16 амерыканскіх салдатаў. Большасць людзей была настроена супраць амерыканцаў. Баяліся і Садама, але амерыканцаў усё ж больш... Мы са зборнай неяк гулялі ў Англіі. У гэты час англічане стралялі ў Басры і забівалі людзей. Пасля нас з гульцамі прымаў міністр замежных спраў Вялікабрытаніі. Гульцы з Басры не пайшлі з ім фатаграфавацца. Я сфатаграфаваўся, пасля мы з міністрам паціснулі адзін аднаму рукі. А потым я яшчэ доўга атрымліваў лісты з пагрозамі. На маёй радзіме мне нават сказалі: гэта робіцца занадта небяспечным, час пакідаць Ірак... Вайна была ў 2003-м, але дагэтуль там няма дэмакратыі.

— Ваш эталон трэнера ў свеце?

— У свеце шмат добрых трэнераў — сотні. Але няшмат трэнераў, якія на найвышэйшым узроўні вытрымліваюць увесь гэты націск. Іх 10-15. Свен Горан Эрыксан, Арсен Венгер, сэр Алекс Фергюсан, Жазэ Мурынью — вось абсалютныя аўтарытэты сярод трэнераў. Яны шмат дзесяцігоддзяў працуюць у вялікіх клубах і нават пад вялікім націскам захоўваюць нервовы спакой. Гэта вельмі няпроста працаваць з камандай, дзе ўсе футбалісты — мільянеры, з прэсай, балельшчыкамі. А самы лепшы трэнер — заўсёды чэмпіён свету.

— Якія якасці вы цэніце ў беларусах больш за ўсё?

— Я ахвотна жыву ў вашай краіне. Беларусы — чыстая і адкрытая нацыя. У вашай краіне вельмі годныя людзі, і гэту годнасць нельга парушаць. Калі мы прайгралі Люксембургу, мы нанеслі ўрон вашай годнасці. Шкада, што ў Беларусі няма золата, срэбра, нафты... Але гэта вельмі прыгожая краіна. Калі ацэньваць футбольныя якасці, то ў вас вельмі шмат хуткасных гульцоў. У немцаў іх не так многа. Вельмі старанныя футбалісты. Праблема ў тым, як яны паводзяць сябе ў жыцці, у тым, што ўжываюць алкаголь. Я ляцеў неяк з адной нашай футбольнай камандай. Калі ў д'юці-фры я зазірнуў у кошык аднаго гульца, там былі толькі бутэлькі са спіртным. Я спытаў: «Ты для сябе? — «Так, для сябе і для мамы». Нельга сумяшчаць алкаголь і прафесійны спорт.

— Якія словы перад матчам гаворыце хлопцам?

— У нас ёсць пэўныя рытуалы, цырымоніі. Мы рыхтуем каманду, кожны гулец атрымлівае сваё заданне, паказваем на відэа, якім павінна быць аблічча каманды: забяганні, прэсінг, адборы. Потым размінка. Пасля заходзім у раздзявальню, футбалісты скідваюць абутак — хтосьці з правай пачынае, хтосьці з левай, пераапранаюцца. Слухаюць стадыён, гледачоў. Потым садзімся і адну хвіліну моўчкі канцэнтруемся. Кожны ўяўляе, як выйграе сваё адзінаборства. Потым я гучна пляскаю ў далоні і ўсе выходзяць з намерам перамагчы, з устаноўкай гуляць першыя 5 хвілін так, быццам бы гэта апошнія 5 хвілін у жыцці. На апошняй гульні на Кіпры ніхто не канцэнтраваўся. Гульцы меркавалі, што гэта лёгкая гульня — і вось ён пройгрыш. Пасля гульні я нічога не кажу гульцам. Ёсць назіранне, што калі ў футбаліста мокрыя валасы, не трэба нічога казаць.

Фота БЕЛТА.

Хоць бывае і інакш. Гульня нашай зборнай ва Украіне. Тры хвіліны дадатковага часу. Чацвёрты суддзя кажа мне: трэнер, засталося 20 секундаў. Я рады, што нічыя, і ачко ў нас у кішэні. Ідзе адваротны адлік: 10, 9, 8. Чухлей у штрафной падае на руку, пад яе падкатваецца мяч, нам назначаюць 11-метровы — мы прайграём 0:1. У раздзявальні Чухлей плача пад душам, і я разумею, што трэба штосьці рабіць, трэба яму дапамагчы. Гэта тая гісторыя, якую ён будзе памятаць усё жыццё...

Бываюць і камічныя выпадкі. Адзін мой калега да таго захапіўся на ўстаноўцы, што сам не заўважыў, як назваў 12 гульцоў замест 11. Футбаліст яму кажа: трэнер, ты памыліўся. «І сапраўды, тады ты лішні». Шмат цікавага здараецца ў раздзявальнях. Фергюсан кінуў бутсу ў Дэвіда Бекхэма, з-за чаго той вымушаны быў змяніць клуб, Матэус ударыў гульца пасля пройгрышу, Рамашчанка пакрыўдзіўся на мяне за тое, што я замяніў яго і паехаў дадому...

— Вячаслаў Глеб падпісаў кантракт з кітайскім клубам. Ваша стаўленне да гэтага?

— У мяне добрыя адносіны з гульцамі. Вячаслаў запрасіў мяне ва ўкраінскі рэстаран «Падвор'е». Растлумачыў, што ёсць шанц гуляць у Кітаі. Спытаў, што я параю — гэта нармальны, прыстойны шлях. Ён атрымаў фантастычны кантакт. Я паглядзеў на гэту каманду на зборы ў Турцыі. Але я не змагу далей яго кантраляваць у Кітаі.

— Аляксандр Глеб не гуляе ў «Барселоне», і нават не заўсёды трапляе ў заяўку. Наколькі мэтазгодным быў яго пераход з «Арсенала»?

— Гэта было яго рашэнне, і тут складана сказаць, добра гэта ці дрэнна. Я раіў застацца ў «Арсенале». У Лондане Саша быў героем. На вуліцы, дзе б мы з ім ні шлі, тут жа нас акружалі чалавек 20, прасілі аўтографы. «Барселона» — выдатны клуб. Але Глеб не гуляе, СМІ спекулююць гэтым, ён нервуецца. Я сказаў яму: трэба прабівацца, змагацца, і магчыма, у цябе атрымаецца. А клуб змяніць паспееш заўсёды. У «Барселоне» сабрана 25 гульцоў сусветнага ўзроўню. Сем сядзяць на лаўцы запасных, яшчэ сем — на трыбуне. Трэба прабівацца. Я таксама нервуюся — гэта наш капітан і ён не гуляе.

— Вы шмат зрабілі за час працы ў Беларусі. Але каб узняць наш футбол на больш высокі ўзровень, трэба нямала часу. Ваш кантракт да 2010 года. Наколькі верагодна, што вы застанецеся працаваць у Беларусі?

— Мая асабістая мэта — любымі сродкамі прабіцца ў кваліфікацыю. Англію ніхто не дагоніць. Мы будзем змагацца за другое месца. Калі мне не ўдасца зрабіць кваліфікацыю, возьмуць іншага. І я буду вельмі расчараваны, калі не дасягну сваёй мэты. Каб перамагчы Харватыю, каманду сусветнага ўзроўню, кожны павінен выкладвацца на 100 працэнтаў. На Кіпры ніхто не аддаваўся на ўсе 100. «Дарыда» зачыняе стадыён перад гульнёй, п'яны суддзя выходзіць судзіць, гулец пасля Калядных канікулаў набірае 9 кілаграмаў лішняй вагі. Так мы нічога не дасягнем. У нас вельмі моцная група — я на 10 сантыметраў зменшыўся ў росце, калі даведаўся вынікі жараб'ёўкі. Федэрацыя кажа, што наша мэта — трэцяе месца. І за яго мы атрымаем прэмію. Каб стаць трэцімі, нам трэба выціснуць кагосьці з моцных. Але трэцяе не лічыцца, каб ісці далей, трэба быць другімі. Наша задача — забраць ачкі ў Казахстана і Малдовы і разграміць Харватыю ў Мінску.

Напрыканцы сустрэчы Бернд Штанге даў студэнтам параду: «Талент нічога не значыць без цяжкай працы. Калі не працаваць — нічога не дасягнеш. Так у футболе, так і ў жыцці».

Алена АЎЧЫННІКАВА.

Royal

ОТЧЕТ О ПРОВЕДЕНИИ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ

«Королевские подарки»

В период с 01 февраля 2009 года по 26 февраля 2009 года (включительно) в казино «Royal» проводилась рекламная игра «Королевские подарки». В игре участвовало 25 человек. В момент проведения рекламной игры изменения в правила проведения рекламной игры, состав комиссии по ее проведению не вносились.

В результате проведения розыгрыша призовой фонд в размере 53 400 000 (пятьдесят три миллиона четыреста тысяч) белорусских рублей был разыгран в полном объеме.

Победители рекламной игры:

В **1-ом этапе** розыгрыша, который проводился 12 февраля 2009 года, денежный приз в размере 26 700 000 (двадцать шесть миллионов семьсот тысяч) белорусских рублей, согласно протокола проведения 1 этапа рекламной игры, получил **Крискевич Николай Федорович.**

Во **2-ом этапе** розыгрыша, который проводился 26 февраля 2009 года, денежный приз в размере 26 700 000 (двадцать шесть миллионов семьсот тысяч) белорусских рублей, согласно протокола проведения 2 этапа рекламной игры, получил **Коташенко Сергей Иванович.**

В период проведения рекламной игры стоимость условной единицы не менялась.

Организатором рекламной игры «Королевские подарки» являлось ООО «Дакарай». Правила проведения рекламной игры, состав комиссии по ее проведению, размер и состав призового фонда были зарегистрированы Министерством торговли Республики Беларусь.

Свидетельство о государственной регистрации правил проведения рекламной игры № 1301 от 23 января 2009 года. УНП 190617507

Зварот у карпункт

З ЛАЗНІ... НА «ХУТКАЙ»?

У віцебскі карпункт «Звязды» звярнуўся наш чытач з Оршы, які паведаміў пра праблему дзяржаўных лазняў у горадзе.

— Вось, напрыклад, старую гарадскую лазню разбурылі. Новую пабудавалі летась. Напэўна, вельмі хутка спяшаліся здаць яе ў эксплуатацыю. У выніку ўнутры памяшкання, дзе мыюцца, столь гарачая, а падлога халодная, — расказвае чытач. — Я ў апошні час хаджу ў іншую лазню, № 3. Няўжо нельга добра ацяпліць памяшканне перад тым, як прымаць кліентаў? Ды і як паляць? Калі на маіх вачах аднаго наведвальніка прама з лазні адвезлі на машыне «хуткай неадкладнай дапамогі», а на наступным тыдні яшчэ аднаго. Ды і я сам таксама адчуваю сабе пасля сеанса дрэнна. Галава баліць. Думаю, усё гэта з-за вільготнасці павышанай і нізкай тэмпературы. Я пісаў скаргу ў Кнігу заўваг і прапаноў гэтай лазні. Думаеце, патэлефанавалі мне, каб разабрацца, паведамілі пра тое, што зроблена? Не! Яшчэ гаварыў з радавымі супрацоўнікамі, і высветлілася, што яны незадаволены зарплатай. Пячнік паскардзіўся — маўляў, толькі каля 300 тысяч зарабляю. У любым выпадку, думаю, трэба сумленна выконваць сваю работу. А кіраўнікам уважліва разглядаць скаргі грамадзян.

Пракаментаваць сітуацыю я папрасіў *начальніка аздараўленча-бытавой службы КУП «Оршакамгас» Аляксандра Іванавіча Дзятлоўскага* (усяго ў Оршы дзве камунальныя лазні).

— Што датычыцца тых выпадкаў, калі з лазні вывозілі кліентаў на «хуткай», вы ж зразумейце — сотні людзей ходзяць у лазні не выключаецца, што каму-небудзь з іх мо і стане дрэнна. Санстанцыя правярала лазню, і сур'ёзных нараканняў мы не пачулі, — кажа Аляксандр Іванавіч. — Рознае ж, бывае. Вось касір мне расказвала — хлопчыку стала дрэнна, бо не вытрымаў вялікай нагрузкі на арганізм, у адрозненне ад яго нага бацькі — аматара доўга пасядзець у парыльні... Цяпер пра ацяпленне. Было — палілі сырымі дровамі, цяпер — толькі сухімі. Мы замянілі камяні ў печах-каменках у парыльнях правялі рамонт печаў. І наведвальнікі гэта ацанілі. Вось толькі за мінулыя выхадныя за добрую пару дзве падзякі напісалі. Наконт таго, што не адрэагавалі на пісьмовую скаргу незадаволенага кліента, магу адзначыць — няма той скаргі ў Кнізе. Я памятаю — той чалавек мне асабіста патэлефанаваў, выказаў прэтэнзіі. І, як я ўжо вышэй адзначыў, захады канкрэтныя зроблены.

***Ад аўтара.** Гэтая лазня эксплуатуецца каля 30 гадоў. Зразумела, што спецыфічная ўстанова дзейнічае ў своеасаблівых умовах — пастаянная вільготнасць, розныя тэмпературныя рэжымы ў памяшканнях і гэтак далей. Мо прыйшоў час проста паставіць яе на капітальны рамонт?*

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

КУП «Минский областной центр учета недвижимости»

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь для строительства и обслуживания одноквартирных жилых домов в д. Новашино Петришковского сельсовета Минского района, в том числе: **Лот 1** – земельный участок площадью 0,1527 га, кадастровый номер 623685707101000160, начальная цена – 15 000 000 рублей; **Лот 2** – земельный участок площадью 0,1546 га, кадастровый номер 623685707101000131, начальная цена – 15 187 000 рублей, **Лот 3** – земельный участок площадью 0,2016 га, кадастровый номер 623685707101000236, начальная цена – 19 803 000 рублей; **Лот 4** – земельный участок площадью 0,1635 га, кадастровый номер 623685707101000141, начальная цена – 16 060 000 рублей, **Лот 5** – земельный участок площадью 0,1622 га, кадастровый номер 623685707101000143, начальная цена – 15 933 000 рублей. Задаток в размере 10 % от начальной цены земельного участка перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», г. Минск, МФО 153001357, УНП 690324015, КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Победитель аукциона обязан в течение 10 рабочих дней после утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за земельный участок, возместить расходы в сумме 70 000 рублей, связанные с подготовкой документации (по каждому лоту). Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельными участками. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится **07.04.2009 г.** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, д. 5, ком. 321. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **01.04.2009 г.** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, д. 5, ком. 324.

Контактный телефон (8 017) 224 61 36.
Сайт в интернете: www.rlt.by.

УНП 690324015

Рыцары... спалілі зіму

У віцебскім цэнтры народных рамёстваў і мастацтваў «Задзвінне» на свята Масленіцы было цесна. Правесці зіму прыходзілі цэлымі сем'ямі з дзецьмі. Дзятва магла і на конях пакатацца, і паўдзельнічаць у розных забаўляльных конкурсах. Ды і дарослыя не сумавалі. З раніцы і да трох гадзін дня ў «Задзвінні» правіла баль свята провадаў зімы. Самадзейныя артысты, скамарохі весялілі прысутных. Працавалі выставы-продажы вырабаў народных умельцаў. Бліны і іншыя прысмакі прадавалі проста на вуліцы. Усе з нецярпеннем чакалі галоўнай падзеі — калі падпаляць сімвал зімы. Але на пачатку рыцары з клуба гістарычнай рэканструкцыі паказалі сапраўдны бой, а ўжо потым мужныя хлопцы ў воінскім адзенні былых часоў спалілі зіму. І народ разам з артыстамі завярцеўся ў традыцыйным танцы вакол падпаленага сімвала зімы. «Бывай зіма, прывітанне вясна!» — гучала на беларускай мове. Яшчэ доўга людзі не разыходзіліся — куплялі сувеніры, сустракалі знаёмых. Добры настрой на ўсю вясну гарантаваны!

Аляксандр ПУКШАНСКІ.
Фота аўтара.

«БІЗНЭС» ПА-ВЯСКОВАМУ

Адзін са спосабаў заробку «лёгкіх» грошай — продаж алкагольнай прадукцыі ўласнай вытворчасці. Не сакрэт, што самагоншчыкі забяспечваюць «атрутай» малых і старых. Іх не цікавіць тое, што дзякуючы чорнаму «бізнэсу» адбываюцца злачынствы, распадаюцца сем'і, гінуць людзі.

...Па звестках міліцыі, самагоншчыкаў у Астравецкім раёне з кожным годам становіцца менш. І гэта не можа не радаваць. Некаторыя «пункты» прыкрыліся пасля таго, як іх гаспадары былі прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці. Але некаторых грамадзян вопыт «калег» не палохае. З раніцы да ночы яны вараць мутную вадкасць. Сэнс — нажыва на людской слабахарактарнасці, залежнасці, згубнай звычцы.

Так, днямі ўчастковы Спондаўскага сельскага Савета атрымаў інфармацыю, што ў вёсцы Жукойні-Жалядзкія ёсць «пункт». Падчас правядзення аператыўна-вышуковых мерапрыемстваў было выяўлена месца самагонаварэння — лазня. Гаспадар думаў, што добра паклапаціўся аб бяспецы: «апарат» хітра замаскіраваў у куце пабудовы. Але вопытныя міліцыянеры разгадалі яго «рэбус» і папрасілі даць тлумачэнні.

Мужчына расказаў, што дом і лазня пры ім некалі належалі яго бацькам. Цяпер там ніхто не жыве. У бацькоўскай хаце ён не быў каля 2-х гадоў. Таму не ведае, хто змайстраваў міні-завод... Міліцыянеры думаюць па-іншаму.

Па гэтай справе вядзецца следства. Вынік «налёту» на «пункт»: разбіты міні-завод, 1200 літраў брагі вылітыя на зямлю.

На наступны дзень за рэалізацыю алкагольнай прадукцыі была затрымана жыхарка вёскі Альгіняны Анастасія Антонаўна Лабанава. Міліцыянерам яе «здаў» кліент. Матэрыялы справы накіраваны ў суд.

Вось так бывае, што прыбытковая справа становіцца стратнай...

Канстанцін ДРУНДЗЕЛЬ.

Гэта мы, Госпадзі!

«ГАСЦІННЫ» ГАСПАДАР

Да жыхара в. Лукамер Бярозаўскага раёна прыйшла пенсіянерка. Гаспадар сустрэў госцю ветліва, яны пагаварылі, а калі жанчына пакінула хату, то ўбачыла, што з сумкі знікла 320 тысяч рублёў.

Да справы падключылася міліцыя.

У ГАЛАВУ І...

Яны селі выпіць у доме па зав. Лясным, што ў Мікашэвічах. Старэйшы, 38-гадовы мужчына, ужо быў судзімы за хуліганства, а 28-гадовы пабываў у турме за наркотыкі.

Калі добра выпілі, пачалася сварка, і тады малодшы схапіў нож і пачаў наносіць удары ў галаву і... ніжэй пояса кампаньёну па застоллі.

Апошні загінуў. Забойцу затрымалі.

БРАТЫ ВЫЙШЛІ НА ДАРОГУ

Позна ўвечары, на аўтадарозе каля в. Яцкавічы Брэсцкага раёна на 24-гадовага жыхара Брэста напалі двое і гвалтоўна забралі 2 200 000 рублёў.

Аператыўнікі затрымалі братоў, якія жывуць у в. Новыя Лышчыцы Брэсцкага раёна.

ДАПАМОГ

Жыхар Баранавічаў пазычыў знаёмаму, які вырашыў заняцца бізнэсам, 10 мільёнаў рублёў.

У хуткім часе чалавек захваляваўся, бо ўбачыў, што знаёмы, узяўшы грошы, пра бізнэс і не думае. Па факце ўзбуджана крымінальная справа, але з грашыма давядзецца пачакаць, бо іх у ашуканца не аказалася.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ВІНШАВАЛЬНАЯ ПАШТОЎКА

З днём народзінаў, з юбілеем шчыра віншуем прыгожага, разумнага чалавека, таленавітага кіраўніка, на дзіва абаяльную жанчыну **Аляксандру Іванаўну ЧАРНЯК**, генеральнага дырэктара РУП «Белпошта»!

Жадаем...

Жадаем быць
заўжды багатай —
Багатай шчасцем і спакоем,
Здароўем, радасцю ў сям'і,
Сябрамі вернымі, любоўю
І ўсім прыгожым на зямлі!

Звяздоўцы.

Падарункі за грамадзянскую мужнасць

Трох грамадзян, якія дапамаглі міліцыі затрымаць парушальнікаў закона, ушанавалі ва Упраўленні ўнутраных спраў Віцебскага аблвыканкама.

Святлана Шалаева працуе ў абласным дзяржаўным архіве. Больш мірнай і спакойнай прафесіі, напэўна, і не назавеш. Але менавіта яна здзейсніла смелы ўчынак. Днём стаяла на прыпынку грамадскага транспарту і ўбачыла як нейкі мужчына вырывае ў другога барсетку. Самае дзіўнае, што парушальнік закона потым спакойна сеў у трамвай. Жанчына ў тым жа трамваі звярнулася да яго: маўляў, я бачыла, што вы зрабілі, тэлефаную ў міліцыю. Архівіст папрасіла пасажыраў дапамагчы затрымаць злачынцу. Усе адмовілі. Яна па мабільным тэлефанавала ў міліцыю. Зламыснік на наступным жа прыпынку выйшаў. Жанчына за ім, так і ішла па следзе. Урэшце ён павярнуўся да яе і... яны памяняліся ролямі. Цяпер яна ўжо бегла ад яго. Дагнаў, ударыў. Па выкліку нарад міліцыі хутка пад'ехаў да смелай жанчыны. Яна села ў міліцэйскую машыну і праз некалькі хвілін убачылі злачынцу. Людзі ў форме яго затрымалі. Пры аглядзе высветлілася, што ў яго пры сабе быў нож.

— Мяне так бацькі выхавалі — не заставацца раўнадушнай ніколі! — расказвае «Звяздзе» гераіня. — Я толькі потым зразумела, што вельмі рызыкавала. А той, каго абрабавалі? Я так яго і не ўбачыла.

А вось яшчэ адзін герой з народу. 28-гадовы Вадзім Захаранкаў увечары вяртаўся з працы дамоў. Ён — інжынер-канструктар у недзяржаўнай праектнай арганізацыі. Убачыў, што мужчына вырывае ў дзяўчыны сумку. Падбег, затрымаў яго. Літаральна трымаў пад сабой, заламаўшы руку, пакуль дзяўчына не дачакалася міліцыю, якую выклікала па мабільным тэлефоне.

— Толькі дома, калі ўспамінаў усё, што адбылося, трохі спужаўся. А тады і не задумваўся пра наступствы, — распавядае Вадзім, — першае пра што падумаў — трэба спяшацца на дапамогу.

Кіроўца Міхаіл Бізюк ехаў на машыне ў бок Бешанковічаў. Убачыў, што на дарозе ляжыць збіты веласіпедыст. Спыніўся. Падышоў. Спрабаваў спыніць іншыя машыны. Але нікому не захацелася дарма траціць час на чужую бяду. Міхаіл па мабільным па-

На фота — злева направа М. БІЗЮК, В. ШАЛАЕВА, Юлія (жонка В. ЗАХАРАНКАВА), сам В. ЗАХАРАНКАЎ.

тэлефанаваў у міліцыю. Не забыў адзначыць — калі ехаў да месца трагедыі, толькі дзве грузавыя машыны праехалі насустрач. Так і вылічылі потым таго, хто наехаў... Дарэчы, як потым высветлілі супрацоўнікі міліцыі, яшчэ да наезду веласіпедыст ляжаў так, што аб'ехаць яго проста было немагчыма. Але паехаць далей пасля ДТЗ і не паведаміць у ДАІ — ужо парушэнне закона. На жаль, веласіпедыст загінуў.

— Я не разумею тых кіроўцаў, якія праехалі тады міма, — абураецца Міхаіл. — Мо яшчэ быў шанц выратаваць чалавека. Нельга быць раўнадушнымі!

Усе добраахвотныя памочнікі міліцыі і раней атрымалі падарункі. А ў гэты дзень, акрамя кветак, яшчэ і тэлевізары «Віцязь», падарункі ад кампаніі мабільных паслуг МТС, гарадской газеты «Віцьбічы».

Кіраўнік УУС Віцебскага аблвыканкама, палкоўнік міліцыі Аляксандр Найдзенка шчыра падзякаваў ім за неабыякавасць, за актыўную грамадзянскую пазіцыю.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Простыя рэчы

ЗДЫМАК

Канешне, многія чытачы, прачытаўшы чарговую назву простай рэчы, пра якую хачу сёння пагаварыць, успомняць класічнае, прачытанае і завучанае яшчэ ў школьныя гады. Уладзімір Маякоўскі, паэт з немалымі амбіцыямі і нават з верай у сваю геніяльнасць, размаўляе з правадыром пралетарыяту Уладзімірам Леніным — сам-насам. Праўда, Ленін прысутнічае толькі «фатаграфіяй на белай сцяне». Але неяк не зусім адназначна ўспрымаецца сёння гэты хрэстаматыйны некалі верш. А вось лірычныя і шчымлівыя радкі Аляксандра Блока як успрыняліся і запалі ў душу пры першым чытанні, так і дасюль не перастаюць хваляваць:

О доблестях, о подвигах, о славе
Я забывал на горестной земле,
Когда твое лицо
в простой оправе
Передо мной сияло на столе.

Здавалася б, звычайны верш пра каханне, пра светлае пачуццё, а потым і пра разрыў, трагедыю. У ранняга Блока ўвогуле першыя цыклы вершаў прысвечаны Даме. Але там усё неяк штучна, занадта прыгожа, па-руску — «вычурно». А гэты верш напісаў ужо майстар, паэт, які пражыў і перажыў цэлае вірлівае жыццё. І мае права ў завяршэнні верша прызнаць:

Уж не мечтать о нежности,
о славе,
Все миновалось,
молодость прошла!
Твое лицо в его простой оправе
Своей рукой убрал я со стола.

Але ж калі не звярнуць увагу на тое, што сваім натхненнем зрабіў вечным Паэт, то размова ідзе пра просты фотаздымак жанчыны, у просценькай аправе, верагодней за ўсё, драўлянай рамачцы.

Мяне зноў могуць папракнуць за тое, што пачынаю з вершаў рускіх паэтаў. Так нас выхоўвалі і навучалі. У 1972 годзе я закончыў Пастаўскую сярэднюю школу № 2, якая афіцыйна лічылася беларускай, але беларуская мова і літаратура выкладаліся там на ўзроўні мовы замежнай. І не наша віна, што да Коласа, Купалы, Панчанкі, Танка прыходзілі мы ўжо ва ўніверсітэцкія гады, калі і само ўспрыняцце паэзіі было не па-юначаму ўзнёслым, а больш асэнсаваным, сталым. І тым не менш зачароўвалі і нашы класікі. Неяк сустрэў у Пімена Панчанкі верш, прысвечаны славутаму лётчыку з трагічным лёсам, Валерыю Чкалаву. Аказваецца, паэт у перадваенны час быў знаёмы з ім. Верш так і называецца — «Фотаздымак»:

Вісіць ён на сцяне
у простай рамцы,
Таварышы вясёлыя мае
На ім зазняты.
Сонечнаю раніцай
Праменне першае
сяброў абаграе...
А ў цэнтры іх — герой,
вялікі лётчык,
На цвёрдых вуснах
неастыўшы смех.
Высокі лоб.
Брывей круты разбег
І смелыя дапытлівыя вочы...»

Здымак, дакладней, фотаздымак, па сённяшнім часе — зусім простая рэч. З'явіліся лічбавыя фотаапараты, з'явіліся фотаздымкі на нашых мабільніках, галаграфія, ды шмат чаго іншага прынесла імклівае развіццё цывілізацыі ў апошнія дзесяцігоддзі і нават гады. А з чаго ўсё пачыналася? Думаецца, з таго, што чалавек яшчэ ў самыя старажытныя часы імкнуўся неяк зафіксаваць, адлюстраваць убачанае і запалае ў яго памяць у час першых паляванняў на жывёл для здабычы ежы і вопраткі. Тады ў яго пячорах на сценах пачалі з'яўляцца першыя адбіткі. Яны былі недасканалымі, сімвалічнымі, але неслі вельмі вялікую інфарматыўнасць, перадавалі наступнікам ад папярэднікаў веды пра жыццё, яго патрэбы і самыя пільныя справы.

Але, здаецца, самым непасрэдным папярэднікам здымка быў партрэт. У Максіма Танка ёсць цудоўныя радкі:

Пакуль не ступілася джала разца
І рукі ад працы не морацца,
Я мушу пакінуць адбітак жыцця
На камні, жалезе і золаце.

Паэт тут у многім сімвалічны, сам ён пакідаў адбіткі жыцця, партрэты сучаснікаў, сяброў толькі ў паэтычных радках. Але ёсць у яго яшчэ адзін верш, які ў свой час уразіў, хаця гаворка там яшчэ не ішла пра фатаграфічнасць, але ўжо пра дакладнасць адбітку. І раптам так нечакана і пранізліва:

У музеі — маска паэта
Акамянелая.
Абыякавая да ўсяго.
Разбіце або прыміце яе!
Ці ж вы не знаеце,
Што, каб ён быў такім,
Як гэта маска,
Напэўна, яшчэ жыў бы.

І ўспомнілася яшчэ адно некалі прачытанае, пранізлівае. У англамоўнага Аскара Уальда ёсць раман «Партрэт Дарыяна Грэя». Сюжэт рамана крыху нават і фантастычны. Мастак Уолуорд напісаў партрэт прыгажуна, маладога чалавека, імя якога і носіць раман. І вось здарылася дзівоснае: малады чалавек на працягу шматлікіх гадоў заставаўся такім жа маладым і прыгожым, хаця

Фота Анатоля КЛЕШУКА.

жыццё ў яго было не беззаганнае, прысвячаў ён яго задавальненню сваіх самых разнастайных і не заўжды бездакорных патрэб. Але не старэў. А вось партрэт старэў, на партрэце адбіваліся ўсе тыя гады і тыя заганы. Такая вось журботная і трагічная сімвалічнасць з XIX стагоддзя.

А ў Пімена Панчанкі ёсць выбітны, хаця і крыху палітычны верш пра амерыканскія музеі, дзе, дзякуючы грашам, сабраныя шэдэўры свету:

У кожнай зале — цуда, дзіва,
Ажно захоплівае дух.
Вунь сам Рэмбрант,
як смерць праўдзівы,
І Рэнуар, мой даўні друг;
Тут і пакутнікі Эль-Грэка,
І Гойі жорсткія мазкі;
Бяссмерце ўсіх эпох і рэха
Трагедый і піроў людскіх;
І школы новыя кагалам
З сваёй расхістанай красой,
І рабін віцебскі Шагала,
І пікадоры Пікасо...»

І дазвольце яшчэ ўспомніць адзін з сімвалічных вершаў Пімена Панчанкі. Тады, у пачатку сямідзесятых гадоў мінулага стагоддзя, пачала выходзіць Беларуская энцыклапедыя, набыў яе і я. Там было шмат здымкаў, малюнкаў, гравюр, там была сапраўды — ілюстрацыя! І вось Панчанка напісаў:

Не, такога яшчэ мы не ведалі!
Гэта свята без пышных прамоў:
Беларуская энцыклапедыя,
Радасць першых вішнёвых тамоў.
Тут усё: наша праўда, гісторыя,
Геральдычныя знакі вякоў,
І Сафія, і замак Баторыя,
І бяссмерце бальшавікоў.

Апошні радок хацеў не друкаваць. Але чаму б і не? Так было. Так пісалася і друкавалася. І ці нам разабрацца па справядлівасці ва ўсім гэтым?

Ну, а ўсё-такі пра фотаздымак, фатаграфію. Дарэчы, у беларускай мове ім давалася свая назва — светладрук. А паходзіць слова ад грэчаскага photos — святло.

У адкрыцця фатаграфіі, фатаграфавання ёсць канкрэтная дата. Гэта — 1839 год. Французскі мастак Л. Дагер тады вынайшаў першы фатаграфічны працэс — дагератыпію. І паступова пайшло-паехала. Фотаапарат, фотаздымкі сталі неад'емнай часткай жыцця спачатку вышэйшых слаёў грамадства. А потым і сярэдніх, ніжэйшых. З пачатку XX стагоддзя ўжо і селянін мог дазволіць сабе сфатаграфавацца ўсёй сям'ёй на памяць. Дарэчы, дзякуючы прымітыўнай яшчэ фатаграфіі дайшоў да нас не партрэт, а менавіта здымак слыннага прадстаўніка беларускай нацыі Кастуся Каліноўскага. А ўспомніце вайсковыя аповесці Васіля Быкава. Ён пісаў іх з веданнем франтавога жыцця. І практычна ў кожнай прысутнічае здымак. Ці гэта дарагі байцу яшчэ даваенны здымак роднага чалавека, любімай жанчыны. Ці здымкі, якія дастаюць байцы з кішэні забітага варожага салдата. Нямецкі франтавік таксама ж меў сям'ю, каханую, родных...

Каляровы фотаздымак з'явіўся таксама адносна даўно, але ў паўсядзённым побыце радавога беларуса доўга не прысутнічаў. Калі я быў яшчэ школьнікам, радня з Амерыкі, якая эмігравала туды ў часы польскія, падчас уладарання на нашай зямлі Рэчы Паспалітай, прыслала фотаздымкі сваёй сям'і на фоне свайго багатага дома. І гэта ў колеры, ды яшчэ з нейкімі пераліваімі — для святочнасці ці фанабэрыі, не ведаю. Але ўражвала.

А ў маім жыцці быў адзін фотаапарат. ФЭД — 3. Праўда, карыстаўся я ім няшмат. Ды і плёнкі праяўляць, здымкі рабіць так і не навучыўся. Дарэчы, падаравалі гэты фотаапарат мне калегі з рэдакцыі раённай газеты (адыходзіў я на службу ў дзевятнаццаць гадоў, але ўжо карэспандэнтам райгазеты). І было на фотаапараце выгравіравана: «А.Касцяню ад рэдакцыі газеты «Звязда». Так-так, тады раённая газета насіла назву, аднолькавую з рэспубліканскай газетай. Толькі нашмат пазней стала яна «Пастаўскім краем».

А фотаапарат у мяне вельмі хутка скралі, нягледзячы на даравальны надпіс. Ды і абавязковы дэмбельскі альбом я не рабіў. Хаця армейскіх фотаздымкаў хапала. А ўвогуле салдаты любілі фатаграфавацца. Пры баявой тэхніцы, зброі — выглядае прыгожа. Можна і дадому паслаць, і ў той жа альбом назапасіць. У пяхоце фатаграфавацца не забаранялі — нічога ж сакрэтнага не было.

Салдацкім успамінам і завяршу. У адным аддзяленні са мною служыў Артыкаў. Жартавалі, што бацька даў ваенкому дваццаць баранаў, а трэба было трыццаць — вось і забралі яго з гор у армію. Салдацік і сапраўды быў ніякаваты. Першыя паўгода яму і патронаў на палігоне не давалі, каб сваіх не пастраляў. І вось аднойчы мы, маладыя яшчэ, клалі ўдвух у казарме падлогу. Работа цяжкая, селі «перакурыць», хаця абодва не курылі. Артыкаў дастаў лісток паперы, аловак, пачаў пісаць.

— Каму пішаш, Артыкаў, маці?

— Жана.

— Як, ты жанаты? І дзеці ёсць?

— Нэт, пака нэт.

Ён паглядзеў на мяне, правяраючы: ці можна чакаць неспадзеўкі. Потым дастаў з кішэні каляровую ўсходнюю хусцінку. Разгарнуў, падаў мне фотаздымак — чарнявая, зусім малады, прыпухлы тварык. Найдаражэйшы яму здымак.

Алесь КАСЦЕНЬ.

Вяртанне страчанага

Гістарычная скарбонка вёскі Слабада Лепельскага раёна папоўнілася яшчэ адной цікавай знаходкай: на месцы колішняй царквы знойдзены мармуровы помнік. Хто такая Аляксандра Фёдараўна Іванова, пазначаная на помніку, імкнуцца разгадаць настаўнік гісторыі мясцовай школы Валерый Тухта і вясковая пенсіянерка, колішняя настаўніца Ларыса Шабунёва (**на фотаздымку**). Краязнаўцы мяркуюць, што гэты помнік быў зроблены на Смаленшчыне ў гонар тых спачылых, якія шчыра дапамагалі храму, шмат ахвяравалі, падтрымлівалі прыходскае жыццё. Галоўнай сярод іх была ўладальніца в.Свяда (цяпер Слабада) Вольга Фёдараўна. У 30-я гады мінулага стагоддзя, калі з храмаў скідвалі званы і крыжы альбо зусім іх знішчалі, руплівыя прыхаджане вынеслі гэты пастамент са спачывальніці алтарнай часткі і закапалі яго пад царквою ля падмурка. З цягам часу памяць пра яго сцерлася, а калі надышла пара аднаўлення святыні, пошукавая група выпадкова натрапіла на рэліквію. Намаганнямі Ларысы Яўгенаўны Шабунёвай у межах колішняга царкоўнага двара былі арганізаваны дасканалыя раскопкі і вызначана месца пахавання протаіерэя Міхаіла Садоўскага, які пражыў 57 гадоў і памёр пакутніцкай смерцю ў 1921 годзе. Ларыса Яўгенаўна адшукала нашчадкаў святара, арганізавала перазахаванне яго рэшткаў, вядзе жыццяпіс. «Калісьці ў нашай вёсцы быў свой радзільны дом, школа, інтэрнат для бедных дзяцей з навакольных вёсак», — кажа Ларыса Яўгенаўна і дадае, што ў гэтым у першую чаргу была заслуга самога святара Садоўскага. Магчыма, у недалёкай будучыні вёска Слабада з яе выгадным размяшчэннем паблізу Бярэзінскага біясфернага запаведніка і багатай мінуўшчынай стане цікавым пунктам на турыстычных маршрутах і шляхах. І, несумненна, паўстане ў памяці жыхароў помнік архітэктуры.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

У малога бізнэсу праблем хапае і акрамя рэгістрацыі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Канкрэтны крок, прадугледжаны Планам першачарговых мерапрыемстваў па лібералізацыі, гэта пераход да конкурснай формы размяшчэння заданняў па крэдытаванні праектаў банкамі ў межах дзяржпраграм. Гэта значыць бюджэтныя сродкі будуць размяшчацца на дэпазіт аднаго ці некалькіх камерцыйных банкаў, якія сябе зарэкамендавалі ў галіне крэдытавання малога бізнэсу. І потым гэтыя рэсурсы будуць накіроўвацца толькі на крэдытаванне інвестыцыйных праектаў суб'ектаў малога прадпрымальніцтва, якія атрымалі ўхваленне аблвыканкама (Мінгарвыканкама) і былі прызнаны эканамічна абгрунтаванымі. У выніку з'яўляецца зацікаўленасць камерцыйных банкаў у працы з дробнымі кліентамі, а ацэнка эканамічнай эфектыўнасці ўхваленых дзяржавай праектаў ажыццяўляецца спецыялістамі банкаў, што зніжае магчымасці невяртання крэдытаў. Плануецца таксама ўкараненне механізму прадастаўлення гарантый Беларускім фондам фінансавай падтрымкі прадпрымальнікаў па выдаваемых крэдытах, што павысіць кола фінансавых крыніц і даступнасць рэсурсаў, знізіць крэдытныя рызыкі. Такім чынам, асноўным механізмам дзяржаўнай фінансавай падтрымкі малога бізнэсу становіцца падзяленне рызык паміж крэдытнымі арганізацыямі і дзяржавай. Гэта забяспечыць павышэнне даступнасці крэдытных рэсурсаў для малога бізнэсу, павялічыць ахоп суб'ектаў прадпрымальніцтва тымі ці іншымі мерамі фінансавай падтрымкі.

— А што з падаткамі? Наколькі зараз узровень падаткабкладання прадпрымальнікаў адпаведны выдаткам?

— Шэраг крокаў для аптымізацыі падаткаабкладання ўжо зроблены. Напрыклад, з 1 студзеня 2008 года асаблівы парадак падаткаабкладання і пэўныя паслабленні ў плацяжах маюць арганізацыі і ІП у сельскай мясцовасці. Да таго ж істотнае ўдасканаленне парадку фарміравання падатковай базы і разліку падаткаў, спрашчэнне падатковага адміністравання, бухгалтарскага ўліку і справаздачнасці забяспечвае спрошчаная сістэма падаткаабкладання. Менавіта для таго яна ў свой час і ўводзілася. Па інфармацыі Міністэрства па падатках і зборах, па стане на 1 чэрвеня 2008 года ёй карысталіся амаль 33 тысячы плацельшчыкаў, у тым ліку 22 тысячы арганізацый і каля 11 тысяч індывідуальных прадпрымальнікаў. Гэта 40 % і 8 % ад агульнай колькасці суб'ектаў адпаведна.

— Напэўна ж ёсць куды і далей гэтую сістэму падаткаабкладання ўдасканальваць...

— Савет па развіцці прадпрымальніцтва пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь разам з Беларускім саюзам прадпрымальнікаў прааналізаваў практыку прымянення сістэмы за мінулы год. Мы выявілі істотныя недахопы і сфармулявалі канкрэтныя прапановы па яе далейшым удасканаленні. Напрыклад, было на канкрэтных лічбах даказана, што памер валавой выручкі для вызначэння права прымянення спрошчанай сістэмы падаткаабкладання з'яўляецца нізкім і не суадносіцца з крытэрыем дапушчальнай колькасці працаўнікоў (да 100 чалавек). У той жа самы час узровень адлічэння даходаў у сувязі з высокай стаўкай падатку і яго «абаротным» характарам аказаўся вельмі высокім. Праблемай для карыстальнікаў спрошчанай сістэмы падаткаабкладання з'яўляецца таксама неабходнасць уліку і справаздачнасці ў поўным аб'ёме пры дзейнасці з уплатай падаткаў на дададзеную вартасць (ПДВ), а таксама ў сувязі з абавязкам пераходу на працягу года на агульную сістэму падаткаабкладання пры перавышэнні вызначаных крытэрыяў па колькасці працаўнікоў або аб'ёму выручкі. Выпрацаваныя прапановы неадназова абмяркоўваліся, і ў выніку з 1 студзеня 2009 года ўступілі змены ва Указ Прэзідэнта ад 9 студзеня 2007 года № 119, якія прадугледжваюць значнае павелічэнне парогавага аб'ёму выручкі для прымянення сістэмы, зніжэнне ставак падатку, змяненне методыкі вызначэння сярэдняй колькасці працаўнікоў арганізацый: зараз яна вызначаецца нарастаючым вынікам з пачатку года, а не ў сярэднім за месяц. Гэта павінна істотна пашырыць кола карыстальнікаў спрошчанай сістэмы, дазволіць прымяняць яе арганізацыям з сезонным характарам дзейнасці. Пры гэтым падатковае адміністраванне максімальна спрошчана, паколькі асноўны падатак налічваецца ў працэнтах ад выручкі.

— Уладзімір Іванавіч, а як вы наогул ацэньваеце сітуацыю ў прадпрымальніцкім сектары? Ці важную ролю іграюць прадпрымальнікі ў нашай эканоміцы?

— Варта адзначыць, што за апошні час назіраецца імклівы рост колькасці суб'ектаў малога бізнэсу. За 2006-2007 гг. колькасць малых прадпрыемстваў павялічылася больш чым у 1,5 раза і перавысіла 51 тысячу. Індывідуальных прадпрымальнікаў стала больш на 11 % — іх на пачатак 2008 года налічвалася амаль 213 тысяч. У той жа час нельга не прызнаваць, што яскравай дынамікі, якая б адлюстроўвала павелічэнне ўкладу малога прадпрымальніцтва ў вынікі сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны, пакуль не назіраецца. Доля малых прадпрыемстваў у вытворчасці валавога ўнутранага прадукта краіны ўзрасла за той жа перыяд толькі на 3,7 %, у вытворчасці тавараў і паслуг — на 5,3 %. Сёння на малыя прадпрыемствы прыходзіцца трохі больш за 8 % ВУП і каля 11 % спісачнай колькасці працаўнікоў. Іх удзельная вага ў агульным аб'ёме інвестыцый у асноўны капітал таксама нязначная — каля 11 %. Асноўная маса — каля 40 % — па-ранейшаму засяроджана ў галіне гандлю і грамадскага харчавання. Таму відавочна, што для кардынальных зменаў у галіновай і тэрытарыяльнай структуры малога прадпрымальніцтва, пераўтварэння яго ў рэальны фактар эканамічнага росту неабходны глыбокі аналіз прычын і выпрацоўванне мераў стымулявання і падтрымкі.

— Даволі актыўна ў апошні час, асабліва пасля дэвальвацыі і ваганняў курсаў валют, абмяркоўваюцца пытанні арэнднай платы...

— Сапраўды, дынаміка развіцця малога бізнэсу і яго галіновая арыентацыя шмат у чым вызначаецца ўмовамі маёмаснага забеспячэння, а не сакрэт, што абсалютная бальшыня суб'ектаў арэндуе памяшканні для бізнэсу. Набыць ва ўласнасць або пабудаваць новае памяшканне для прадпрымальніка-пачаткоўца практычна нерэальна. А дзейнасць на арэндаваных плошчах можа абярнуцца істотнымі выдаткамі, асабліва з улікам таго, што стаўкі арэнднай платы вызначаюцца ў еўра. Акрамя таго, ранейшая практыка заключэння дамоў на арэнду тэрмінам да аднаго года таксама не стымулявала развіццё вытворчага прадпрымальніцтва. Відавочна, што такія ўмовы прымальныя толькі для бізнэсу без фундаментальных укладанняў, які можа без вялікіх страт змяняць сваё месцазнаходжанне. Шэраг крокаў наперад ужо зроблена. Напрыклад, Указ Прэзідэнта ад 21 лютага 2007 года № 108, які даў магчымасць набываць невыкарыстоўваемую дзяржмаёмасць ці бязвыплатна карыстацца ёю для арганізацый прадпрымальніцкай дзейнасці, стварэння новых працоўных месцаў і г.д. Ці вось Дэкрэт Прэзідэнта ад 19 снежня 2008 № 24, накіраваны на ўдасканаленне арэндных адносінаў: прынамсі, дамовы на арэнду зараз ужо заключаюцца на тэрмін, не меншы за тры гады. Дарэчы, план першачарговых мерапрыемстваў па лібералізацыі ўмоваў эканамічнай дзейнасці ў 2009 годзе прадугледжвае канкрэтныя крокі па аптымізацыі памераў арэнднай платы за нерухомую маёмасць. Мяркую, што такія радыкальныя меры па паляпшэнні маёмаснага забеспячэння прадпрымальніцкай дзейнасці прывядуць да сур'ёзных структурных зменаў у сектары малога бізнэсу, створаць дадатковыя магчымасці эфектыўнай занятасці насельніцтва і павышэння ўзроўню эканамічнага развіцця рэгіёнаў.

— Малому прадпрыемству не так лёгка наладзіць сувязі з больш буйнымі суб'ектамі, а гэта, як сведчыць вопыт іншых краін, даволі важны момант эканамічнай дзейнасці. У нас што-небудзь робіцца ў гэтым кірунку?

— Сапраўды, развіццё кааперацыйнага супрацоўніцтва паміж малымі і буйнымі прадпрыемствамі ў шэрагу заходніх краін стала галоўным фактарам павышэння эфектыўнасці вытворчасці і забеспячэння агульнага эканамічнага росту. Нашым Саветам па развіцці прадпрымальніцтва быў арганізаваны ў 2007 годзе семінар па гэтай праблеме, а ў маі 2008 года былі зацверджаны мерапрыемствы па развіцці вытворчай кааперацыі (субкантрактынгу) паміж буйнымі, малымі і сярэднімі прадпрыемствамі розных форм маёмасці. Дарэчы, і ў Плане лібералізацыі на 2009 год прадугледжана падрыхтоўка праекта Указа Прэзідэнта па вызначэнні долі малых і сярэдніх прадпрыемстваў у закупках тавараў, работ, паслуг для дзяржаўных патрэбаў. Развіццё субкантрактынгу, безумоўна, актывізуе прыватную ініцыятыву ў рэальным сектары эканомікі і доўгатэрміновыя інвестыцыі ў перспектыўныя праекты. Адсюль і эканамічны рост, і занятасць насельніцтва, а таксама павышэнне канкурэнтнай здольнасці айчыннай прадукцыі на ўнутраным і знешнім рынках.

Павел БЕРАСНЕЎ.

Погляд на антыкрызісную эканоміку

ЧАМУ АПУСЦЕЛІ МІНІ-РЫНКІ

Прыбытак — рухавік эканомікі, і кожны прыватнік будзе змагацца за яго да апошняга

Дастаткова station паназіраць за жыццём на рынку, каб прыйсці да высновы, што ён вельмі чуйна рэагуе на ўсе сацыяльна-эканамічныя зрухі ў грамадстве. Рынак, як той барометр, фіксуе ўсе перамены.

Напачатку дзевяностых, калі многія прадпрыемствы прыходзілі ў заняпад і здавалася, што тагачасная эканоміка пагружаецца ў хаос, жыццё на рынках бурліла, як ніколі. «Чаўнакамі» былі перапоўнены электрычкі і аўтобусы. Людзі цягнулі сумкі з таварам у Польшчу, Расію, Украіну, нешта везлі адтуль. Частка насельніцтва абудзілася, бо трэба было выжываць, і найперш гандаль дапамагаў зводзіць канцы з канцамі.

Затым сітуацыя нармалізавалася, і людзі з агромістымі клятчатымі сумкамі пачалі трапляцца ўсё радзей. Гандаль стаў цывілізаваным, «чаўнакі» (дарэчы, самыя здольныя) набылі статус індывідуальных прадпрымальнікаў і аселі ў палатках, кіёсках ці ралетах.

У Баранавічах былі пабудаваны міні-рынкі. Зрабілі дыхтоўныя прылаўкі пад навесамі, пляцоўкі выклалі тратуарнай пліткай, а некаторыя нават абгарадзілі дэкаратыўнай агароджай. Ва ўсіх мікрараёнах горада з'явіліся такія міні-рынкі, і гандаль там закіпеў. Такія два міні-рынкі ёсць у мікрараёне «Тэкстыльны пасёлак», і мне на свае вочы даводзілася бачыць, што там адбывалася. Заняць свабоднае месца было нялёгка, бо яны часта былі выкупленыя наперад. А касір-кантралёр, жанчына пенсійнага ўзросту, бегала ад аднаго рынка да другога і сачыла, каб усе месцы былі аплачаны.

Пакупнікі ішлі найперш на гэтыя міні-рынкі, бо тут усё было танней. Крупы, макарона, алей, садавіна і розныя прысмакі ішлі нарасхват. Побач з адным міні-рынкам знаходзіцца вялікая прадуктовая крама «Элара». І хоць яна таксама прыватная, але з міні-рынкам па рэалізуемай там прадукцыі канкурыраваць не магла. Індывідуальныя прадпрымальнікі працуюць без пасрэднікаў, ім не трэба плаціць за арэнду памяшкання, камунальныя паслугі... І не дзіўна, што калектыў крамы глядзеў на міні-рынак скоса.

І вось гэтыя рынкі апусцелі. Каля «Элары» засталася толькі адна жанчына з мандарынамі, лімонамі... ды іншым. Часам, здараецца, за прылавак прысядзе бабка з прадуктамі хатняга прыгатавання. Нават не верыцца, што тут яшчэ нядаўна віраваў гандаль — шэсць дзён на тыдзень.

Заняпад на міні-рынках не звязаны з крызісам — спад адбыўся раней.

Сутнасць у тым, што на гэтых рынках гандлявалі не самі прадпрымальнікі, а нанятыя прадаўцы. Каб ад гандлю быў важкі прыбытак, прыватніку неабходна мець некалькі гандлёвых месцаў. Некаторыя прадпрымальнікі развярнуліся з размахам і адкрылі па 4-6 ці нават болей месцаў.

Сітуацыя змянілася, калі выйшла адпаведная пастанова, і прадпрымальнікам было забаронена наймаць на працу чужых. Разам з гэтым рэзка скарацілася колькасць прадаўцоў на гандлёвых месцах, бо далёка не ўсе прадпрымальнікі захацелі праходзіць перарэгістрацыю і адчыняць прыватныя ўнітарныя прадпрыемствы. А там прыходзілася б ужо плаціць падаткі па больш высокай шкале, трымаць бухгалтара, весці больш аб'ёмную дакументацыю... І калі ў іншага прадпрымальніка гандлёвыя месцы былі параскіданыя па ўсім горадзе, то цяпер ён пакінуў іх толькі ў самых бойкіх, зручных для гандлю месцах, перавёў прадаўца ў ІП, а той прыцягнуў да работы сваю радню, і гандаль пайшоў, хоць і не так аб'ёмна, як раней.

Каб даведацца пра ўсё больш падрабязна, я падаўся на адзін з гарадскіх міні-рынкаў. Была субота, але за прылаўкам сядзела толькі адна жанчына. Вось што яна сказала:

— Раней у мяне прылавак гнуўся ад прадуктаў, людзі ахвотна куплялі грэчку, рыс ці алей, быў вялікі асартымент цукерак, макароны, можна было прадаваць усё, што ўпакавана. Сёння засталіся цытрусавыя, нешта з агародніны, яблыкі, вінаград, а летам завозяць кавуны ды дыні — размах не той. Штомесячныя падаткі — пад 500 тысяч, ды за месца штодня пяць з паловай тысяч плачу мясцоваму ЖКГ. Не скажу, што няма прыбытку, бо інакш для чаго тут ад ранку да вечара стаяць, але гандаль скурчыўся. Лімоны і апельсіны кілаграмамі не купляюць...

— А куды падзеліся вашы канкурэнты? Раней на гэтым рынку не было свабоднага месца.

— Пайшлі ў падполле і... гандлююць. Пераселі на аўтамашыны, пад'язджаюць і прадаюць тыя ж мандарыны і яблыкі з легкавушак. Гэта забаронена, але ж сёння тут, а заўтра ў іншым месцы... ды іх асабліва і не чапаюць.

З аўтамашын гандлююць фермеры і былыя прадпрымальнікі. Часта іх машыны з адкрытымі багажнікамі стаяць побач. Першыя прадаюць бульбу, капусту, сала, а другія — цытрусавыя, імпартныя яблыкі — прадукцыю, якой гандлявалі раней на законнай падставе.

Як бачым, індывідуальныя прадпрымальнікі нікуды не зніклі. Цяпер яны гандлююць нелегальна і не плацяць падаткаў.

Мне здаецца, што дробны бізнэс загнаць у нейкія рамкі надзвычай цяжка, бо людзі змагаюцца за выжыванне і ў іх проста няма іншага выбару.

Той, хто меў шэсць гандлёвых месцаў, здолее ўтрымацца на паверхні і ў прыватным прадпрыемстве, а калі адно-два месцы, то перад чалавекам ужо стаіць пытанне, як пракарміць сям'ю. Усё завязана на прыбытку і за яго кожны будзе змагацца да апошняга.

Пэўны працэнт падаткаў ад індывідуальных прадпрымальнікаў не трапляў у дзяржаўны бюджэт — гэта адназначна, але, з другога боку, яны стваралі дадатковыя рабочыя месцы, у першую чаргу для жанчын. У пакупнікоў быў выбар, асабліва ў пенсіянераў.

Тут ёсць свае плюсы і мінусы. Але хацелася ўсё раскласці па паліцах, каб ведаць, якую выгаду ад

усяго гэтага атрымала грамадства. Наколькі ад гэтай рэарганізацыі напоўніўся бюджэт краіны, што набылі ці страцілі людзі?

Нехта ж павінен займацца сур'ёзным аналізам, рабіць прагноз па тых ці іншых пытаннях і выносіць іх на шырокае абмеркаванне. А то ў нас іншым разам атрымліваецца, як з некаторымі аграгарадкамі. Будавалі, будавалі, а затым убачылі, што ад іх нярэдка няма ніякай аддачы. Студэнтаў набіраем ва ўніверсітэты ўсё больш, а куды падзець выпускнікоў — юрыстаў, эканамістаў, псіхолагаў — не ведаем. А каб заняць месца рабочага, патрэбна мець адпаведную кваліфікацыю, і зноў трэба чалавека вучыць.

Кожныя выхадныя знаёмая маладзіца выязджае з кампаньёнам па вёсках гандляваць. Працуе жанчына на заняпалым прадпрыемстве. Мужа няма, падрастае сын і даводзіцца круціцца. Прыбытак з таго гандлю нейкі ёсць, але ж ён незаконны. Як тут быць? Забараніць? Не даваць людзям выжываць? Ці не прыкмячаць дробнага гандлю, тым больш што наша спажыўкааперацыя не заўсёды здольная забяспечыць патрэбным вясковага жыхара?

Думаю, у цяжкі эканамічны перыяд у людзей павінны быць больш шырокія магчымасці для выжывання. І ўсё ж — законныя.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

КУП «Минский областной центр учета недвижимости» по поручению Пуховичского райисполкома

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

на право заключения договора аренды земельного участка для размещения торгового объекта по ул. Солнечной, в аг. Дукора Пуховичского района, сроком на 50 лет, пл. 0,0334 га, кадастровый номер 624483402101001018, начальная цена – 214 520 рублей, в непосредственной близости имеются сети электроснабжения, водоснабжения, газоснабжения. Задаток в размере 10 % от начальной цены перечисляется на р/с 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», г. Минск, МФО 153001357, УНП 690324015, КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Оплата предмета аукциона должна быть произведена в течение 10 рабочих дней со дня принятия решения о предоставлении земельного участка. Договор аренды заключается в течение 2-х рабочих дней после оплаты стоимости предмета аукциона, возмещения расходов, связанных с подготовкой документации, необходимой для проведения аукциона, в сумме – 727 986 рублей. Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельным участком. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится **07.04.2009 г.** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 321. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **01.04.2009 г.** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 324.

**Контактный телефон (8 017) 224 61 36.
Наш сайт в интернете: www.rlt.by.**

ЛІЧЫЛЬНІК РУБЕЛЬ БЕРАЖЭ

Выдаткі на ўсталяванне вадамераў акупляюцца даволі хутка

Напрыканцы мінулага года ў шэрагу месцаў быў сапраўдны ажыятаж наконт усталявання лічыльнікаў. Людзі спяшаліся абсталяваць сваё жыллё вадамерамі, паколькі пайшла пагалоска наконт таго, што ў адваротным выпадку давядзецца разлічвацца за ваду па сабекошце. Гэтыя расцэнкі ў некалькі разоў перавышаюць цяперашнія тарыфы. Чуткі спраўдзіліся, але не ў поўнай меры. Урадам зацверджана схема, паводле якой жыхары без лічыльнікаў сапраўды будуць разлічвацца па сабекошце, аднак адбудзецца гэта з 1 мая. Да вызначанага тэрміну яшчэ магчыма ўсталяваць вадамеры.

У Мінскай вобласці засталося ўсталяваць каля 18 тысяч прыбораў уліку вады. У 95,4 працэнта жылфонду цэнтральнага рэгіёна ўжо ёсць лічыльнікі. Пазалетась камунальнікі Міншчыны адставалі ад іншых абласцей, а цяпер выйшлі на перадавыя пазіцыі. Як гэтага ўдалося дасягнуць?

— Былі складзены канкрэтныя графікі, праводзілася растлумачальная работа сярод жыхароў, — тлумачыць генеральны дырэктар Мінскага абласнога ўнітарнага прадпрыемства «Упраўленне жыллёва-камунальнай гаспадаркі» Аляксандр Жураўскі. — Як правіла, людзі з разуменнем ставіліся да абсталявання жылля лічыльнікамі. У пэўнай ступені актывізавалі жыхароў і захады, зробленыя Урадам. Ёсць раёны, дзе абсталяванне вадамерамі ўжо поўнасцю завершана, а ў асобных месцах — адставанне ад даведзенага задання. Да прыкладу, на Маладзечаншчыне прыборамі ўліку вады аснашчана толькі 86,5 працэнта жылля. Асноўная прычына такой сітуацыі — недастаткова актыўная работа з насельніцтвам.

Усталяванне лічыльнікаў прынесла адчувальны эканамічны эфект. У Мінскай вобласці на 17-18 працэнтаў зменшылася спажыванне вады, а агульная эканомія электраэнергіі «пацягнула» на 1,1 мільярда рублёў. Так што вадамеры рэальна дапамагаюць у энергазберажэнні. З пачатку гэтага года ў цэнтральным рэгіёне прыборамі ўліку вады забяспечана 3 тысячы кватэр. На Вілейшчыне толькі за мінулы тыдзень лічыльнікамі было абсталявана 60 кватэр. У гэтым раёне адзін з самых высокіх паказчыкаў усталявання вадамераў — 96 працэнтаў жылфонду маюць прыборны ўлік. Як заўважылі на прадпрыемстве «Вілейская ЖКГ», да 1 мая адпаведная работа павінна быць завершана.

Пры гэтым не варта забываць: усталяванне лічыльнікаў — справа добраахвотная, ніякага прымусу тут быць не павінна. На гэта, дарэчы, звяртаюць увагу спецыялісты Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Аднак, на жаль, здараліся выпадкі, калі прымяняліся неапраўдана жорсткія адміністрацыйныя меры. У той жа Вілейцы жыхары аднаго з дамоў прачыталі аб'яву, з якой вынікала, што тым, хто не ўсталюе лічыльнік, перакрыюць ваду. Зразумела, жыхары з такой пастановай пытання не пагадзіліся. Няўжо нельга было іншым чынам усё людзям растлумачыць?

— Сапраўды ўзнікла такая сітуацыя ў ведамасным жылфондзе райспажыўтаварыства, — заўважае дырэктар Вілейскай ЖКГ Віктар Паўлоўскі. — Але хутка ўсё ўдалося вярнуць у законныя межы. Зразумела, такога нельга дапускаць. Могуць рабіцца толькі эканамічныя захады, калі жыхар на сваёй кішэні сам адчуе неабходнасць усталявання вадамераў.

Да прыкладу, у суседняй Прыбалтыцы ў свой час ніхто не праводзіў растлумачальнай работы сярод жыхароў наконт абсталявання кватэр лічыльнікамі. Як толькі былі рэзка павышаны тарыфы на камунальныя паслугі, то людзі самі адразу пачалі актыўна ўсталёўваць прыборы ўліку. Плацяжы па так званых «нарматывах спажывання» звычайна вышэйшыя, чым у сярэднім «па лічыльніку». Яшчэ больш заўважная розніца ў разліках атрымаецца, калі з 1 мая будзе ўведзена адпаведная градацыя спажыўцоў.

Існуюць розныя варыянты ўсталявання вадамераў, у тым ліку з аплатай у растэрміноўку, з выкарыстаннем крэдытаў. Дарэчы, такія расходы па цяперашнім часе — выгаднае ўкладанне сродкаў. Паводле інфармацыі спецыялістаў прадпрыемства «Вілейская ЖКГ», сярэдні кошт усталявання лічыльніка з усімі матэрыяламі (злучальныя вузлы, фільтры, муфты, трайнікі, вугольнікі і інш.) складае 72 тысячы рублёў, двух прыбораў (на халодную і гарачую ваду) — 144 тыс. руб. Попыт на вадамеры высокі не толькі ў раённым цэнтры, але і ў вёсках. Так, у пасёлку Нарач з 52 кватэр, якія знаходзяцца на абслугоўванні мясцовага камунальнага ўчастка, прыборы ўліку ўсталяваны ў 50.

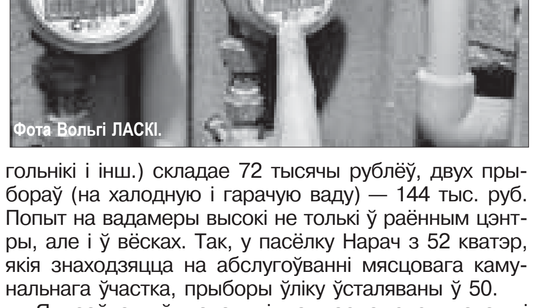

Фота Вольгі ЛАСКІ.

Як заўважыў начальнік аддзела эксплуатацыі жыллёвага фонду, арганізацыі і правядзення жыллёвай рэформы ўпраўлення жыллёвай гаспадаркі Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі Міхаіл Коласаў, пасля ўсталявання вадамераў кожная сям'я можа ў сярэднім зэканоміць каля 10 тысяч рублёў у месяц. Атрымліваецца, што на працягу года ўдасца амаль поўнасцю «адбіць» расходы на ўсталяванне прыбораў уліку і надалей атрымліваць «чыстую эканомію». Пра гэта варта задумацца ўжо цяпер і скарыстацца сваім шанцам. А калі тарыфы дасягнуць пэўнага ўзроўню (паводле Праграмы развіцця жыллёва-камунальнай гаспадаркі, усе пазіцыі «жыроўкі» ў перспектыве мяркуецца падцягнуць да сабекошту), то выгада будзе яшчэ больш адчувальнай.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

Вілейскі раён.

ШТО ВІНЕН, АДДАЦЬ ПАВІНЕН

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— У нас, трэба разумець, пакуль што ўвесь цяжар работы з нядобрасумленнымі атрымальнікамі крэдытаў ляжыць на плячах непасрэдна банкаў?

— Так, сёння банкі «збіраюць даўгі» сіламі ўласных структурных падраздзяленняў, у тым ліку службы бяспекі і юрыдычнай. З павелічэннем колькасці неплацельшчыкаў нагрузка на структурныя падраздзяленні банкаў узрастае ў дзясяткі разоў, а асобныя банкі для эфектыўнай работы вымушаны павялічваць штат супрацоўнікаў, якія валодаюць пэўным вопытам, ведамі, сувязямі, ствараць «лятучыя брыгады» для працы на выездзе і, у цэлым, вялікія цэнтры па збіранні даўгоў, якія ўзаемадзейнічаюць з «няпамятлівымі» кліентамі. Таму з'яўленне ў рэспубліцы калектарскіх арганізацый, якія працуюць з пратэрмінаванай запазычанасцю на прафесійнай аснове, дазволіла б банкам сканцэнтравацца на іх профільнай дзейнасці, а з другога боку, знізіць сабекошт банкаўскіх паслуг шляхам скарачэння выдаткаў, што звязаныя з утрыманнем спецыяльнага штату супрацоўнікаў па рабоце з дэбіторскай запазычанасцю. Акрамя таго, узаемадзеянне з калектарскімі арганізацыямі на ўмовах уступкі ім патрабаванняў (цэсіі) дазваляе банкам спісаць прададдзеныя даўгі і, як вынік, знізіць нагрузку на ўласны капітал і павысіць ліквіднасць балансу, палепшыць якасць крэдытнага партфеля, перанесці рызыкі, што звязаны з пагашэннем доўгу, на калектарскую арганізацыю. Да таго ж, у гэтым выпадку банкі дыстанцыруюцца ад магчымых канфліктаў з даўжніком і пазбягаюць рэпутацыйнай рызыкі, паколькі працэдура спагнання запазычанасці ажыццяўляецца калектарскай арганізацыяй, якая адказвае за правамернасць дзеянняў свайго персаналу.

— Калі ў банкаў жыццё са з'яўленнем інстытута калектарства зменіцца да лепшага, то ў даўжнікоў, падобна, будзе ўсё наадварот. Наогул, ці не маглі б вы патлумачыць, якім чынам калектары працуюць з кліентамі, што адмаўляюцца плаціць па пазыках? А галоўнае, калі іх дзейнасць настолькі выніковая, што перашкаджае дазволіць ім працаваць сёння?

— Адразу зазначу, што, прааналізаваўшы сусветны вопыт, можна сцвярджаць: купля калектарскімі (ад англ. «to collect» — збіраць, спаганяць, інкасіраваць) арганізацыямі даўгоў з'яўляецца адным з эфектыўных спосабаў іх вяртання. Напрыклад, у тых жа ЗША іх налічваецца больш як 6500, у Польшчы — ад 2500 да 3000. Работа ж калектарскай арганізацыі праводзіцца двума асноўнымі спосабамі: аказанне паслуг крэдыторам па вяртанні даўгоў і скупка даўгоў з наступным вяртаннем доўга ў сваю карысць. У першым выпадку калектарская арганізацыя дзейнічае як прадпрыемства, што аказвае юрыдычныя паслугі па вяртанні дэбіторскай запазычанасці трэціх асобаў. Пры гэтым асноўнымі напрамкамі іх работы з'яўляюцца тэлефонныя гутаркі і сустрэчы з даўжнікамі, прымяненне законных метадаў уздзеяння на даўжніка, звяртанне ў судовыя органы. Што датычыцца другога выпадку, то калектарская арганізацыя набывае даўгі за суму больш нізкую, чым сума доўгу. Пры гэтым яна нясе пэўныя рызыкі невяртання доўгу, але і набывае магчымасць працаваць ад свайго імя.

Адносна апошняга вашага пытання заўважу, што пакуль калектарская дзейнасць у Беларусі заканадаўча не ўрэгулявана, у краіне няма ні адной кампаніі, у назве якой фігуравала б азначэнне «калектарская». Разам з тым, як ужо я зазначаў вышэй, патрэбы ў такой дзейнасці наспелі. Ужо праведзены кансультацыі з удзелам профільнай камісіі ў Палаце прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, і там мы сустрэлі разуменне па гэтым пытанні. Зараз мы распачалі актыўную фазу напісання праекта адпаведнага нарматыўнага акта.

— Сяргей Вітальевіч, напачатку гутаркі было адзначана, што запазычанасць па крэдытах крыху вырасла. Ужо на слыху, што сярод беларусаў, якія трапілі ў так званую крэдытную «пастку» і ім цяжка вяртаць пазыкі, — пакупнікі тых жа шыкоўных аўто. Мяркую, што Вы ў гэтым пытанні больш інфармаваныя: маглі б даць «партрэт» пазычальніка, якому даўгі выплачваць становіцца ўжо не па кішэні?

— У людзей пытанні сёння ўзнікаюць наступныя. Да прыкладу, пэўныя фізічныя асобы бралі валютны крэдыт для куплі новага аўтамабіля, прычым дарагога. На момант атрымання крэдыту працэнтная стаўка была больш сімпатычнай, чым працэнтная стаўка па крэдыце ў нацыянальнай валюце. З улікам зарплаты пазычальніка, якую ён, падкрэслю, атрымліваў у беларускіх рублях, і курса замежнай валюты, што трымаўся на момант заключэння крэдытнага дагавора, гэта было хоць і цяжка для сямейнага бюджэту, але цалкам прымальна. Зараз, каб купіць аналагічны эквівалент валюты для пагашэння крэдыту, пазычальніку неабходна больш рублёў — на 25-30 працэнтаў. Разам з тым, зарплата не вырасла, а банк павысіў працэнтную стаўку, таму што рэсурсы падаражэлі і банк не гатовы цяпер на трансфармацыю крэдыту з валютнага ў рублёвы, зыходзячы з нарматыву бяспечнага функцыянавання. Зразумела, у чалавека ўзнікаюць праблемы: у яго ёсць дарагая машына, за якую трэба плаціць, але няма грошай, каб яе аплачваць і ўтрымліваць.

Аналагічная сітуацыя і з пакупнікамі кватэр: высокія цэны на рынку нерухомасці, валютны крэдыт, прычым браўся ён да 90 працэнтаў ад кошту кватэры. Сцэнарый той жа — цяпер у чалавека ёсць добрая кватэра, але няма грошай яе аплачваць. Мяркуючы па зваротах у Нацыянальны банк, у людзей узнікаюць цяжкасці менавіта такога характару.

— Што ў такім разе перашкаджае нам па аналогіі з Расіяй пайсці па шляху рэструктурызацыі тых жа праблемных іпатэчных крэдытаў?

— У РФ ёсць такія нормы, але пры гэтым кампенсацыя банкам за пазыкі ажыццяўляецца з бюджэту. У нас дастаткова жорстка прапісаныя бюджэтныя выдаткі, і выдаткі на кампенсацыю пазык не прадугледжаныя. А калі рабіць гэта за кошт банкаў, то зніжаецца бяспека іх функцыянавання, у тым ліку бяспека тых укладчыкаў, якія размяшчалі там дэпазіты.

— Гэта значыць, пакуль такая магчымасць не разглядаецца?

— Цяпер не. Прапануюцца іншыя механізмы рэгуляваць гэтыя пытанні. Па-першае, зараз стаўкі ў эканоміцы высокія — як па дэпазітах, так адпаведна і па крэдытах. Значыць, стаіць пытанне аб зніжэнні працэнтных ставак па дэпазітах на прымальных і рынкавых умовах. Па-другое, каб не пераносіць валютныя рызыкі на насельніцтва, Нацыянальны банк рэкамендаваў працягваць практыку скарачэння аб'ёмаў валютнага крэдытавання. Акрамя таго, каб у беларускіх банкаў былі дадатковыя рэсурсы, ужо напрыканцы мінулага года павялічаны статутныя фонды нашых найбуйнейшых банкаў. Нарэшце, для таго, каб была валютная ліквіднасць, ажыццяўляюцца мерапрыемствы па знешнім запазычванні: атрыманы крэдыты ад Расіі, Венесуэлы, МВФ, вядзецца работа з Сусветным банкам і Еўрапейскім банкам рэканструкцыі і развіцця. Такім чынам, сітуацыя ў банкаўскай сістэме падкантрольная, і праводзіць мерапрыемствы, звязаныя з заканадаўчым замацаваннем адтэрміновак і растэрміновак, няма неабходнасці.

— А ці ёсць у вас агульны «рэцэпт» для тых людзей, якія хочуць з дапамогай банкаўскага крэдыту вырашыць, да прыкладу, пытанне з набыццём таго ж аўтамабіля?

— Перад тым, як узяць у доўг у каго-небудзь — у банка, ці ў знаёмага, альбо ў прадпрыемства, — трэба паглядзець, а ці ёсць здольнасці вярнуць грошы, зыходзячы з сямейнага бюджэту. Калі ў вас зарплата ў пэўнай валюце, то і крэдыт павінен быць у ёй жа. І яшчэ адзін момант: наяўнасць працоўнага месца — гэта гарантаваны даход.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

КУП «Минский областной центр учета недвижимости» по поручению Драчковского сельисполкома

ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь для строительства и обслуживания одноквартирных жилых домов в Смолевичском районе:

№ лота	Адрес земельного участка, кадастровый номер	Пл. зем. участка (га)	Наличие инженерных сетей	Начальная цена (бел. рублей)	Задаток (бел. рублей)
1	д. Драчково, ул. Гомельская, 624880802101000404	0,1488	в непосредственной близости сети электроснабжения, водоснабжения, газоснабжения	1 654 614	160 000
2	д. Драчково, 624880802101000405	0,1503	в 400 метрах от участка расположены сети электроснабжения, водоснабжения, газоснабжения	730 458	70 000

Задаток перечисляется на р/с 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», г. Минск, МФО 153001357, УНП 690324015, КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Победитель аукциона обязан в течение 10 рабочих дней после утверждения протокола о результатах аукциона внести плату за земельный участок, возместить расходы, связанные с подготовкой документации: **Лот № 1** – 512 824 рубля, **Лот № 2** – 499 909 рублей. Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельными участками. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится **07.04.2009 г.** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 321. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **01.04.2009 г.** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 324.

**Контактный телефон (8 017) 224 61 36.
Наш сайт в интернете: www.rlt.by.**

Па абавязку мандата

РЫХТУЙ САНІ ЛЕТАМ, А ЗАКОНЫ — ЗІМОЙ

Асноўная праца над праектамі нарматыўных прававых актаў вядзецца менавіта ў міжсесійны перыяд, мяркуе дэпутат Уладзімір ЗДАНОВІЧ

Толькі студэнты, відаць, могуць дазволіць сабе весяліцца ад сесіі да сесіі. Дэпутацкія ж «канікулы» патрабуюць няспыннай працы, сканцэнтраванасці і абачлівасці. Што канкрэтна будзе закладзена ў патэнцыйны закон, вырашаецца якраз падчас палітычнага міжсезоння. А гэты вялікі пласт работы часта застаецца за кадрам. Дык чаму б нам не пацікавіцца, як рыхтуюцца да сесіі ў камісіі па... адукацыі, культуры, навукі і навукова-тэхнічным прагрэсе? Навінамі з намі дзеліцца адзін з самых вопытных у гэтым скліканні, і што не менш важна, адзін з самых камунікабельных парламентарыяў Уладзімір Здановіч. Заслужаны настаўнік Беларусі, магістр педагогікі, ён і камісію адпаведную ў Палаце прадстаўнікоў узначальвае не ўпершыню. Кампетэнтны і гаваркі старшыня камісіі — сапраўдная знаходка для журналіста.

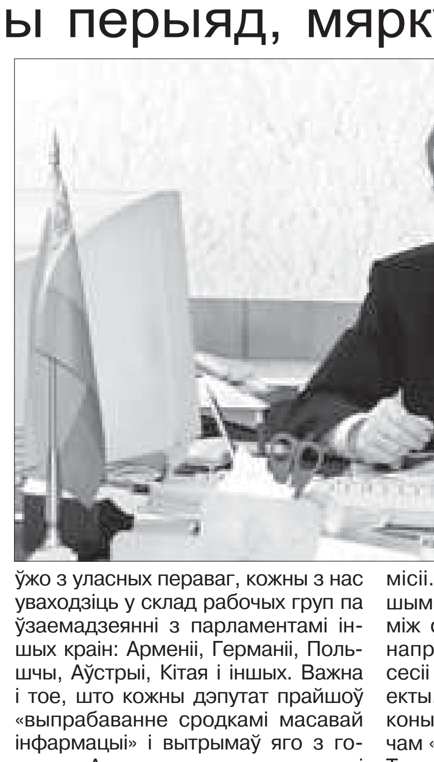

— Уладзімір Мацвеевіч, як размеркаваліся абавязкі ў камісіі?

— У нашу камісію прыйшлі людзі, неабыякавыя да лёсу культуры, адукацыі і навукі, якія дасканала ведаюць гэтыя сферы, так бы мовіць, знутры, хочуць пакінуць свой след у заканадаўстве і, галоўнае, могуць працаваць. Выходзячы з папярэдняга вопыту, можна заўважыць, што найбольшая колькасць законапраектаў, якія мы разглядаем, адносіцца да адукацыі. Таму нядзіўна, што акрамя мяне гэты напрамак вядуць намеснікі старшыні Галіна Юргеневіч і Аляксандр Шацько, а таксама дэпутаты Ганна Аніпчук, Ніна Кулыша, Алена Новікава, Аляксандр Ласякін і Мікалай Жгун. Усе яны да выбрання былі звычайнымі школьнымі настаўнікамі ці выкладчыкамі, і «дараслі» ў дадэпутацкім жыцці да кіраўнікоў навучальных устаноў і арганізацый. Заканадаўчае забеспячэнне сферы культуры вядзе намеснік старшыні Святлана Сухавей, таленавітая артыстка тэатра і кіно, вядомы рэжысёр. А за навуку і навукова-тэхнічны прагрэс адказвае Мікалай Казак, імя якога добра вядома вучоным не толькі Беларусі, але і іншых краін. Да нас у камісію ён прыйшоў з пасады вучонага сакратара Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Заўважу, што афіцыйнае размеркаванне абавязкаў зусім не азначае замыканне, як кажуць, толькі ў сваім вузкім коле пытанняў. Усе дэпутаты камісіі, уключаючы старшыню, жывуць усімі законамі, якія да нас паступаюць, і за кожны з іх адказваюць як за свой уласны.

— Падзяліцеся, калі ласка, першымі ўражаннямі ад работы ў новым складзе.

— Нягледзячы на тое, што большасць дэпутатаў камісіі ўпершыню абраны ў парламент, нам з першых дзён лёгка ва ўзаемаадносінах, і работа над законамі вядзецца зладжана. З задавальненнем адзначу, што ў час абмеркавання праектаў законаў «новыя дэпутаты» працавалі, як кажуць, «на ўзроўні». Наогул, усе члены камісіі адкрыта ставяць пытанні да распрацоўшчыкаў, выказваюць свае заўвагі і прапановы, не саромеюцца вучыцца ў іншых. Гэта вельмі важныя чалавечыя якасці, без якіх цяжка ўявіць заканатворцу. Хоць з пачатку дзейнасці Палаты прадстаўнікоў чацвёртага склікання прайшло не так і шмат часу, але многія нашы дэпутаты ўжо бралі ўдзел у працоўных сустрэчах з прадстаўнікамі замежных краін, дзе ад чалавека патрабуецца вытрымка, ветлівасць, такт і іншыя якасці, характэрныя для дыпламатычнай дзейнасці. Мы ж працуем і ў Саюзнай дзяржаве, і ў Міжпарламенцкай асамблеі СНД, і ў ЕўрАзЭС, і ў АДКБ, дзе таксама ствараюцца мадэльныя (прыкладныя) законы. А яшчэ, зыходзячы ўжо з уласных пераваг, кожны з нас уваходзіць у склад рабочых груп па ўзаемадзеянні з парламентамі іншых краін: Арменіі, Германіі, Польшчы, Аўстрыі, Кітая і іншых. Важна і тое, што кожны дэпутат прайшоў «выпрабаванне сродкамі масавай інфармацыі» і вытрымаў яго з гонарам. А яшчэ мы разам наведвалі калегіі профільных міністэрстваў, удзельнічалі ў адкрыцці выстаў...

— Над чым вядзецца работа цяпер, што рыхтуеце да разгляду ў Авальнай зале ўвесну?

— Дзявяты год я працую ў Палаце прадстаўнікоў і магу з усёй адказнасцю заявіць, што асноўная праца над законапраектамі вядзецца не ў час сесій, а менавіта ў міжсесійны перыяд. На гэты тэрмін мы пераўтвараемся ў звычайных служачых. У нас ёсць планы працы над законапраектамі, вызначаны час іх падрыхтоўкі да перадачы пэўным структурам Палаты. Мала запісаць свае прапановы ў будучы закон, іх патрэбна яшчэ і ўзгадніць з усімі зацікаўленымі, што бывае вельмі няпроста. Несвоечасовая падрыхтоўка праектаў адбіваецца на аўтарытэце камісіі. А каму хочацца быць горшым?.. Таму праца дэпутатаў паміж сесіямі заўсёды была і будзе напружанай. Цяпер да вясновай сесіі мы рыхтуем тры законапраекты. Аб папраўках у некаторыя законы па пытаннях адукацыі чытачам «Звязды» мы паведамлялі ўжо. Таму спынюся на двух іншых, якія ўжо, дарэчы, намі падрыхтаваны і зададзены. Праект Закона «Аб унясенні змянення ў Закон Рэспублікі Беларусь «Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь» (другое чытанне) распрацаваны ў мэтах прывядзення нормаў артыкула, які рэгулюе пытанні ажыццяўлення гастрольна-канцэртнай дзейнасці, у адпаведнасць з Указам Прэзідэнта № 259 «Аб арганізацыі гастрольна-канцэртнай дзейнасці». Праектам прадугледжваецца больш шырокі склад суб'ектаў гастрольна-канцэртнай дзейнасці і аднясенне да кампетэнцыі Прэзідэнта вызначэння парадку ажыццяўлення гастрольна-канцэртнай дзейнасці на тэрыторыі Беларусі. Для эканамічнага жыцця краіны цікавым з'яўляецца праект «Аб унясенні дапаўненняў і змяненняў у некаторыя законы Рэспублікі Беларусь па пытаннях інтэлектуальнай уласнасці». Ён накіраваны на ўдасканаленне рэгулявання адносінаў, звязаных з рэгістрацыяй, аховай і выкарыстаннем таварных знакаў, і на недапушчэнне недобрасумленнай канкурэнцыі ў гэтай сферы.

— Якія праблемы ў гэтай галіне патрабуюць тэрміновага заканадаўчага вырашэння?

— Сёння падаць заяўку можа любая асоба — якая выпускае тавар і якая не займаецца прадпрымальніцкай дзейнасцю. Уладальнік таварнага знака мае выключныя правы распараджацца ім, а таксама забараняць яго выкарыстанне іншым. У выніку некаторыя асобы, якія непасрэдна не займаюцца вырабам тавараў ці аказаннем паслуг, рэгіструюць таварныя знакі ў спекулятыўных мэтах. З аднаго боку, гэта спараджае недобрасумленную канкурэнцыю, а з другога — стварае перашкоды для выкарыстання таварных знакаў і ўскладняе іх экспертызу па заяўках. Прывяду такі прыклад. Фірма пачынае выпускаць запатрабаваны на рынку тавар, але не спяшаецца зарэгістраваць таварны знак, магчыма, па той прычыне, што не ўпэўнена ў камерцыйным поспеху тавару. А калі звяртаецца ў патэнтны орган па рэгістрацыю, то аказваецца, што гэты таварны знак ужо некаму належыць. Спрытныя дзялкі адсочваюць сітуацыі, калі прадпрыемства марудзіць з афармленнем, і рэгіструюць знак на сябе. А потым выстаўляюць рахунак, прапануючы прадпрыемству купіць яго ж таварны знак. Калі ж атрымліваюць адмову, то перашкаджаюць прасоўванню тавару на рынку. Пасля ўступлення закона ў сілу магчымасць набыцця правоў на абарону таварнага знака будзе толькі ў юрыдычных асобаў і індывідуальных прадпрымальнікаў. За парушэнне заканадаўства аб таварных знаках вызначаецца адказнасць.

— Цяжка пераацаніць унёсак камісіі ў вырашэнне моўных праблем краіны...

— Упершыню ў гісторыі краіны Правілы прыняты ў форме закона. Нам удалося паставіць кропку ў спрэчках аб «тарашкевіцы» і «наркамаўцы», аб мяккім знаку і правапісе малой і вялікай літар у асабовых назвах і індывідуальных імёнах, звязаных з рэлігіямі, і інш. Але гэта — толькі першы крок. Безумоўна, мы не будзем умешвацца ў працэс падрыхтоўкі і выдання адпаведных слоўнікаў, падручнікаў, дапаможнікаў, але цікавіцца гэтай справай будзем, у тым ліку плануем правесці выязное пасяджэнне камісіі, прысвечанае гэтай тэме. Наперадзе таксама перамовы з навукоўцамі аб заканадаўчым вырашэнні наяўных спрэчных момантаў у марфалогіі. Магчыма, патрэбна будзе звярнуцца і да Закона «Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь», з моманту прыняцця якога прайшло даволі шмат часу. Нас, дэпутатаў, часам папракаюць за тое, што ніводзін з нас не валодае роднай мовай. Абвяргаючы гэта, скажу, што ўсе дэпутаты нашай камісіі свабодна на ёй размаўляюць і не толькі ў час афіцыйных мерапрыемстваў, але і ў гутарцы адзін з адным. **Таму і як старшыня профільнай камісіі, і як грамадзянін Рэспублікі Беларусь, вядома ж, толькі вітаю планы, намечаныя «звяздоўцамі», іх ідэю аб'явіць Год мовы.** З задавальненнем будзем не толькі чытаць, але і пісаць артыкулы на азначаныя тэматыкі. Калі будзе час, то і ў конкурсах возьмем удзел. Ведаеце, газеце «Звязда», мабыць, самім лёсам наканавана быць у эпіцэнтры моўных праблем Беларусі. Ужо сваім існаваннем яна нясе чытачам роднае слова не год, а дзесяцігоддзі.

Ала МАЧАЛАВА.

Калі больш не можаш нічога...

Простая мова

Сон: незнаёмае месца, незнаёмыя людзі, шмат — мужчын і жанчын, старых і малых, босых і абутых, апранутых хто ў што!..

Але ўсе яны — строяцца, каб потым, пачуўшы каманду: «Внимание! Старт!», пазрывацца з месца, пабегчы.

Што няправільна! Проста межаў няма абурэнню! Бо не могуць жа дзеці, старыя дзяды збегчыся са здаровымі рослымі дзядзькамі! Да таго ж — нехта з іх рвануў раней, да старту яшчэ... А галоўнае — нам ніхто не сказаў пра дыстанцыю.

Пытаю ў людзей, на колькі бяжым (бо ёсць жа розніца — на тысячу метраў ці сто)? У адказ — маўчанне. Ніхто нічога не ведае (ці не кажа? Каб не траціць сілаў?..): усе — страшэнна спяшаюцца. Туды...

Потым, той жа нябачны голас, камандуе, каб назад.

Паварочваю, разам з усімі, бягу і... засынаю. На хаду. Бо проста панічна хочацца спаць...

— Наш сон — тыповы, жаночы, — цяжка ўздыхнуўшы, раніцой прызнала прыяцелька, якая толк у іх ведае.

...Зрэшты, і той, хто не ведае, сказаў бы, напэўна, тое ж?

Рэклама рэкламе

Усюды людзі, усюды жыццё. З камандзіроўкі вялікі, прыгожы каляндар прывезла — дома разгледзела.

На першай старонцы яго рэпрадукцыя карціны Фёдара Жураўлёва «Перад вянцом». Сюжэт — бацька, каб не плаціць даўгі, аддае маладзенькую дачушку (яна перад ім у шлюбнай сукенцы, на каленях і ў слязах) за нялюбага ды багатага. Зверху над гэтым палатном пазначана, што «Фінансавыя праблемы можна вырашыць і іншым шляхам». Якім? Знізу парада: узяць крэдыт на спажывецкія патрэбы. А для гэтага, найперш — «Пазвані ў свой банк». Нумар тэлефона, як кажуць, дадаецца.

На другой старонцы — знакамітае палатно Валянціна Сярова «Пётр I» (Ну там дзе цар з прыслужнікамі рашуча мерае гразь: «Тут будзе горад закладзены...». Што ж — вялікаму караблю — вялікае плаванне. Можна рашыцца й на меншае — закласці падмурак дома... Патрэбен крэдыт на нерухомасць? Зноў жа «Пазвані ў свой банк...». Нумар тэлефона...

На трэцяй старонцы, з дзяцінства, відаць, і ўсім, вядомая карціна «Багатыры» (трое там, на конях, помніце?). Над ёю парада: «Памяняй каня на жалезнага». Знізу тонкі намёк на аўтакрэдыты і зноў жа белым па светла-зялёным: «Пазвані ў свой банк»...

Год — гэта 12 месяцаў. І 12 жа аналагічных старонак.

Перагортваючы апошнюю, злавіла сябе на думцы, што гэты банк... ужо мой, што я ўжо помню нумар тэлефона. Горш за тое — насамрэч — хачу пазваніць...

Засталося прыдумаць... чаго б?

Чароўная сіла мастацтва...

Ці працы, зробленай па-мастацку?

Яны — могуць

Пісьмо ў рэдакцыю, у ім — невялічкі расказ: пра дзяцінства, пра родную вёску. Радок адтуль: «...А ўнізе, як на далоні, раскінулася трохпавярховая школа».

Свят-свят-свят — ніяк дзеці яе раскідалі? Яны гэта могуць...

Не будзі ліха...

У даўгах, бы ў шаўках — гэта пра Таццяну, бо з працягнутай рукой яна ходзіць ці не заўсёды. Што, мякка кажучы, абурае — сталага веку жанчына, працуе, няблага зарабляе сама, прыстойны аклад у сына, пенсія — у маці-бабулі... Утрыманец — толькі адзін: кот. І таго ўтраіх не пракормяць!

— Пушок во галодны, — то адной, то другой суседцы скардзіцца Таццяна, трымаючы на руках нахлебніка. — У лядоўні — ну нічогачкі няма. Пазычце... Ну колькі зможаце...

Адмовіць, гледзячы ў сумныя вочы ката, проста немагчыма: выцягваеш кашалёк, аддаеш — часам, нават апошняе. Таццяна — бярэ. І нават вяртае! Але тут жа, лічы, з'яўляецца зноў: з катом. І з працяжным «пазы-ычце». Гэта ў яе за правіла.

Выключэнне таксама было: яшчэ ўвосень у доўг узяла, — не па драбязе... І не вярнула.

У іншым выпадку можна было б спаганяць, крыўдаваць. У гэтым — не. Бо яна цяпер (цьфу-цьфу-цьфу) пазычаць не прыходзіць.

Хвала!

Васілінцы — два. Нават з палоўкаю. Прыгожае дзіця! І не толькі знешне: любому раскажа, што ручкі ў яе — для таго, каб працаваць, ножкі — каб хадзіць, вушкі — каб слухаць, вочкі — каб бачыць...

— А броўкі для чаго? — спытала раз у бабулі.

— У цябе — для красы, — заўсміхалася тая. — І не іначай!

Маляўка тут жа пабегла да люстэрка, паглядзелася (чытай — праверыла «А ці праўда ж?..). І, як быццам, згадзілася, але толькі да вечара. Бо вечарам яны з бабуляй купацца пайшлі, галоўку мыць, падчас чаго дзяўчынка адкрыццё зрабіла — на ўсю хату запляскала ў ладкі, сказала:

— Я ведаю, навошта броўкі! Каб шампунь у вочкі не цёк!

...Мудры Стваральнік: прадугледзеў усё.

Што здзіўляе — на столькі гадоў наперад!

Што пасееш...

Штодзёншчына: раніца, скрыжаванне, святлафор. Нам, пешаходам, гарыць чырвонае — пакорліва спыняемся, стаім.

Зрэшты, «пакорліва» — гэта я пра сябе, пра пару-тройку цётак і дзядзькоў. Пра дзяўчо, што паблізу, вось гэтак не скажаш, бо дужа ж горда трымаецца: спінка роўная, носік задраны, рука з цыгарэткай на ўзроўні пляча і з вуснаў дымок: «пых», «пых», «пых».

Па тым, як жа часта і «з помпай» ён выпускаецца, як няўмела каўтаецца, здагадацца не цяжка, што дзяўчына не курыць яшчэ, — толькі вучыцца...

Сціплае паліцечка на ёй, старэнькія боцікі, лёгкая вязаная шапачка... Вясковае, відаць, дзяўчо.

Маці мо апошнія грошы кладзе, каб не прапала яно ў вялікім горадзе, каб не галадала, каб магло сабе нешта купіць (хоць па драбязе), некуды схадзіць...

А яно ім іншае прымяненне знайшло — больш вартае.

Што ж — аб густах не спрачаюцца. Іх — чужыя — навязваюць.

Тым, хто не мае сваіх.

Эстафетай?

...Пытанне да таго начальніка было дробязным, на пяць хвілін: слухаўку зняў ды высветліў. Аднак, калі закінуў лёс у яго ўстанову, калі ідзеш ужо міма дзвярэй — грэх не пастукаць, грэх не зайсці. Калі можна?

Чыноўнік пытання майго «не пачуў», «добры дзень» «назад не аддаў», прайсці не запрасіў... Па ўважлівай, як быццам, прычыне — ён заняты быў: ля стала (напаўсагнутых) кабета стаяла, па чарзе, па адной падавала паперы, пра кожную штосьць тлумачыла, і ён карпатліва падпісваў. Час ішоў, «працэс» таксама...

Завяршыўся цікава: начальнік (малады, прабачце, пузаты, мардаты), уручыў жанчыне папку з паперамі, самазадаволена адкінуўся ў крэсле, ляніва прыўзняў руку (як некалі вяльможныя пані — для пацалунку)... Потым — рэзка выпраставаў пальцы: «свабодна!».

Жанчына, досыць сталага веку, прыгнуўшыся, пакорліва пайшла да дзвярэй, я — да стала, бо мне той самай «кіруючай рукой» паказалі, што можна. Прыблізілася, пачала гаварыць, хто і адкуль, — столаначальнік спыніў: у іх, маўляў, іншы работнік па сувязях з прэсай, а ён — іншыя пытанні вядзе. І заняты...

Стоячы, лічы, побач, бачыла, чым: на стале, пад тымі паперамі, што забрала жанчына, ляжала газета з вялізнай крыжаванкай — у палове клетак літар не было.

Але ўразіла не столькі гэта, колькі ўся яго нахабна-важная пастава, пухлая рука, якая не трымала, відаць, нічога цяжэй, чым лыжка і той рух пальцаў.

Ім, гэтым рухам, зняважальнае «ад вінта», відаць, «казалі» (і кажуць?) яму. Ён, эстафетай, перадае. Атрымаў пасаду — і з ёю права.

Карыстаецца. Пакуль не забяруць.

Жыве кулік, дзе прывык

...У кватэры цёпла. Колькі разоў ужо, намёрзшыся за дзень — на вуліцах, на працы, у грамадскім транспарце — прыязджала туды з панічным «ну ўсё, цяпер не праняce — злягу». Але за вечар, за ноч неяк адаграваласяі назаўтра...

І назаўтра — шчыра... хварэла. За ўсіх, хто не можа (найперш душою!) сагрэцца дома...

Выйсце?

Цэйтнот — чарговы: спазняюся, прычым, катастрафічна, лаўлю таксі. Кіроўца, дзякуй, разумее, з паўслова — рэзка зрываецца з месца, ціснe на газ, вязе і...

— Ты, казёл, — крычыць (абганяючы адну машыну), — заснуў там, ці што? А ты, вадзіла (бліжэй да скрыжавання дагналі другую), тры дні паварочваць будзеш?!.. Так, баба за рулём — гэта абзац, гэта поўны абзац (крычыць чарговай)! Не, вы паглядзіце (гэта ўжо мне): налева з сярэдняга раду едзе!... Ты яшчэ ў трэці залезь...

— Паслухайце, — як літасці прашу ў мужчыны — а навошта вам гэтак крычаць? Яны ж вас усё роўна не чуюць?

— Ну і што, што «не чуюць»... Ну і няхай... «не чуюць»! — не мяняе тону кіроўца. — А мне ж то лягчэй...

«Брат па няшчасці» — мяне, як сведчыць досвед, таксама не шмат хто чуе... А ўсё роўна пішу.

На нешта.

Калі больш не можаш нічога

Вуліца, дом — шматпавярховы, доўгі...

Ля аднаго з пад'ездаў — фура (ці не такая ж вялізная?), завялася ўжо, кранулася з месца, стала ад'язджаць — ад таго пад'езда, ад дома, ад невялічкай жаночай постаці, што ўслед ёй — не бачачы больш нічога — ціха паражагнала шлях. Раз, потым другі, трэці...

Хоць гэта...

Калі больш не можаш нічога.

Валянціна ДОЎНАР.

Траўмапункт

ХВАРОБЫ ПАЗВАНОЧНІКА МАЛАДЗЕЮЦЬ

Яшчэ гадоў дваццаць таму чалавека з пераломамі пазванкоў чакаў незайздросны лёс. А падобныя паталогіі не рэдкасць. Іх прычыны — няшчасныя выпадкі, напрыклад, няўдалыя скачкі ў ваду ці траўмы на вытворчасці, такія пашкоджанні могуць насіць і прыроджаны характар.

Менавіта ўлічваючы важнасць праблемы і вострую патрэбу ў яе медыцынскім вырашэнні, у РНПЦ «Траўматалогіі і артапедыі» была створана нейрахірургічная служба па аказанні дапамогі пацыентам з пашкоджаннямі і захворваннямі пазваночніка. Цяпер яна адпавядае стандартам сусветнага ўзроўню.

Як расказаў загадчык лабараторыі траўматычных пашкоджанняў пазваночніка і спіннога мозгу, кандыдат медыцынскіх навук Андрэй Мазурэнка, сёння гэтая служба ўключае ў сябе два нейрахірургічныя аддзяленні для аказання дапамогі хворым, у першую чаргу з пашкоджаннямі, а таксама з рознай паталогіяй пазваночніка. Гэта служба падмацавана брыгадамі экстраннага выезду, якія могуць хутка, у любы час прыбыць у любы пункт Беларусі, каб аказаць дапамогу ў дыягностыцы і хірургічным лячэнні хворым з пашкоджаннямі пазваночніка. У год адбываецца некалькі соцень такіх выездаў. Усяго ж штогод у хірургічных аддзяленнях службы робяць больш за тысячу аперацый. І гэта не толькі пацыентам з траўмай. Актыўна развіваецца накірунак дапамогі хворым з рознымі паталогіямі пазваночніка. Нейрахірургі аперыруюць як прыроджаныя дэфармацыі пазваночніка, так і набытыя, робяць аперацыі з прычыны дэгенератыўных захворванняў пазваночніка.

Загадчык лабараторыі захворванняў і наступстваў траўмаў пазваночніка і спіннога мозгу Андрэй Бабкін падкрэслівае, што апошнім часам, менавіта ў хірургічным аспекце, хваробы пазваночніка не толькі павялічыліся, але і памаладзелі. Прычыны таму — гіпадынамія, экалагічны фактар, сядзячы лад жыцця, нежаданне займацца прафілактыкай змяненняў пазваночніка, апошнія могуць прывесці і да хірургічных праблем.

РНПЦ «Траўматалогіі і артапедыі» аснашчаны ўсім самым сучасным абсталяваннем для высокаскладаных і малаінвазіўных аперацый на пазваночніку з прычыны розных праблем траўматычнага і артапедычнага характару. Акрамя таго, спецыялісты нейрахірургічнай службы распрацавалі новыя методыкі аператыўнага лячэння, дзякуючы якім аб'ём хірургічнага ўмяшання ў арганізм чалавека зведзены да мінімуму. Яшчэ нядаўна дыягназ «дыскагенны радыкуліт» пасля балючай аперацыі ўкладваў пацыента ў ложак на некалькі тыдняў. Цяпер жа пасля прымянення новай методыкі, пры якой праз невялікія доступы выконваецца мінімальнае інвазіўнае ўмяшанне, чалавек можа быць выпісаны са стацыянара на 2-3-і дзень.

На базе спінальнай службы РНПЦ «Траўматалогіі і артапедыі» распрацаваны сучасныя канструкцыі для фіксацыі пазваночніка пры траўмах і захворваннях яго. Такія прыстасаванні выпрацоўваюцца ў Беларусі, і яны значна таннейшыя за іх замежныя аналагі. Акрамя таго, яны практычна не даюць ускладненняў і спрыяюць добрым вынікам лячэння.

Сучасныя траўматалогія, артапедыя, хірургія пазваночніка немагчымыя без выкарыстання імплантантаў. Гэта пласціны, стрыжні з вінтамі, якія фіксуюць косныя тканкі, што дазваляе чалавеку з цяжкай траўмай абслугоўваць сябе ў пасляаперацыйны перыяд. Гэтыя тэхналогіі таксама выкарыстоўваюцца нейрахірургічнай службай.

Яшчэ адзін момант. Сумесна з пратэзным прадпрыемствам распрацавана гарсэтная методыка пры лячэнні скаліёзу. Яна дазваляе выраблять гарсэты самых сучасных канструкцый. Гэта тэхналогія ёсць ва ўсіх гарсэтных майстэрнях, якія існуюць у кожнай вобласці. І хвораму не трэба ехаць у Мінск, каб вырабіць гарсэт. Што вельмі актуальна для дзяцей, якія растуць. Ім гарсэты трэба рабіць штогод.

На сёння нейрахірургічная служба РНПЦ «Траўматалогіі і артапедыі» не мае патрэбы ў адпраўцы пацыентаў для аперацыі за межы рэспублікі. Свае спецыялісты могуць аказаць эфектыўную дапамогу практычна з любой паталогіяй пазваночніка. Да таго ж чаргі на шпіталізацыю і аператыўнае лячэнне няма.

У цэнтры існуе паліклінічнае аддзяленне, дзе штодзённа вядзецца прыём пацыентаў траўматалагічнага профілю і з паталогіяй пазваночніка. У гэты цэнтр на планавую кансультацыю могуць быць накіраваны людзі з любой медустановы рэспублікі. Можна і самастойна запісацца на прыём па тэлефоне ў рэгістратуры. Аднак Андрэй Мазурэнка раіць, лепш за ўсё ўзяць накіраванне ў свайго ўрача хоць бы з мінімумам абследаванняў. Тады і кансультацыя спецыяліста будзе больш эфектыўная, і лячэнне пойдзе хутчэй.

Вольга ШАЎКО.

Інфарм-укол

СЛАБЫ ПОЛ СЛАБЫ ПА ВЫЗНАЧЭННІ?

1. Мышачная маса ў жанчын складае 32-35 працэнтаў ад вагі, а ў мужчын — 40-44. Так што і думаць не варта аб складанні канкурэнцыі мужчынам у такой справе як пад'ём цяжкасцяў. Вага, якую можна падымаць дамам, — 8-10 працэнтаў ад масы цела.

2. Нам не ўгнацца за мужчынамі. Жаночы таз размешчаны пад вуглом да пазваночніка, што «тармозіць» падчас бегу. Затое выношваць дзіцятка так значна зручней. Да таго ж жанчыны больш трывала стаяць на нагах.

3. Тлушчу ў дам больш: у норме — да 23 працэнтаў. У мужчын — да 16. Але нашаму здароўю гэтыя і нават крыху большыя тлушчавыя адкладанні не пагражаюць (гаворка ідзе не проста аб тлушчы, а пра спецзапас энергетычных рэчываў на выпадак цяжарнасці). А вось у мужчын лішак тлушчу толькі і робіць, што павышае рызыку атэрасклерозу, цукровага дыябету і іншых захворванняў.

4. Аб'ём жаночага сэрца на 25 працэнтаў меншы. Таму пры фізічнай нагрузцы яно б'ецца часцей за мужчынскае, што не надта эканомна. Атрымліваецца, што функцыянальныя магчымасці сардэчна-сасудзістай сістэмы ў нас абмежаваныя, але ў той жа час апошняя больш устойлівая да хваробаў — вось такі парадокс!

Святлана БАРЫСЕНКА.

Этнаскарбонка

ПАШПАРТ КРАІНЫ

Пашпартам краіны можна назваць тапанімію, яна раскажа пра народ, што жыў на пэўнай тэрыторыі, яго наваколле, пра тое, чым займаліся людзі, што іх хвалявала, з якімі этнасамі ўзаемадзейнічалі. Спосаб жыцця і мыслення ў кожнага народа свой. Так, у казахаў у вялікай пашане была вада, і многія тапонімы могуць расказваць нават пра тое, дзе вярблюд піў, дзе тануў. А якую інфармацыю тояць у сабе беларускія назвы?

«Тапанімія любой тэрыторыі — гэта нешта накшталт слоенага пірага, дзе кожны слой распавядае пра адметныя рысы пэўнай эпохі. Назвы не даваліся проста так, яны заўсёды былі звязаны са сферамі жыцця чалавека», — заўважае **Валянціна ЛЕМЦЮГОВА, галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы, старшыня Рэспубліканскай тапанімічнай камісіі пры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, член тапанімічнай камісіі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь.** У канцы 2008 года выйшла з друку яе кніга «Тапонімы распавядаюць», у якой змешчана шмат цікавага адносна паходжання беларускіх назваў.

Чысць, Чарцяж, Дзерць...

Наш народ жыў асела і многія назвы ў нас звязаны менавіта з зямлёй, яе апрацоўкай.

Адны з самых старажытных тапонімаў абумоўлены падсечна-агнявым земляробствам, якім займаліся нашы продкі. Пра тое, што ім даводзілася здабываць кавалачкі зямлі з-пад лесу, сведчаць шматлікія назвы. Назвы з асновай Жар— , Гар — нагадваюць пра дзялянкі, на якіх выпальвалі лес. Чысць, Дзерць, Доры, Задор'е, Драні, Пасека, Цераб, Расцяробы, Церабеж і многія іншыя азначаюць, што паселішчы ўзніклі на дзялянках, дзе нашы продкі чысцілі, дралі лес. Нават такія назвы, як Чарцяжы, Чарцёж, Чарцеж, Чэрці звязаны з апрацоўкай зямлі. У старажытных пісьмовых крыніцах узгадваецца, што дрэвы падчэрчвалі, рабілі зарубкі, каб яны хутчэй высыхалі. Але кавалкі адваяванай лясной зямлі былі невялікімі і іх называлі астравамі, Палянамі. Да таго ж такія землі хутка спустошваліся і людзям даводзілася шукаць сабе іншую тэрыторыю для вядзення сельскай гаспадаркі. Мясціны, на якія яны прыходзілі, называліся новінамі (адсюль Новіна, Новіны, Новінкі, Навіны,Навінкі), а ранейшы ўчастак станавіўся старынай (Старына, Старынкі).

Перш чым пачаць адваёўваць у лесу землі, чалавек прыглядаўся, якія пароды дрэваў там растуць, так можна было меркаваць пра ўрадлівасць глебы. Найбольш плаdensive…

Перш чым пачаць адваёўваць у лесу землі, чалавек прыглядаўся, якія пароды дрэваў там растуць, так можна было меркаваць пра ўрадлівасць глебы. Найбольш пладароднымі былі землі, дзе раслі дуб, ліпа, арэшына, бяроза, змешаныя лясы (гаі). Таму і назвы ў беларускіх населеных пунктаў такія: Дубкі, Дубовае, Бярозкі, Бярозаўка, Гай, Гаішча. Але апрацоўвалі і іншыя тэрыторыі — Ельня, Сасноўка, Асінаўка. Нават самі назвы Дзераўное, Дзярэўня сваім паходжаннем абавязаны дрэву. Зямля была неўрадлівай — гэта зноў знаходзіла адлюстраванне ў тапонімах (Камяніца, Пяскі, Глінішча). Гарой называліся нават невялікія ўзвышшы, якія, прынамсі, часта былі неўрадлівымі, таму з'явіліся назвы Каменная Горка, Лысая Гара, Лысуха, што значыць без расліннасці. Лес, гара, балота, рака маглі служыць і арыенцірам, чалавек абазначаў, дзе знаходзіцца патрэбнае яму месца, за аб'ектам, перад ці каля (Залессе, Забалаць, Улессе, Падлессе, Загор'е, Падгор'е і г.д.).

Пасля зямельнай рэформы «Уставы на валокі» абшчынныя землі былі падзелены на асобныя надзелы. Так з'явіліся панскія сядзібы з назвамі Вялікі Двор, Дварэц, Белы Двор і больш сціплыя паселішчы сялян Прысёлкі, Навасёлкі, Прысады. За межамі асноўнага паселішча людзі атрымлівалі зямельныя надбаўкі, якія называліся засценкамі, прыдаткамі, заднімі палямі, валокамі, дзесяцінамі і інш.), што пазней станавілася і назвай паселішчаў.

Слабадой ці воляю называліся новыя землі, «на сырым корані», людзі, якія іх апрацоўвалі, карысталіся льготамі, пазбаўляліся на некаторы час ад падаткаў і нясення павіннасцяў.

У феадальную эпоху ўзнікла шмат назваў населеных пунктаў ад імёнаў, прозвішчаў, мянушак людзей, якія валодалі гэтымі землямі.

Тапонімы захоўваюць інфармацыю і пра тое, якімі промысламі займаліся продкі, якія збудаванні стаялі на зямлі, пра тыпы паселішчаў (напрыклад, назвы Гарадзішча, Гарадзец, Гарадок, Гараднoе могуць служыць арыенцірамі археолагам, што раней тут было ўмацаванае паселішча, замак). Часта толькі назвы памятаюць пра раслінны свет краю. Сёння нават цяжка ўявіць, што там, дзе цяпер знаходзяцца вёскі, калісьці быў толькі распрацаваны невялікі кавалачак зямлі ў лесе. Часта населеныя пункты называліся ад рэк, азёраў, многіх з якіх сёння ўжо не існуе. Прынамсі, калі пры выбары назвы паселішча ў аснову клаўся нейкі суседні аб'ект, дык гідратапонімы расказваюць пра ўласныя прыкметы: пра характар і колер дна (камяністае, глінянае, чырвонае, ружаное), пра якасць, смак, тэмпературу, колер вады (Студзёнка, Таліца, Талька, Серабранка, Чарніца, Беліца, Сініца), пра расліны, якія раслі па берагах (Альхоўка, Бярозаўка, Лазовае, Трасцянец).

Мінск або Менск?

Доўгі час наша краіна знаходзілася пад уплывам суседзяў. Да гэтага часу добрая частка населеных пунктаў носяць назвы, якія не адпавядаюць старажытным, як напрыклад, тыя ж Брэст і Гродна. Беларускай мове ўласціва паўнагалоссе, а такому гучанню мы абавязаны суседзям. У часы Рэчы Паспалітай, калі беларуская мова пачала знікаць з ужытку, многія старажытныя тапонімы сталі гучаць на польскі манер. Так, сучасны Брэст у старажытных летапісах узгадваецца з 1019 года пад назвамі Берестие, Берестье, Береcть і паходзіць ад старажытнарускага слова берестъ, якое ў сваю чаргу звязана з праславянскім berstъ (парода дрэваў). Слова бераст шырока сустракаецца ў дыялектных слоўніках беларускай мовы. Ёсць версія, што назва магла паходзіць і ад імя ці прозвішча чалавека Берест, якое існавала яшчэ ў дахрысціянскія часы.

Паспрабуем разабрацца і з назвай сталіцы. У «Аповесці мінулых гадоў» за 1067 годам узгадваецца Меньск.Толькі ў XVI стагоддзі з'яўляецца дублетнае напісанне — Мінск. Па меры ўзмацнення польскага ўплыву гэты варыянт ужываецца ўсё часцей, а ў XVIII стагоддзі, калі беларуская мова выціснена з ужытку, замацоўваецца канчаткова.

Калі нашы землі былі далучаны да Расійскай імперыі, на карты пераносіліся назвы ўжо з польскіх крыніц, і адпаведна змененыя пад уплывам польскай мовы. Даследаванняў, як яны гучалі ў народзе спрадвеку, ніхто не праводзіў. А калі прайшло ўжо столькі часу, народ прызвычаіўся да новага гучання і невядома, ці атрымаецца ўжо вярнуць населеным пунктам іх першапачатковыя назвы. Напрыклад, тыя ж Міёры і Ліёзна насамрэч павінны быць Мёрамі і Лёзнам.

Вялізным скарбам, якім правамерна можна назваць нашу тапанімію, бо яна нясе інфармацыю пра гісторыю краіны, людзі часта распараджаліся не лепшым чынам. У савецкія часы ўзнікалі ідэалагічныя назвы, часам даваліся такія, якія нічога ў сабе не нясуць. Хіба можа пра якую адметнасць населенага пункта расказаць нашчадкам назва «Чырвоны Сцяг»? Прынамсі, часта назвы са словам «чырвоны», якія ўзніклі задоўга да рэвалюцыі, пры перакладзе на рускую мову станавіліся «красными», што не адпавядае рэчаіснасці, «чырвоны» — значыць «прыгожы». Памылковым быў і пераклад «вялікі» на «большой». «Вялікімі» называліся сёлы, якімі валодалі вялікія князі. Нельга перайначваць гістарычны факт, тым больш, што падобныя назвы «Великий Устюг», «Великие Луки», «Великий Новгород» і іншыя існавалі і на расійскай тэрыторыі.

Дарэмна перайменавалі Гавязну, палічылі назву непрыстойнай, а, між іншым, яна паходзіць ад рэчкі Гавязнянка, якая атрымала такое «імя» ад расліны, што расла па яе берагах. Прычым слова «гавяз» вельмі старажытнае і сёння яно захавалася толькі ў дыялектах.

Калі заняцца вывучэннем тапонімаў, абавязкова неабходна зазірнуць у гісторыю народа, нельга пакінуць без увагі асаблівасці пэўнага рэгіёна, назвы раскажуць пра адметнасці дыялекту.

Беларусы «наступаюць»

Тапаніміка можа расказаць не толькі пра ўплыў на нас суседзяў. Нашы людзі таксама пакінулі свой след па-за сучаснымі межамі Беларусі. Так, суфікс —ск і гідранімічная аснова ў назвах гарадоў — своеасаблівая беларуская візітка. На тэрыторыі, дзе жылі нашы продкі, яны ўзніклі яшчэ ў IX стагоддзі, асаблівую ж папулярнасць набылі ў XI—XIV. Назва кожнага трэцяга горада, што знаходзіўся на беларускай этнамоўнай тэрыторыі і трапіў у «Спіс рускіх гарадоў» у канцы XIV стагоддзя, заканчваецца на — ск і суадносіцца з рачной назвай. Многія з падобных старажытных тапонімаў існуюць і цяпер: Полацк — на рацэ Палаце, Друцк на Друці, Пінск на Піне, Віцебск на Віце, Слуцк на Случы, Сноўск на Снові, Чачэрск на Чачэры. Нашы людзі такім жа чынам далі назвы Смаленску і Бранску. А вось іншыя расійскія гарады на —ск атрымалі назвы значна пазней, пераважна ў XVII—XIX стагоддзях і ў асноўным ад манастыроў — Петрапаўлаўск, Архангельск, Новапакроўск. Па адной з версій, назва беларускай сталіцы таксама ўзнікла ад рачной назвы Мень, пацвярджэннем таму, што такая рэчка існавала, можа служыць старажытны тапонім Верхмень (раён сучасных вуліц Грыбаедава, Заслаўскай і Саўгаснай).

У даўніну на Беларусі пачалі ўзнікаць назвы сельскіх паселішчаў на —ічы (Адамовічы, Вяляцічы, Драгамічы, Ждановічы, Славуцічы) і іншыя, якія напачатку абазначалі жыхароў, якія жылі на пэўнай тэрыторыі, а пасля і месца. Такі старажытны тып, як —іч паходзіць да праславянскага элемента. Назвы на —ічы сустракаюцца на ўсіх славянскіх тэрыторыях: у беларусаў, ва ўкраінцаў, у расіян, чэхаў, палякаў, славакаў. Але найбольш частыя яны менавіта ў Беларусі. І, як мяркуе Валянціна Пятроўна, існаванне падобных назваў, напрыклад, на рускіх землях, можа сведчыць пра тое, што туды іх занеслі нашы людзі: «Нас называлі седунамі. Але тапонімы паказваюць, што мы не сядзелі на адным месцы, а вельмі інтэнсіўна асвойвалі замежныя тэрыторыі ў паўночна-ўсходнім і ўсходнім напрамку. Нашы людзі ў пошуках лепшай долі перасяляліся на тады пустыя землі, асвойвалі іх. Ім было не прывыкаць адваёўваць сабе ворыўную зямлю ў леса. І тапонімы на —ічы сведчаць, што на пэўнай тэрыторыі пасяляўся пэўны род (напрыклад, Мялешкавічы) і яны калектыўна апрацоўвалі землі».

Пра міграцыю на рускую тэрыторыю сведчыць і распаўсюджванне назваў з коранем — сад: Сад, Сады, Садок, Садкі, Садоўшчына, Асады, Перасады, Прысады, Садоўка, Навасады, Навасяды і іншыя. Хутчэй за ўсё, большасць з іх узнікла не ад саду, як месца, дзе раслі фруктовыя дрэвы. У старабеларускіх пісьмовых крыніцах лексема садъ азначала зямлю, на якой сялілі (садили) парабкаў. Словы з падобным значэннем існуюць і сёння ў дыялектным маўленні. Асноўная большасць тапонімаў на рускай тэрыторыі сканцэнтравана на ўскраінах, дзе напачатку было больш незанятай зямлі, куды, напэўна, сяліліся мігранты з Беларусі. Так назвы Самасадка (у Сімбірскай губерні) і Самасадкі (у Пермскай) могуць сведчыць, што людзі пасяліліся тут самастойна. Паўднёвая стэпавая ўскраіна засялялася адносна позна. У сярэдзіне XVII стагоддзя тут з'яўляюцца рускія вартавыя пасты і паселішчы вольных казакоў. Пасля ўзвядзення «Белгородской черты» і зробленых захадаў для бяспекі месцаў пражывання прыток сюды славянскага насельніцтва значна павялічваўся. На Дон прыбывалі не толькі рускія, але і вялікая колькасць украінцаў і беларусаў. Апошнія на «вольныя» землі ехалі як з Беларусі, так і цераз Украіну. За кошт перасяленцаў хутка папаўняліся рады казакоў, і беларусы былі не толькі сярод радавых службоўцаў, але і сярод казацкіх атаманаў.

Не ўсе тапонімы яшчэ расшыфраваныя, а колькі яшчэ існуе мікратапонімаў — назваў палёў, сенажацяў, асобных кавалкаў лесу ці балота. Адказы на пытанні, што яны абазначаюць, давядзецца шукаць у дыялектах, старых пісьмовых крыніцах. Цікава, а пра якія яшчэ сакрэты яны здольныя нам расказаць?

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

ЗВЯЗДА 3 сакавіка 2009 г.

САНАТОРЫЙ «ПРАЛЕСКА»: ля чыстай крыніцы, ля Пагорка Кахання...

Творчая група «Звязды» вырвалася з гарадскога палону, каб напрыканцы зімы адчуць усю яе прыгажосць у Ваўкавыскім раёне. І каб вярнуцца ў гэтыя мясціны яшчэ раз — для самага што ні ёсць паўнацэннага адпачынку і аздараўлення.

На Гродзеншчыне, за 15 км ад Ваўкавыска, сярод елак-сосна ў, дубоў-бяроз размясціўся санаторый «Пралеска» буйнога прадпрыемства ААТ «Краснасельскбудматэрыялы». Аздараўленчая ўстанова атрымала, як бачна, не самае арыгінальнае імя. «Пралесак» на Беларусі не так і мала, але ж, паверце на слова (пакуль, вядома, самі ў гэтым не пераканаецеся), такая — адна. Кожны, хто папраўляў тут здароўе, не пераблытае гэту «кветку» ні з якой іншай.

...**У**становa патрэбна была работнікам складанай у экалагічным сэнсе вытворчасці... як паветра. І кіраўніцтва завода забяспечыла гэту патрэбу. Яшчэ ў 1986-м ААТ «Краснасельскбудматэрыялы», размешчанае, зразумела, непасрэдна ў пасёлку Краснасельск, абрала, бадай, лепшае ў наваколлі месца для свайго прафілакторыя — вёску Падрось.

Тут лес... Светлы, празрысты. Бо хвойна-лісцевы. А на ўскрайку лясного масіву, дзесьці ўнізе, пад адным з вялікіх пагоркаў, бяжыць-іграе жывая крынічка. Жывая ды чыстая. Ваду ўжо даследавалі на гэты конт. Аказалася, чысціня забяспечваецца крэмніевымі парoдамі, праз якія крынічка праклала сабе шлях і на якія багатая тутэйшая зямля.

Дарэчы, зямля тут — горкі ды ўзгоркі. Адзін з іх, са-а-амы высокі, тутэйшыя празвалі Узгоркам Кахання. Думаю, не дарэмна: каб узабрацца на яго, трэба мець гарачае жаданне застацца з некім сам-насам як мага далей ад людскіх вачэй...

З цягам часу побач з адзіным корпусам прафілакторыя выраслі яшчэ два. Ужо ў апошнія гады ва ўсіх карпусах актыўна ішлі рамонтныя работы, набывалася сучаснае медыцынскае абсталяванне, у тым ліку ўнікальнае, якім не могуць пахваліцца іншыя айчынныя санаторыі.

— У нас ёсць шырокі спектр магчымасцяў для абследавання, аздараўлення і лячэння паталогіі апорна-рухальнага апарату, хваробаў косна-мышачнай, сустаўнай, перыферычнай нервовай, сардэчна-сасудзістай сістэм, хваробаў органаў дыхання, — адзначае на пачатку азнаямлення з лячэбна-аздараўленчай базай **намеснік галоўнага ўрача па медыцынскай часці Валерыя СЛІВІНСКАЯ.** — Для пацвярджэння дыягназу ў нас ёсць апарат ультрагукавога абследавання, які дае магчымасць абследаваць шчытападобную, падстраўнікавую, малочныя залозы, сэрца, ныркі, жоўцевы і мачавы пухіры, органы малога таза. Другі спосаб абследавання — функцыянальная камп'ютарная дыягностыка, заснаваная на электраправоднасці тканак арганізма, — выдае спецыялісту інфармацыю пра верагодныя праблемы са здароўем, пра тое, якім можа быць далейшае, больш грунтоўнае абследаванне...

...**А**дзін раз у дзень пацыенты атрымліваюць лекавую травяную гарбату і кіслародны кактэйль — каму які рэкамендаваў урач. Не думаю, што самастойна можна прыгатаваць, напрыклад, травяны склад, які спрыяе зніжэнню артэрыяльнага ціску. Проста не падбярэш усіх кампанентаў. Тут і трава сушаніцы, сардэчніку, плады і кветкі глогу, кветкі календулы, парасткі брусніцы, лісце мяты, трыпутніку, трава меліcы, плады кмену, карані валяр'яну, трава верасу. А кіслародны кактэйль?! Гэта цудоўнае спалучэнне лекавай сілы кіслароду і карысных вартасцяў лекавых раслін. Ні ў якой аптэцы такога не купіш. Такія кактэйлі змагаюцца з сіндромам хранічнай стомленасці, аднаўляюць сілы, павышаюць працаздольнасць, канцэнтрацыю ўвагі, жыццёвы тонус, нармалізуюць сон, абмен рэчываў, умацоўваюць імунітэт.

Аромафітатэрапія — гэта ўжо водарныя кактэйлі на падставе эфірных алеяў. У асобным пакоі пацыентам, якія пакутуюць ад фарынгіту і рыніту, прапануюць удыхаць водар лаванды і анісу, хворым на ішэмію — водар анісу, мяты і піхты, гіпатонікам — мяты і шалфею...

Пры захворваннях верхніх дыхальных шляхоў карысныя будуць інгаляцыі: шчолачныя, травяныя, масляныя. Пры хранічных хваробах органаў дыхання, а таксама органаў стрававання і шэрагу іншых станаў выкарыстоўваюцца аплікацыі парафінавыя і азакерытавыя — з горным воскам. Азакерыт, дарэчы, у параўнанні з парафінам і лячэбнымі гразямі валодае лепшай здольнасцю ўтрымліваць цеплыню. Прымяняюцца і гразевыя сапрапелевыя аплікацыі.

Практычна не мае супрацьпаказанняў лазаратэрапія, якая дапамагае пераадольваць сардэчна-сасудзістыя, бронха-лёгачныя захворванні, праблемы з апорна-рухальным апаратам, лечыць захворванні скуры.

Магніталячэнне на апаратах «Гемаспок» — надвеннае абпраменьванне крыві пастаянным магнітным полем — добра выкарыстоўваць пры бранхіяльнай астме, цукровым дыябеце, адхіленнях у паказчыках крыві. Апошнія пад уздзеяннем магнітнага поля імкнуцца да нармальных. Паляпшаюцца і рэалагічныя вартасці крыві — яе цякучасць. «Артаспок» — магніт, які накладваецца на паясніцу. «Уніспок» — магнітны матрац са спецыяльнымі ролікамі, які ўтварае магнітнае поле ўздоўж усяго тулава, што спрыяе паляпшэнню работы сасудзістай і нервовай сістэм. Ціск імкнецца да нармальных паказчыкаў, паляпшаецца цыркуляцыя дробных сасудаў. Тулава на такой кушэтцы крыху выгінаецца, расслабляецца, што станоўча адбіваецца на пазваночніку, пры праявах астэахандрозу або радыкулітах — грудных, паясні чных.

«Лімфа-мат», або пнеўмакампрэсійны масаж — выкарыстанне кампрэсійных ботаў ці рукавоў, — забяспечвае лімфадрэнаж ніжніх канечнасцяў. Падчас гэтай працэдуры ў спецыяльную манжэту падаецца паветра. Спачатку мышцы і сасуды нагі або рукі сціскаюцца, потым расслабляюцца. Так забяспечваецца своеасаблівы масаж, які прымушае лімфу і вянозную кроў рухацца ў належным напрамку. Змяншаюцца з'явы застою, знімаюцца ацёкі, што добра пры варыкознай хваробе, праявах радыкулітаў, ішалгіі, калі ўзнікае анямненне ў нагах і руках.

52-гадовая Людміла Іванаўна прымае першую працэдуру лімфамат. У жанчыны ёсць і язвавая хвароба, і праблемы з лімфавузламі. Таму яна з задавальненнем прыме ўсе сем прызначаных працэдур. Людміла Іванаўна, дарэчы, набыла пуцёўку за ўласныя грошы. Кажа, што была раней у санаторыях, «але тут лячэбная база мне падабаецца больш»...

Перад адпачывальнікамі і супрацоўнікамі выступіў пісьменнік Віктар КАРАМАЗАЎ.

Ёсць у санаторыі і класічны кабінет фізіятэрапіі — са стандартным наборам абсталявання для правядзення электрасвятолячэння, і ванны — хвойныя, жамчужныя, ёдабромныя, рамонкавыя, валяр'янавыя, саляныя, і душы — цыркулярны, узыходны, ігольчасты, шатландскі (душ Шарко).

Асобна варта сказаць пра менш распаўсюджаныя сухія вуглякіслыя ванны. Выкарыстанне лячэбнага патэнцыялу апошніх стала магчымым яшчэ ў сярэдзіне мінулага стагоддзя. Тады высветлілася, што ў адрозненне ад водных вуглякіслых ваннаў сухія не маюць ніякіх абмежаванняў для выкарыстання пры захворваннях сардэчна-сасудзістай, дыхальнай, эндакрыннай, апорна-рухальнай, нервовай сістэм, хваробах скуры. Такая ванна карыстаецца ў пацыентаў «Пралескі» асобнай папулярнасцю. Сапраўды: сядзіш (або ляжыш), нічога не робіш, а які эфект! Выглядае ўсё гэта прыкладна так. У спецыяльны бокс падаецца падагрэтая вадзяная пара. Цела разаграваецца, выклікаецца актыўнае потаадзяленне. На гэтым фоне праз пэўныя інтэрвалы падаецца сухі вуглякіслы газ. Такім чынам арганізму ствараюць «трывожны» настрой, як быццам бы той моцна фізічна папрацаваў. Вядома, што падчас фізічнай нагрузкі за кошт актывізацыі абменных працэсаў у крыві павышаецца канцэнтрацыя вуглекіслаты. Арганізм «усведамляе», што апошняга шмат і патрабуе дадатковай дозы кіслароду. Іншымі словамі, падчас фізічнай нагрузкі тканкі і кроў актыўна насычаюцца кіслародам. У гэтай жа ванне адбываецца пасіўная нагрузка. Аднaчасова працэдура валодае седатыўным эфектам, што спрыяе добраму сну. «Вуглекіслату, утвораную на скуры, не варта змываць, — тлумачыць медсястра пацыентам. — Эфект доўжыцца яшчэ на працягу двух гадзін пасля завяршэння працэдуры...».

Настаўніца Святлана Іванаўна ківае галавой. Яна прыехала ў «Пралеску» ўпершыню. 20 працэнтаў ад прапанаванай пуцёўкі — 165 тысяч рублёў — аплаціла сама. «У мяне — міжпазваночная грыжа, хранічны бранхіт, схільнасць да павышанага ціску. Так што сухая вуглякіслая ванна мне паказана, — кажа жанчына. — А падабаюцца больш за ўсё сапраўдныя водныя працэдуры — басейн, саўна, ванны...».

Дарэчы, пра басейн. Гэта не звычайныя дарожкі для «заплыву», а... міні-аквапарк, наведванне якога двойчы на тыдзень уваходзіць у кошт пуцёўкі. Воднае царства аснашчана дванаццаццю гідрамасажнымі ўстаноўкамі! Плюс — ванна-джакузі. Побач — саўна.

Заняткі аквааэробікай у спалучэнні з рэгулярным наведваннем трэнажорнай і спартыўнай залы, дзе можна займацца валейболам, баскетболам, настольным тэнісам, могуць прынесці за 21 дзень знаходжання ў санаторыі сур'ёзную палёгку вагам.

Афіцыянтка Наталля КАРАНЕЎСКАЯ сервіруе сталы.

Кавярня «У мудрай савы» прыняла сваіх першых наведвальнікаў. Сама назва яшчэ раз нагадвае, што любыя прысмакі і напоі трэба ўжываць па-разумнаму.

Пры частых прастудных захворваннях, алергічных бранхітах і бранхіяльнай астме паказана галатэрапія, знаходжанне ў салянай пячоры, дакладней, у саляным пакоі, імітаваным пад пячору. Саляны пыл, які распыляе там спецыяльны апарат, завозіцца з горада Арцёмаўск, што ва Украіне. Унутры пакоя знаходзяцца датчыкі, якія кантралююць тэмпературу, вільготнасць і канцэнтрацыю іонаў солі.

Сярод санаторыяў Гродзенскай вобласці толькі «Пралеска» можа пахваліцца наяўнасцю баракамеры, якая прымусова ўзбагачае арганізм кіслародам. Пацыент размяшчаецца ў баракамеры гарызантальна, што спрыяе поўнаму расслабленню і нават засынанню, што не забараняецца. Разам з медсястрой можна падтрымліваць з дапамогай адпаведнай апаратуры. Унутры камеры ствараецца невялікі ціск, падаецца чысты кісларод, якім арганізм паступова насычаецца праз органы дыхання і скуру. Гэта карысна як у цэлым для павышэння жыццёвага тонусу і трываласці арганізма, так і для паляпшэння абменных працэсаў, нармальнай работы органаў дыхання, сардэчна-сасудзістай, нервовай сістэм, пры мігрэнях. Звычайна прызначаецца не менш за 8 сеансаў. Кожны — па 30-40 хвілін.

Летась санаторый набыў амерыканскую SPA-капсулу Sunspectra — капсулу прыгажосці, амаладжэння, спальвання тлушчаў, прафілактыкі цэлюліту, рэлаксацыі. У капсуле аднaчасова забяспечваецца вібрамасаж, выбіраецца адпаведны водарны рэжым, тэмпературны — ад цёплага камфортнага ўздзеяння да рэжыму інфрачырвонай саўны. Уздзейнічае і святло — імітацыя дзённага. У апараце закладзены некалькі асобных праграм — пры павышаным або паніжаным ціску, праграма рэлаксацыі, карэкцыі вагі, дадатковага ўвільгатнення скуры, дапамогі пры адмове ад тытуню, калі з арганізма больш актыўна выводзяцца таксіны...

Могуць разлічваць пацыенты і на ўсе віды масажу, у тым ліку на падводны і такую экзотыку, як «пяшчотныя ручкі» — лячэбны ручны масаж на апараце «Хіва-мат». Эфект «пяшчотных ручак» пры мяккім дакрананні да скуры абяцае пацыенту змяншэнне ўнутранага ацёку тканак — таго, што выклікае моцныя болі пры радыкулітах, траўмах, нават апёках, неўралгіях і галаўных болях.

— Наша дыягнастычна-лячэбная база — да паслуг усіх ахвотных, — кажа Валерыя Уладзіміраўна. — Кошт пуцёўкі на 21 дзень з пражываннем у аднамясцовым аднапакаёвым нумары 1 разраду складае 1 144 290 рублёў, на 12 дзён у тых жа умовах — 653 880. Большасць пуцёвак набываецца на сёння звычайнымі грамадзянамі нашай краіны — непасрэдна ў санаторыі або праз Рэспубліканскі цэнтр санаторна-курортнага лячэння і аздараўлення, а таксама блізкага замежжа — найперш Расіі і Балтыі. Між іншым, расіяне, якія да нас прыязджалі, вялікую ўвагу надаюць захаванню здароўя, і таму бавяць у нас час з надзвычайнай карысцю... Што ж датычыцца аздараўлення работнікаў самога прадпрыемства, то адны аддаюць перавагу паўнавартаснаму аздараўленню і лячэнню па пуцёўцы, а іншыя карыстаюцца нашымі паслугамі без адрыву ад вытворчасці. Гэтаксама, дарэчы, праходзіць аздараўленне і кіраўніцкі склад завода. Трэці год запар дзейнічае адпаведная праграма. У кожнага такога пацыента ёсць свой план рэабілітацыі...

Маршруты экскурсій... ку, школу народных рамёстваў у г.п. Рось, этнаграфічны музей пад адкрытым небам у в. Гудзевічы, у Гродна і Брэст, Белавежскую пушчу, палац-крэпасць «Мір».

Прыезд нашай творчай «звяздоўскай» брыгады ў санаторый «Пралеска» стаў для яго «жыхароў» адной з эксклюзіўных магчымасцяў правядзення вольнага часу з карысцю для здароўя духоўнага.

Маляўнічая дарога ў «Пралеску» вядзе праз сасновы лес.

Галоўны ўрач санаторыя Віктар КУХАРЧЫК прапанаваў пазнаёміць чытачоў «Звязды» са сваімі калегамі – медыкамі розных спецыяльнасцяў, якія дапамагаюць адпачывальнікам аднавіць здароўе. Медыцынскія кабінеты санаторыя маюць сучаснае абсталяванне. Ёсць тут сучасная «баракамера» (каля яе ўрач – баратэрапеўт Марына ЮРЧАНКА і медсястра Марына БАЯРЧУК), масажная кушэтка (лячэбныя працэдуры праводзіць медсястра Ірына СХОДКІНА). З апаратам ультрагукавой дыягностыкі працуе ўрач Валянціна ДАНЕШЧЫК, а «капсула маладосці» даручана медсястры Алене СЦЭЦЭВІЧ.

...**Т**ак, прадпрыемства па-ранейшаму надае велізарную ўвагу магчымасцям аздараўлення і лячэння сваіх работнікаў. Але разам з тым вялікае значэнне надаецца павелічэнню колькасці і якасці працэдур для любога ахвотнага. Як адзначае **намеснік генеральнага дырэктара ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» Мар'ян ЮРОЎСКІ**, штогод завод набывае апаратуру, укладвае грошы ў новыя тэхналогіі, паляпшэнне якасці абслугоўвання. «Цяпер можна смела сказаць, што мы маем не проста санаторый, размешчаны дзесьці на ўскрайку, — адзначае Мар'ян Вацлававіч. — Гэта цудоўнае месца, дзе нават для кароткага адпачынку ў святы ёсць усё належнае — шыкоўная прырода, абсталяваныя пляцоўкі для смажання шашлыка, аквапарк з саўнай, більярд, новая кавярня...

На сёння «Пралеска» гасцінна запрашае не толькі дарослых, але і цэлыя сем'і. Праўда, дзецям не прапануюцца лячэбныя працэдуры, — толькі аздараўленчыя. Што ж, і гэта нядрэнна, мяркуе 34-гадовая Алена, якая прыехала ў санаторый разам з матуляй Евай Васільеўнай і двума дзецьмі — 4-гадовай Марыяй і 2-гадовым Мішам. Алена, як і яе маці, і муж Юрый працуюць на ААТ «Краснасельскбудматэрыялы». Праўда, гэтымі днямі Юрый паехаў у Мінск, на сесію: ён яшчэ вучыцца ў тэхнічным універсітэце. Тым часам астатняя частка сям'і паехала на 21 дзень у «Пралеску».

— Для мяне гэта — цудоўная магчымасць адпачыць ад кухні, хатніх клопатаў, — кажа Алена. — Да таго ж, у гэту пару Маша, якая наведвае садок, часта хварэе, а тут пры першых трывожных сімптомах можна адразу пахадзіць хоць бы на інгаляцыі. Вялікім плюсам я лічу і тое, што дзеці адпачываюць бясплатна... Наша Маша вельмі любіць фізкультуру, упадабала саляны пакой, які можна наведваць і з прафілактычнай мэтай. Мама прымае ўжо шэраг непасрэдна лячэбных працэдур... Мне спадабалася ў санаторыі яшчэ ў першы раз, калі Машы было два гады, а яшчэ не народжанаму Мішу... 8,5 месяца, і я рыхтавалася да родаў. Міша яшчэ тады палюбіў джакузі... Літаральна адразу пасля адпачынку я паехала ў радзільны дом...

Калі гэтыя мясціны спрыяюць нават падрыхтоўцы да родаў, то за ўсе іншыя катэгорыі грамадзян можна не хвалявацца. Акрамя ўласна лячэбнай базы, немагчыма не ацаніць... Узгорак Кахання і, як кажуць, усё, што да яго прыкладаецца.

Выдатнае афармленне навакольнай тэрыторыі стабільна прыцягвае сюды для фотаздымак шлюбныя пары, бо... ёсць каго «абляпіць» для эфектнай карткі. Шматлікія ўзгоркі ля будынка санаторыя ўпрыгожаны драўлянымі ды каменнымі фігурамі казачных персанажаў. На адкрытым прыгожым месцы — возера, аглядаючы якое цяжка падумаць, што стварылі такую прыгажосць не сілы прыроды, а рукі чалавека. У летні час па азярцы можна наладзіць катанні на лодках ці катамаранах, або паляванне на рыбу — таўсталобіка, амура, карпа. Зімой можна катацца на сваіх каньках ці пракатных лыжах. І па-ранейшаму лавіць рыбу.

Як толькі спасцiглі мясцовую прыгажосць, калі ласка, — экскурсіі. У праваслаўны манастыр у г.п. Жыровічы, царкву-крэпасць XV—XVI стагоддзяў у в. Сынкавічы, музей імя П. Баграціёна ў г. Ваўкавыс-

Спадзяёмся, усім зацікаўленым дадаў добрых уражанняў сябра і колішні супрацоўнік «Звязды» — выдатны **пісьменнік, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР Віктар Філімонавіч КАРАМАЗАЎ.** З-пад яго пяра выйшаў шэраг апавяданняў, аповесцяў, сцэнарыяў да кінастужак, нават раман пра выпрабаванне БелАЗаў... Як сказаў сам творца, «я магу пісаць на розныя тэмы, але галоўнае пры гэтым ісці ўглыб жыцця».

Карамазаў стаў першым, хто вырашыў даць пачатак літаратуры пра мастакоў Беларусі. Аказалася, што гэта не так проста. Мастакі, вядома ж, былі, былі і ёсць іх карціны, а вось архівы, дзе можна было б знайсці хоць бы якія звесткі пра іх жыццё і творчасць, цалкам адсутнічаюць. Так што аўтару давялося шмат паваднраваць, пасядзець у маскоўскіх архівах... Так, яшчэ ў 90-я Віктар Філімонавіч выйшаў на тэму жыцця і творчасці такога славутага мастака Беларусі як Станіслаў Жукоўскі, які ўвасобіў у сваёй творчасці Нёман, Свіслач, Палессе, Белавежскую пушчу. Пра яго творы расійскія выданні пісалі: «...пераўзышоў Левітана...», «Пасля Жукоўскага рускаму пейзажу няма куды ісці...». Гэты пейзажыст нарадзіўся акурат на Ваўкавыскай зямлі. Кнігу, прысвечаную гэтаму факту і выдадзеную за ўласныя грошы, Карамазаў і прэзентаваў землякам таленавітага продка з няпростым лёсам...

...**У** Гродзенскай вобласці — дванаццаць санаторыяў па аздараўленні і лячэнні, але менавіта «Пралеска» правамерна лічыцца лідарам. Па выніках работы за мінулы год **галоўны ўрач санаторыя Віктар КУХАРЧЫК** узнагароджаны Граматай Міністэрства аховы здароўя — за дасягненне высокага ўзроўню якасці санаторна-курортнага аздараўлення і лячэння.

— Безумоўна, гэта заслуга ўсяго калектыву, — удакладняе Віктар Іванавіч. — Па-першае, у нас выдатныя спецыялісты. Амаль усе маюць першую кваліфікацыйную катэгорыю. Па-другое, ААТ «Краснасельскбудматэрыялы» спрыяла набыццю сучаснага абсталявання, правядзення капітальных рамонтаў з заменай мэблі, халадзільнікаў, тэлевізараў... Цяпер санаторый атэставаны на 2-ю кваліфікацыйную катэгорыю. Для 1-й нам патрэбна прыродная мінеральная крыніца. Свая свідравіна, безумоўна, з'явіцца. Але гэта — больш аддаленая перспектыва... У найбліжэйшы час адкрыецца касметалагічны кабінет Гродзенскага УП «Цэнтр прыгажосці», спецыялісты якога прапануюць паслугі касметолага, манікюр, педыкюр... Літаральна праз пару дзён расчыніць дзверы сучасная кавярня «У мудрай савы». Тыя, хто ў нас адпачывае, змогуць пачаставацца кавай, а маладажоны, якія пакуль проста прыязджаюць рабіць фотасесію, — глядзіш, увогуле будуць ладзіць у нас вяселле...

Летась у нас пралячылася пацыентаў на 25 працэнтаў больш, чым у папярэднім. Тэмпы прыросту выручкі ад рэалізацыі пуцёвак выраслі на 32 працэнты... Мы будзем развівацца, дабівацца павелічэння даходаў санаторыя. Згодна са спецыяльнай эканамічнай праграмай, да 2011 года санаторый павінен працаваць без страт...

Для больш шырокага доступу тутэйшага насельніцтва да платных, вельмі запатрабаваных паслуг санаторыя, аўтапарк № 4 г. Ваўкавыска ўзяўся ўжо ў бліжэйшыя дні забяспечыць рэйс гарадскога аўтобуса з заездам у санаторый.

*...**Т**ворчая група звяздоўцаў пераканана, што за спажыўцамі паслуг, арганізаваных на належным узроўні, справа не стане. Сапраўды, хіба беларусы менш за расіян схільныя клапаціцца пра сваё здароўе, хіба мы менш здольны ацаніць дапамогу прафесіяналаў на карысць добрага самаадчування?*

Святлана БАРЫСЕНКА, Віктар ПАЗНЯКОЎ.
Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

Аўтары дзякуюць галоўнаму ўрачу Віктару КУХАРЧЫКУ за дапамогу ў арганізацыі матэрыялаў і шчыра віншуюць супрацоўніц санаторыя з надыходным днём
8 САКАВІКА.

Да сустрэчы чарговага заезду сястра-гаспадыня Людміла ВЯСЕЛІК яшчэ раз аглядае ўтульныя нумары, а намеснік галоўнага ўрача па адміністрацыйна-гаспадарчых справах Васіль СМОК не лішнім лічыць паглядзець, у якім стане антэны спадарожнікавага тэлебачання.

Экскаватаршчык Мікалай КУЗНЯЦОЎ не ўяўляе адпачынку без рыбалкі на возеры каля галоўнага корпуса.

ЗАПРАШАЕМ!
Санаторый «ПРАЛЕСКА»
Рэспубліка Беларусь,
Гродзенская вобласць,
Ваўкавыскі раён, в. Падрось
Тэл. 8 (01512) 37 7 46, 37 7 47.
УНП 590118061

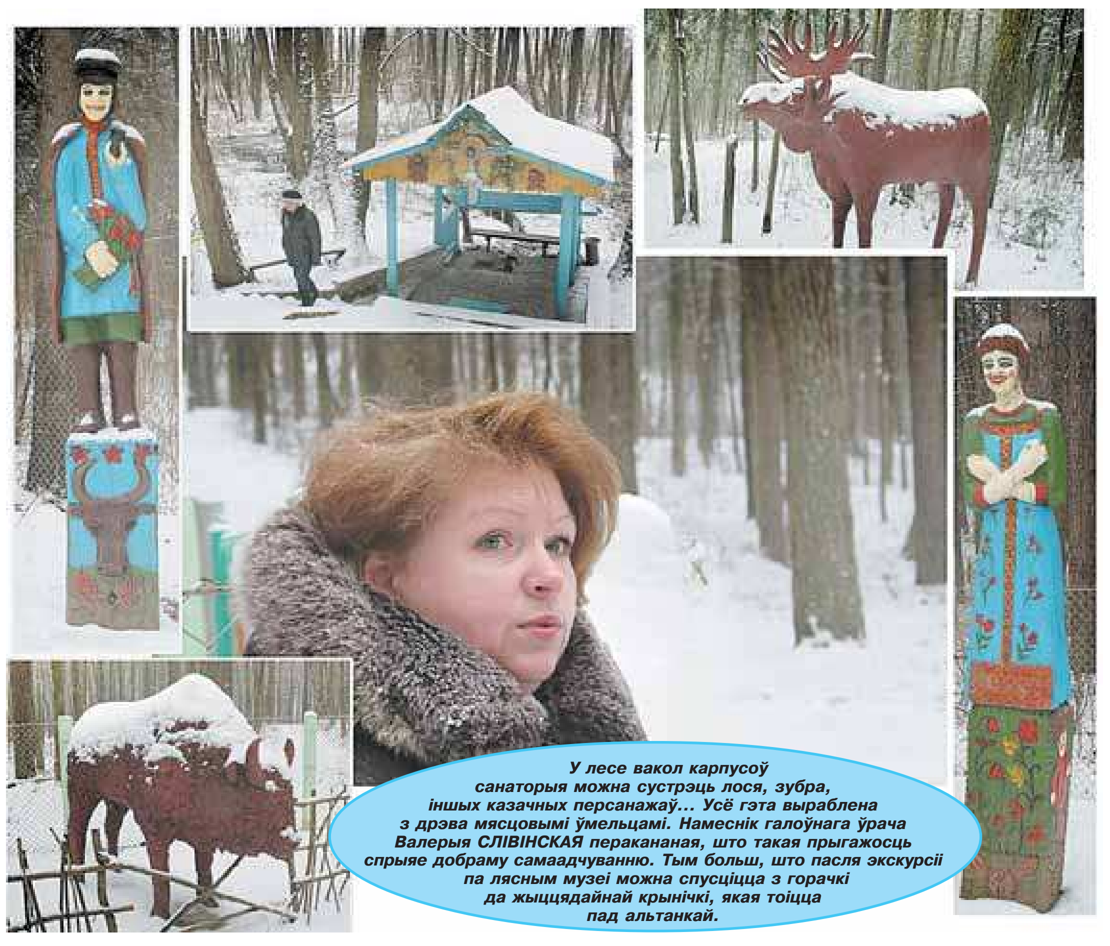

У лесе вакол карпусоў санаторыя можна сустрэць лося, зубра, іншых казачных персанажаў... Усё гэта выраблена з дрэва мясцовымі ўмельцамі. Намеснік галоўнага ўрача Валерыя СЛІВІНСКАЯ перакананая, што такая прыгажосць спрыяе добраму самаадчуванню. Тым больш, што пасля экскурсіі па лясным музеі можна спусціцца з горачкі да жыццядайнай крынічкі, якая тоіцца пад альтанкай.

Юрыдычная кансультацыя

ЯК РАСПАРАДЗІЦЦА СВАЁЙ МАЁМАСЦЮ?

Не магу вызначыцца з тым, як перадаць сваю маёмасць у спадчыну — падарыць ці завяшчаць? Што лепш аформіць?
І. КРАЎЧАНКА, *г. Мінск.*

Спадчыннае права прадугледжвае свабоду завяшчальных распараджэнняў. Кожны грамадзянін можа завяшчаць сваю маёмасць адной або некалькім асобам. Распарадзіцца на выпадак смерці можна любой маёмасцю, у тым ліку і той, уласнікам якой вы можаце стаць пасля складання завяшчання. Пры засведчанні завяшчання не патрабуецца ніякіх доказаў, якія пацвярджаюць вашы правы на маёмасць. Уся не завешчаная вамі маёмасць будзе размяркоўвацца паміж спадчыннікамі па законе.

У завяшчальніка ёсць права пазбавіць спадчыны аднаго або некалькіх спадчыннікаў па закону. Калі прадугледзець выпадак, калі назначаны ў завяшчанні спадчыннік памрэ раней за завяшчальніка, або адначасова, або не паспее прыняць спадчыну, у завяшчанні можна ўказаць іншага спадчынніка, гэта значыць падназначыць.

Разам з тым, свабода завяшчання абмяжоўваецца абавязковай доляй у спадчыне. Завяшчаючы сваю маёмасць, варта мець на ўвазе, што калі на момант смерці спадчынадаўцы ў яго будуць няпоўнагадовыя або непрацаздольныя дзеці, а таксама працаздольныя муж (жонка) і бацькі, то незалежна ад зместу завяшчання яны атрымліваюць у спадчыну не менш як палову долі, якая належала б кожнаму з іх, калі б не складалася завяшчанне.

Завяшчанне можа быць прызнана несапраўдным толькі пасля адкрыцця спадчыны па іску асобы, правы або інтарэсы якой парушаны гэтым завяшчаннем, і толькі пры наяўнасці на тое законных падстаў.

У натарыяльнай канторы вельмі часта ставіцца пытанне пра тое, што ж лепш аформіць: завяшчанне або дарэнне. Усё залежыць выключна ад жадання ўласніка і ад канкрэтнай жыццёвай сітуацыі. Для таго каб зрабіць выбар на карысць аднаго або другога дзеяння, неабходна ведаць наступнае.

Завяшчальнік на працягу жыцця застаецца ўласнікам і паўнапраўным гаспадаром сваёй маёмасці. Спадчыннікі атрымліваюць завешчаную маёмасць толькі пасля смерці завяшчальніка. Завяшчанне з'яўляецца аднабаковай здзелкай, таму, калі перадумаеце, вы можаце адмяніць або змяніць завяшчанне, звярнуўшыся ў натарыяльную кантору. Акрамя таго, наяўнасць завяшчання не абмяжоўвае вашы правы па распараджэнні маёмасцю: вы маеце права ў любы час яе прадаць, абмяняць, падарыць або ажыццявіць любую іншую здзелку. Для гэтага не толькі не патрэбна згода асобы, на карысць якой складзена завяшчанне, але нават няма неабходнасці паведамляць ёй пра ажыццёўленую з маёмасцю здзелку.

У адрозненне ад дарэння завяшчанне з'яўляецца аднабаковай здзелкай па распараджэнні маёмасцю на выпадак смерці, тады як дарэнне з'яўляецца двухбаковай здзелкай, г.зн. дагаворам (з наяўнасцю волевыяўлення абодвух бакоў), і таму можа мець месца толькі пры жыцці дарыльшчыка. Дагавор, які прадугледжвае перадачу дару таму, хто адорваецца, пасля смерці дарыльшчыка, несапраўдны.

Заключаючы дагавор дарэння, вы пераставаце быць уласнікам рэчы, якая дорыцца, прычым без якога-небудзь сустрэчнага задавальнення. У лепшым выпадку па вашай просьбе ў дагаворы дарэння натарыус можа пазначыць, што за вамі захоўваецца права карыстання жылым памяшканнем, якое адчужаецца. Перадумаць і забраць падарунак назад вы не можаце. Вы маеце права толькі звярнуцца ў суд з заявай аб прызнанні здзелкі несапраўднай, але для гэтага павінны быць важкія падставы. Не забывайце, што да ўдзелу ў гэтай справе будзе прыцягнуты натарыус, які, з'яўляючыся незацікаўленай асобай, пацвердзіць, што на момант засведчання здзелкі яна цалкам адпавядала вашаму жаданню і волевыяўленню.

І складанне завяшчання, і афармленне дагавора дарэння — працэдуры, якія патрабуюць да сябе сур'ёзнага стаўлення. Улічыць многія прававыя нюансы і дэталі, абысці падводныя камяні дапамажа натарыус. Каб самастойна прыняць узважанае рашэнне, не саромейцеся спытаць у натарыуса, што вас цікавіць і датычыцца зместу завяшчання або дарэння. Толькі так вы зможаце пазбегнуць праблем, зэканоміце час і грошы пры перадачы і атрыманні маёмасці.

Ала ЛЯЎДАНСКАЯ, загадчыца дзяржаўнай натарыяльнай канторы № 3 Савецкага раёна горада Мінска.

Сіла слова

ДАПАМАГАЮЧЫ ЛЮДЗЯМ

Аднойчы бабуля, калі зашэптвала ад укусу малую, дзяўчынку гадоў сямі-дзевяці, то, каб тая не плакала, дала ёй у рукі нейкую засушаную кветку. Пад канец замовы мне здалося, што кветка гэтая неяк дзіўна засвяцілася і дзяўчынка павесялела. Дамоў яна пайшла сама, побач з бацькамі, а да нас яе прынеслі. Бабуля, глядзячы ім услед, усміхнулася і сказала: «Здаровая ўжо мая маладая!» (у значэнні нявеста. — **А.Н.**).

Аднаго разу зашэптвала старога чалавека. Дык уголас сказала яму: «У цябе, Мартын, кроў халодная, няма чаго нейкага там гада баяцца! «І сапраўды, той дзед нават не апух і прыйшоў у нашу хаціну сам. Бабуля растлумачыла потым, што ў маладых людзей кроў гарачая і яна вельмі хутка злучаецца з ядам, а ў старых наадварот — халодная, і яд на яе дзейнічае марудна. Старыя і не пухнуць таксама, бо іх кусаць не баяцца гэтага. Вось калі толькі за шыю ці за твар укусіць гадзюка, то прыйдзецца многа з імі павазіцца.

Бабуля заўсёды сцвярджала, што чалавека, які не бачыў, як яго кусала гадзюка, вылечыць значна лягчэй, бо ён не баіцца, яго не калоціць са страху. Гаварыла таксама, што яе замовы вельмі слаба ўздзейнічаюць на родзічаў. «Свая кроў дрэнна лечыцца», — вось як старая гэта тлумачыла. Свайму стрыечнаму брату яна зашэптвала разоў пяць, хоць звычайна людзям шаптала не болей за тры (!) разы.

Своеасабліва ў народных павер'ях распавядаецца і пра тое, як быццам бы паводзіць сябе людзі, якіх кусаў вуж. Тут, вядома ж, адчуваецца надуманасць, багатая фантазія. Бо як ужо магло атрымацца інакш, калі сам факт ядавітасці вужа быў проста немагчымым. У гэтай істоты няма яду. Але тым не меней інфарматары сведчылі даволі «праўдзіва». «Ляжаў на палку ён (укушаны. — **А.Н.**) за печчу. Стагнаў, трызніў, крычаў не сваім голасам, бо вельмі ж, мусіць, яму балела. Спаць нікому не даваў, прасіў піць, а калі давалі, то праз нейкі час ваду вырывала, а лягчэй не станавілася» (Гомельскі раён); «Укусіў вуж яе за правую нагу, ля косткі, дык за лічаныя хвіліны нагу так распёрла, што стала, як калода. Сіняя ўся, потым пачала гарэць. Тыдні тры хадзіць не магла, нават не ўставала. Не ела доўгі час, толькі піла і стагнала» (Пінскі раён); «Калі яго вуж цапнуў за шыю (спаў на балоце, на ўзгорачку), то ён апух увесь, як гарбуз. Вачэй і тых не відаць, а толькі шчылінкі. Чорны зрабіўся, бы вугольчык, страшны. Не хадзіў, толькі ляжаў, і варочацца спачатку цяжка было. Піць давалі — дый годзе» (Гомельскі раён); «Чорным цела рабілася не адразу, а праз некаторы час, калі вужыны яд пачынаў у кроў усмоктвацца. Вось тады толькі і трымайся! Крычыць чалавек, стогне, раве, і ніхто яму дапамагчы не можа. Страшна станавілася, глядзячы на такіх людзей» (Пінскі раён); «Сукровіца цякла з носа і з вушэй, а сам увесь быў чорнасіні, бо і яд вужыны, кажуць, чорны. Потым, калі чалавек выжываў і ўсё праходзіла, то скура на целе пачынала лупіцца» (Лунінецкі раён); «Бывала, як укусіць вуж чалавека, то таго як ліхаманка калоціць. Дрыжыць увесь, крычыць, стогне, выкручваецца, са скуры гатоў вылезці, а нічым не дапаможаш. Яд надта моцна вужыны дзейнічаў. Гаварылі, што разы ў два мацней за гадзючы» (Слуцкі раён).

Безумоўна, у старадаўнія часы ўсе спадзяванні родных хворага былі звязаны з вясковымі знахарамі, якія і павінны былі вярнуць да жыцця ўкушанага. У тыя часы лячылі толькі ім адным вядомымі дзеяннямі і словамі. Сцвярджалі, што ад укусу вужа гэтаксама, як і ад укусу гадзюкі, вельмі дапамагала кіслае малако. У гэтым не было амаль нічога дзіўнага. Нашы прашчуры слушна заўважылі, што чалавек, якога ўкусіў гад, праз некаторы час хацеў піць. Яго сушыла, а кіслае малако, вядома ж, было добрым сродкам: «Калі яго вуж укусіў і ён пачаў пухнуць, то ўсё прасіў піць, тады яму знахар кіслага малака падсаліў і даў выпіць. Хворы адразу павесялеў, толькі ненадоўга. Потым зноў сушыць пачало і трэсці» (Жыткавіцкі раён); «Ад вужа кіслым малаком раней толькі і ратаваліся. Кожны чалавек гэта добра ведаў і таму мог і без знахара на першы раз дапамагчы. Асабліва калі ад малака аддзялілі сыроватку» (Петрыкаўскі раён); «Ад вужа, як і ад гадзюкі, дапамагала кіслае малако. Сама лепей, каб яно было перастаялае і надта ж кіслае, тады самы раз. Трэба малако даваць часта, праз кожныя паўгадзіны. І хворага сушыць не будзе, трызніць ён перастане, але пухліну гэта не вельмі здымае «(Петрыкаўскі раён); «Малаком кіслым укушанага вужом адпойвалі. Многа яго давалі, і нават калі не хацеў піць, то ўсё роўна прымушалі піць. Чым болей піў, тым лягчэй яму станавілася. Здаралася, што кіслае малако і не дапамагала. Тады давалі звычайную ваду. Добра, каб адразу з калодзежа, халодную, і таксама, каб выпіў як мага болей» (Акцябрскі раён); «Калі хто ведаў, што яго ўкусіў вуж, то сам тут жа стараўся найперш кіслага малака наесціся, каб той страшэнны боль зняць, калі па целе адразу ж разліваўся і ўсе рухі таму адымала» (Пінскі раён); «Кіслым малаком укус вужа лячылі таму, што хацелі перабіць уздзеянне вужынага яду. Малако — белае, а яд сам па сабе — чорны. Вось і атрымлівалася, што чым болей малака спажывеш, тым болей яд разбаўляецца і не так моцна ўздзейнічае на ўсё астатняе цела» (Петрыкаўскі раён); «Не толькі халодную ваду давалі піць, але і кіслае малако таксама, якое, як лічылі, болей дапамагала ад укусу вужа, чым што іншае. Малаком толькі і ратаваліся раней. Малаком ды яшчэ шэптамі. Вось і ўсе лекі, якімі пераважна карысталіся» (Веткаўскі раён).

У некаторых выпадках кіслае малако не толькі давалі піць, але і націралі ім укушанае месца. Лічылі, што такім чынам можна зняць гарачку і дапамагчы чалавеку пратрымацца самы цяжкі першы час: «Малако кіслае давалі піць. Яго падсольвалі і давалі, каб надта не сушыла. А яшчэ, добра памятаю, некаторыя і цела там, дзе вуж угрызнуў, націралі кіслым малаком і потым замотвалі белай палатнінай. І хвораму станавілася намнога лягчэй: боль сунімаўся і пухліна спадала. Чалавек тады ўжо мог спакойна спаць і есці. Хадзіць не мог, ды яму і не дазвалялі, пакуль не адляжыцца» (Пінскі раён); «Малаком націралі, асабліва калі пухліна ў нейкім месцы рэзка бралася і цела круціць пачынала. Тады кіслым малаком мазалі. Такім, каб густое было, і намазвалі. Пад палатніну звычайна, бо іншай жа матэрыі не было, толькі палатніна. Закруцяць, як лялькў. І ляжыць, стогне. Кажа, што яму лягчэй, а на самай справе, хто ж яго ведае, лягчэй ці цяжэй яму. Мо лягчэй і рабілася ад таго, што мокрым накрывалі ўкушанае месца» (Ганцавіцкі раён); «Не заўсёды, але кіслым малаком выратоўвалі тых, каго вуж кусаў. Давалі есці яго, а таксама націралі яшчэ тое месца, дзе ён угрызнуў. Потым абмотвалі белай палатнінай і туга завязвалі, каб не давала пухнуць» (Івацэвіцкі раён).

Найбольш пашыраным і глыбокім у нас выйшла апавяданне пра тое, як паводзілі сябе знахары падчас вылячэння хворых ад гадзючых і вужыных укусаў, бо па гэтай тэме даводзілася працаваць многа і раней, таму па ёй сабраны значныя запісы.

Але і адносна іншых замоў, якія былі накіраваны на засцеражэнне і вылячэнне людзей і жывёл, а таксама на засцеражэнне гаспадарчых пабудоў, ураджаю, на спрыянне ў справах і занятках, у нас ёсць даволі цікавыя прыклады. Асабліва ўражваюць тыя магічныя словы і дзеянні, якія знахары выконвалі над сваімі дзецьмі.

«Ой, што раней тварылася! Памятаю, як я малою была, а хварэла мая яшчэ меншая сястрычка. Яна тады так і не выжыла. Памерла. То да яе падчас хваробы прыходзіла старая знахарка. З нашых хутароў. Старая-старая. Але прыходзіла сама, бо тлумачыла, што калі яе падвязуць, то акажацца, быццам бы яна не па ўласнай волі прыйшла да хворай і адпаведна словы яе ды дзеянні не здолеюць перамагчы хваробу, прымусіць яе адступіцца. Як уваходзіла ў хату, то падыходзіла да малой, сядала і, не міргаючы, доўга-доўга ўзіралася ў яе твар. Потым некалькі разоў абыходзіла вакол калыскі, у якой ляжала мая сястрычка, спынялася. Тройчы хрысцілася і толькі тады ўжо пачынала шаптаць. Яна не тое што шаптала, а неяк вымаўляла ўсё ўпаўголаса. Але якія гэта былі словы, то сказаць не магу. Бо і даўно надта было, і не чула нічога выразна. Пасядзіць бабулька, а потым зноў усё па-новаму паўторыць. Калі адыходзіла, то пакідала нейкае зелле і загадвала яго заварваць і даваць хворай піць. Так тры ці чатыры разы прыходзіла, а апошні раз я ўжо добра чула, што старая знахарка сказала майму бацьку, што хваробу нельга адагнаць, бо яна вельмі запушчаная. Вось каб яе раней клікалі, а тут застаецца толькі спадзявацца на Усявышняга, на ягоную літасць» (Пінскі раён).

Аляксей НЕНАДАВЕЦ.
(Працяг будзе.)

Спажывецкі лікбез

Што павінна ведаць фізічная асоба пры здзяйсненні здзелак з акцыямі на біржавым рынку?

Нядаўна ў матэрыяле, прысвечаным магчымым спосабам — тэрміновым і не вельмі — заробку грошай, мы апроч іншага мімаходзь згадвалі і пра здзелкі з каштоўнымі паперамі — акцыямі адкрытых акцыянерных таварыстваў. Апошнія ёсць на руках у многіх, таму, думаецца, гэтая тэма ў больш падрабязным выкладанні можа зацікавіць нашых чытачоў. Хоць у мінулы раз мы папярэджвалі (нагадаем яшчэ раз), што цана на акцыі залежыць ад памераў дывідэндаў на іх (даходнасць) і стаўкі банка ў працэнтах.

Як мы ўжо зазначылі, сёння правядзенне здзелак з каштоўнымі паперамі магчыма толькі праз біржу. Пра тэхналогію іх здзяйснення (куплю-продаж акцый) фізічнымі асобамі сёння раскажа эксперт «Звязды» — <u>начальнік аддзела каардынацыі і кантролю дэпартамента па каштоўных паперах Міністэрства фінансаў Васіль ЛІХАЧЭЎСКІ</u>.

АКЦЫІ ПРАДАЁМ...

Напрамую фізічная асоба не можа прадаваць або купляць акцыі на біржы, ёй трэба звярнуцца да брокераў, якія і выканаюць гэтую працу. Тым грамадзянам, хто мае намер купіць або прадаць каштоўныя паперы, напачатку трэба зрабіць шэраг крокаў.

— Для адчужэння (продажу) акцый адкрытых акцыянерных таварыстваў іх уладальніку (прадаўцу) трэба найперш адкрыць у банку грашовы рахунак, на які паступяць сродкі ад продажу акцыі. Нумар гэтага рахунку ўказваецца ў дагаворы камісіі з брокерам. Большасць банкаў праводзяць афармленне дакументаў па адкрыцці рахункаў фізічным асобам бясплатна, — патлумачыў Васіль Васільевіч. — У адпаведнасці з заканадаўствам, магчыма выплата сумаў ад продажу акцый наяўнымі з касы брокера або атрыманне іх па банкаўскім пераводзе наяўных грашовых сродкаў — або ў банку брокера або ў банку, выбраным прадаўцом. У гэтых выпадках адкрыццё банкаўскага рахунку прадаўцом не патрабуецца. Разам з тым, брокер мае права кампенсаваць за кошт кліента-прадаўца выдаткі па зняцці наяўных грошай са свайго банкаўскага рахунку для выплаты яму грошай са сваёй касы або за перавод наяўных грашовых сродкаў без адкрыцця прадаўцу рахунку ў банку брокера або ў іншым банку. За выдачу наяўных сродкаў прадавец таксама павінен заплаціць банку.

Наступны крок — заключэнне дагавора камісіі з брокерам на продаж акцый. Потым заключаецца дагавор з дэпазітарыем (у выпадку, калі на імя ўладальніка акцый адкрыты накапляльны рахунак «дэпо», — рахунак, які адкрываецца ў дэпазітарыі для ўліку правоў на каштоўныя паперы, на якім улічваюцца акцыі, што належаць яму). Заключэнне апошняга дагавора неабходна для далейшай блакіроўкі акцый для таргоў на біржы.

Каб заключыць дагавор з дэпазітарыем, патрэбна пісьмовая заява на адкрыццё рахунку «дэпо» па форме, згодна з рэгламентам дэпазітарыя, пашпарт або іншы дакумент, што сведчыць асобу, і картка з узорам подпісу. Уладальнік акцый павінен даць дэпазітарыю даручэнне «дэпо» на блакіроўку акцый для таргоў на біржы, у якім указваецца, што адчужэнне акцый будзе праводзіцца канкрэтным брокерам-камісіянерам — удзельнікам біржавых таргоў.

— Прадавец можа ўпаўнаважыць брокера на здзяйсненне дзеянняў па заключэнні дэпазітарнага дагавора з дэпазітарыем, у якім акцыі, што належаць уладальніку, улічваюцца на накапляльным рахунку «дэпо», і перадачы даручэння «дэпо» на блакіроўку акцый для таргоў на біржы. Іншымі словамі, па выкананні функцый упаўнаважанага прадстаўніка ўладальніка акцый, — працягвае далей Васіль Ліхачэўскі.

Для гэтага неабходна выдаць брокеру даверанасць, афармленую ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь. Паколькі такая даверанасць не патрабуе натарыяльнай формы засведчання, яна можа быць засведчана арганізацыяй, у якой прадавец працуе ці вучыцца, арганізацыяй, што вядзе эксплуатацыю жыллёвага фонду па месцы яго жыхарства і адміністрацыяй стацыянарнай лячэбнай установы, у якой ён можа знаходзіцца на лячэнні. Даверанасць, калі таго пажадае прадавец, можа быць заверана і натарыусам.

Акрамя таго, прадавец можа перадаць брокеру паўнамоцтвы па распараджэнні рахункам «дэпо» ці раздзелам рахунка «дэпо» на падставе асобнага дагавора з брокерам. У гэтым выпадку брокер на працягу тэрміну, вызначанага ў дагаворы, будзе выконваць фукнцыі аператара рахунку «дэпо» (раздзела рахунку «дэпо»), іншымі словамі, праводзіць узаемадзеянне з дэпазітарыем у адпаведнасці з даручэннямі прадаўца.

Пасля выканання ўсіх вышэйапісаных працэдураў брокер падае ў гандлёвую сістэму біржы заяўку на продаж акцый. Па факце здзяйснення здзелкі грошы ад іх продажу паступяць на рахунак брокера. У адпаведнасці з умовамі, вызначанымі ў дагаворы камісіі, грошы ад продажу акцый будуць пералічаны на банкаўскі рахунак прадаўца, або праведзены банкаўскі перавод наяўных грашовых сродкаў у банк без адкрыцця рахунка, або грошы выплачаны з касы брокера.

Брокер мае права на кампенсацыю ўсіх выдаткаў па здзяйсненні здзелкі (кошт банкаўскіх, дэпазітарных паслуг, біржавыя зборы) або з грашовых сродкаў, што паступілі на рахунак брокера ад продажу акцый, або ў якасці асобнага плацяжа ў адпаведнасці з умовамі дагавора камісіі.

...АКЦЫІ НАБЫВАЕМ

Для набыцця акцый пакупніку таксама неабходна выканаць шэраг дзеянняў, якія ў многім нагадваюць вышэйзгаданыя — як пры продажы каштоўных папер, зразумела, са сваімі адметнасцямі, зазначыў Васіль Ліхачэўскі.

Так, па такой жа форме пакупнік заключае дагавор з дэпазітарыем (калі ў яго адсутнічае там рахунак «дэпо»). Толькі, у адрозненне ад сітуацыі з продажам акцый, на рахунак «дэпо», адкрыты пакупнікам у дэпазітарыі, будуць залічаны набытыя акцыі.

Дагавор камісіі з брокерам заключаецца не на продаж, а на набыццё акцый. У банку гэтаксама адкрываецца грашовы рахунак, на які неабходна ўнесці суму грашовых сродкаў, што потым будуць накіраваны на набыццё акцый. Потым праводзіцца банкаўскі перавод названай сумы на рахунак брокера, з якім заключаны дагавор камісіі (рахунак пазначаны ў рэквізітах брокера ў дагаворы). А можна ўнесці наяўныя грашовыя сродкі непасрэдна на рахунак брокера.

Заканадаўства дазваляе таксама ўносіць грошы ў касу брокера. У гэтым выпадку адкрыццё банкаўскага рахунку і правядзенне грашовага пераводу не патрэбныя. Брокер мае права кампенсаваць за кошт кліента-пакупніка выдаткі па ўнясенні наяўных грошай на свой банкаўскі рахунак (як і ў выпадку з кліентам-прадаўцом — за зняцце іх для выплаты яму).

Калі ўсе апісаныя працэдуры будуць выкананы, брокер падае ў гандлёвую сістэму біржы заяўкі на набыццё акцый. Па факце здзяйснення здзелкі яны паступяць у дэпазітарый на рахунак «дэпо» пакупніка.

Кошт банкаўскіх, дэпазітарных паслуг, біржавыя зборы брокер зноў жа мае права кампенсаваць за кошт пакупніка (або з грашовых сродкаў, што ўносяцца апошнім для набыцця акцый, або ў якасці асобнага плацяжу) у адпаведнасці з умовамі дагавора камісіі.

Адзінае, што варта яшчэ абавязкова сказаць: да заключэння адпаведнага дагавора фізічная асоба мае права запатрабаваць ад прафудзельніка азнаямлення з тарыфамі на работы і паслугі апошняга. Гэтым правілам лепш абавязкова скарыстацца.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Як Маша і Ксюша Пецярбург здзівілі

Ведай нашых!

У «паўночнай сталіцы» Расіі завяршыўся IV Міжнародны фестываль-конкурс дзіцячай і юнацкай творчасці «Акно ў Еўропу». Удзел у ім па 10 намінацыях бралі каля тысячы канкурсантаў ва ўзросце ад 5 да 25 гадоў з Расіі, Беларусі, Украіны, Літвы, Латвіі, Ізраіля, Казахстана і Польшчы. Ад Беларусі на конкурсе выступілі Марыя Новік і Ксенія Сітнік — вучаніцы заслужанага дзеяча мастацтваў РБ, мастацкага кіраўніка Нацыянальнага цэнтра музычных мастацтваў імя У. Мулявіна Святланы Стацэнкі. Абедзве дзяўчынкі ў сваіх узроставых катэгорыях сталі пераможцамі.

Конкурс праходзіў у два этапы. У першым туры выканаўцы, падзеленыя на 5 узроставых катэгорый, выконвалі па дзве песні. Маша ў ліку 5—8-гадовых артыстаў спявала «Прыляцелі куры» і «Колыбельная маме», а Ксюша ў сваёй узроставай катэгорыі 12—14-гадовых спевакоў выконвала песні «Мальчишка из 8-го «Б» і «Сорам, дзеўка» (з рэпертуару «Песняроў», (праўда, у іншай аранжыроўцы). Па выніках выступленняў міжнароднае журы на чале з выкладчыцай вучылішча імя Гнесіных Людмілай Афанасьевай адсеяла практычна палову ўдзельнікаў, але беларускія дзяўчаты ў лік нешчаслівіцаў не трапілі. У другім, фінальным туры кандыдаты выконвалі па адной кампазіцыі: Маша выбрала песню «Подарил колечко», а Ксюша — «Зажигай, Европа!». І ў выніку даспяваліся абедзве дзяўчынкі да першых месцаў: Машы Новік журы аддала перамогу ў намінацыі «эстрадна-джазавы вакал», Ксенія Сітнік заваявала першае месца ў сваёй узроставай катэгорыі.

Дарэчы, хоць у складзе журы і прысутнічала Святлана Стацэнка, але ў абмеркаванні беларусак, паводле правілаў конкурсу, права голасу не мела. Чым засталася... вельмі задаволеная. «Хочацца адзначыць высокі ўзровень і выдатную арганізацыю фестывалю. Раздзяленне канкурсантаў па ўзроставых катэгорыях сведчыць аб прафесійным падыходзе, бо вакал пяцігадовага дзіцяці істотна адрозніваецца ад таго, як спявае дваццацігадовы выканаўца, — дзеліцца ўражаннямі Святлана Адамаўна. — Вынікамі я задаволеная — дзяўчаты сталі першымі ў сваіх узроставых катэгорыях. Для мяне як кіраўніка гэта яшчэ адна прафесійная пахвала, а для дзяўчат — чарговая праверка і прыступка ўверх на творчым шляху».

Дарэчы, «Акно ў Еўропу» беларускія таленты адчыняюць не ўпершыню: з леташняга конкурсу вучаніца Святланы Стацэнкі Даша Надзіна прывезла дыплом другой ступені, а ў 2006 годзе Даша Бялясава з Горак стала лаўрэатам першай прэміі.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Занатоўкі мастака

ГЕРОЙ

На першы погляд, наш час выглядае як антыгераічны. Можна дапусціць, што для большасці людзей гэта добра, а мне сумна жыць у антыгераічным часе, дзе няма месца для велічы і мужнасці. Замест помнікаў героям на беларускіх вуліцах ставяцца павялічаныя статуэткі і шахматныя фігуркі. Жанчынка разам з лаўкаю адліваецца з дарагой бронзы. Дзяўчынка з драным парасонам гэтаксама набывае бронзавае аблічча. З бронзы робіцца і нікчэмны чалавек, які стаіць на каналізацыйным люку. Хто яны? Ніхто! Нашы гарады абстаўляюцца скульптурамі безыменных авербуяў. Ёсць і коні без гаспадара, ёсць і брычкі без кучара, ёсць бабы з семкамі, паштары з роварамі... Ёсць легіён карыкатурных вобразаў, якія занялі месца помнікаў. Як тут не задумацца?.. Калі прапалі героі? У час маёй маладосці героі былі. Здавалася, што герояў так шмат, што хопіць не на адно пакаленне помнікаробаў. Выйшла не так, на пачатку дзевяностых гадоў мінулага стагоддзя пачаўся стыхійны дэмантаж помнікаў. Дэмантавалі ленінаў, марксаў, паўлікаў марозавых... Дэмантаж разгортваўся хутка, але ўсе новыя планы манументальнай прапаганды былі бяздарныя і не жыццядзейныя. Дэмантаж прыпыніўся. Помнікаробы думалі, што вось-вось напішацца найноўшы план, абвесціцца спіс новых герояў, вартых металічнага і каменнага аблічча. Плана ўсё не было і не было. Было пустое балабольства пра ідэалогію, былі тузанні паміж хрысціянскімі канфесіямі, былі базарныя шоу і шоу на базарах і кірмашах... Планаў манументальнай прапаганды ў дзяржавы Беларусь як не было, так і няма. Што было? Крыжы ў Курапатах — помнік чалавечай жорсткасці, чалавечай пакуце, чалавечай пакоры. Ад адных думак пра Курапаты душу можа ахапіць невылечны страх. Зрэшты, у Курапатах не помнік, а надмагілле. Апроч Курапатаў у Беларусі было толькі дзве спробы паставіць народны помнік за праўдзівыя народныя грошы: сцяна Цоя і помнік паэту Анатолю Сысу. Сцяна Цоя разбурана, бо зроблена была бяздарна. Курапаты знаходзяцца ў стане перманентнага разбурэння. Адзіны помнік герою, які паставіў беларускі народ, — помнік Анатолю Сысу, але зноў жа, паставілі яго на магіле, што ў маім разуменні з'яўляецца ракавою памылкаю. Яшчэ? Толькі не трэба казаць мне пра павялічаныя шахматныя фігуркі з надпісамі, выцягнутымі з кепска напісаных школьных падручнікаў. Гэтыя фігуркі не маюць ніякага дачынення да манументальнай прапаганды і дзяржаўнай ідэалогіі. Яны — імітацыя дзейнасці, а не дзейнасць. Такой жа імітацыйнай дзейнасцю цяпер займаюцца шоумены, калі прапаноўваюць выбіраць з дапамогаю фальшывага галасавання імя Расіі. Расчараваны ў бясконцых выбарах народ прагаласаваў за Сталіна. Не сумняюся, што падобную дзейнасць паспрабуюць разгарнуць некаторыя тэлешулеры і ў Беларусі... Не пачынаў бы я пісаць пра нашую слабасць і кепскасць, каб не меў ідэі. Мая ідэя простая. Беларуская дзяржава мусіць паставіць помнік Хрысту. Помнік павінен быць надканфесійны. Усе грамадзяне Беларусі возьмуць удзел у стварэнні помніка. Помнік будзе стаяць на самай высокай кропцы беларускай зямлі, на Святой гары. Гэтым помнікам беларускі народ і беларуская дзяржава выкажа ўдзячнасць сваёй гісторыі і хрысціянству. Святая гара стане месцам прымірэння. Тым месцам, дзе могуць сустрэцца і весці перамовы прадстаўнікі розных рэлігій і розных канфесій.

Хто, калі і як паставіць на Святой гары помнік Хрысту? Адказ на такія пытанні для мяне малаістотны. Сваю мастацкую задачу я вырашыў: намаляваў маленечкі крыжык на карце Беларусі.

Адам ГЛОБУС.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

по продаже в собственность земельных участков для индивидуального жилищного строительства

Номер лота	1	2	3	4	5	6
Наименование объекта	Земельный участок	Земельный участок	Земельный участок	Земельный участок	Земельный участок	Земельный участок
Местонахождение объекта	г. Сморгонь, ул. Молодежная, 92	Сморгонский район, д. Жодишки, пер. Мира, У-35А	Сморгонский район, д. Горани, У-41	Сморгонский район, д. Горани, У-39	Сморгонский район, д. Вишнево, ул. Парковая, У-1	Сморгонский район, д. Крево, ул. Богдановская, У-10
Кадастровый номер	425650100000000087	425681708101000333	425680804101000055	425680804101000011	425680802601000180	425682708101000401
Площадь участка (га)	0,1376	0,2466	0,1932	0,1995	0,1988	0,2500
Форма проводимого аукциона	Аукцион с условием					
Срок аренды	Продажа в собственность					
Условия продажи	Приступить к строительству жилого дома в течение 1 года с момента гос. регистрации земельного участка					
Начальная цена (руб.)	2869648	366212	40978	39900	192947	133100
Сумма задатка (руб.)	286965	36621	4098	3990	19295	13310
Расходы, связанные с организацией, проведением аукциона и подготовкой документации (руб.)	119000 (кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ)	539482 (кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ)	527200 (кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ)	84000 (кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ)	527200 (кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ)	538150 (кроме того, расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ)

Лицо, желающее принять участие в аукционе, представляет:

заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков, которые предполагается получить в частную собственность;

заверенную банком копию платежного поручения о внесении суммы задатка на р/с 3641526001461 в АСБ «Беларусбанк», код банка 504, УНП 500108328, код платежа 5520, получатель платежа – Сморгонский райисполком.

Гражданин – копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования (паспорт).

Индивидуальный предприниматель – копию свидетельства о гос. регистрации индивидуального предпринимателя без нотариального засвидетельствования.

Представителям гражданина или индивидуального предпринимателя – нотариально удостоверенная доверенность.

Юридическое лицо – представителям или уполномоченному должностному лицу юридического лица Республики Беларусь – доверенность, выданная юридическим лицом, или документ, подтверждающий полномочия должностного лица, копии устава и свидетельства о гос. регистрации юридического лица без нотариального засвидетельствования, документ с указанием банковских реквизитов юридического лица.

При подаче документов на участие в аукционе граждане, представители граждан, индивидуальных предпринимателей и юридических лиц, уполномоченные должностные лица юридических лиц предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Платеж за объект осуществляется единовременно по безналичному расчету в расчетных билетах Национального банка Республики Беларусь.

В случае победы расходы, связанные с подготовкой и проведением аукциона, подготовкой документации, необходимой для проведения аукциона, а также расходы по размещению извещения о проведении аукциона в СМИ возмещает покупатель объекта.

Всем желающим предоставляется возможность ознакомиться с объектами.

Аукцион состоится 7 апреля 2009 года в 11.00 по адресу: г. Сморгонь, ул. Ленина, 5 в малом зале заседаний.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Сморгонь, ул. Ленина, 5, каб. 302 в рабочие дни с 8.00 до 17.00. Телефоны для справок в г. Сморгони: 8 01592 3 23 41, 3 17 23, 3 23 91.

Заявления принимаются по 1 апреля 2009 года до 17.00 включительно.

УНП 500108328

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

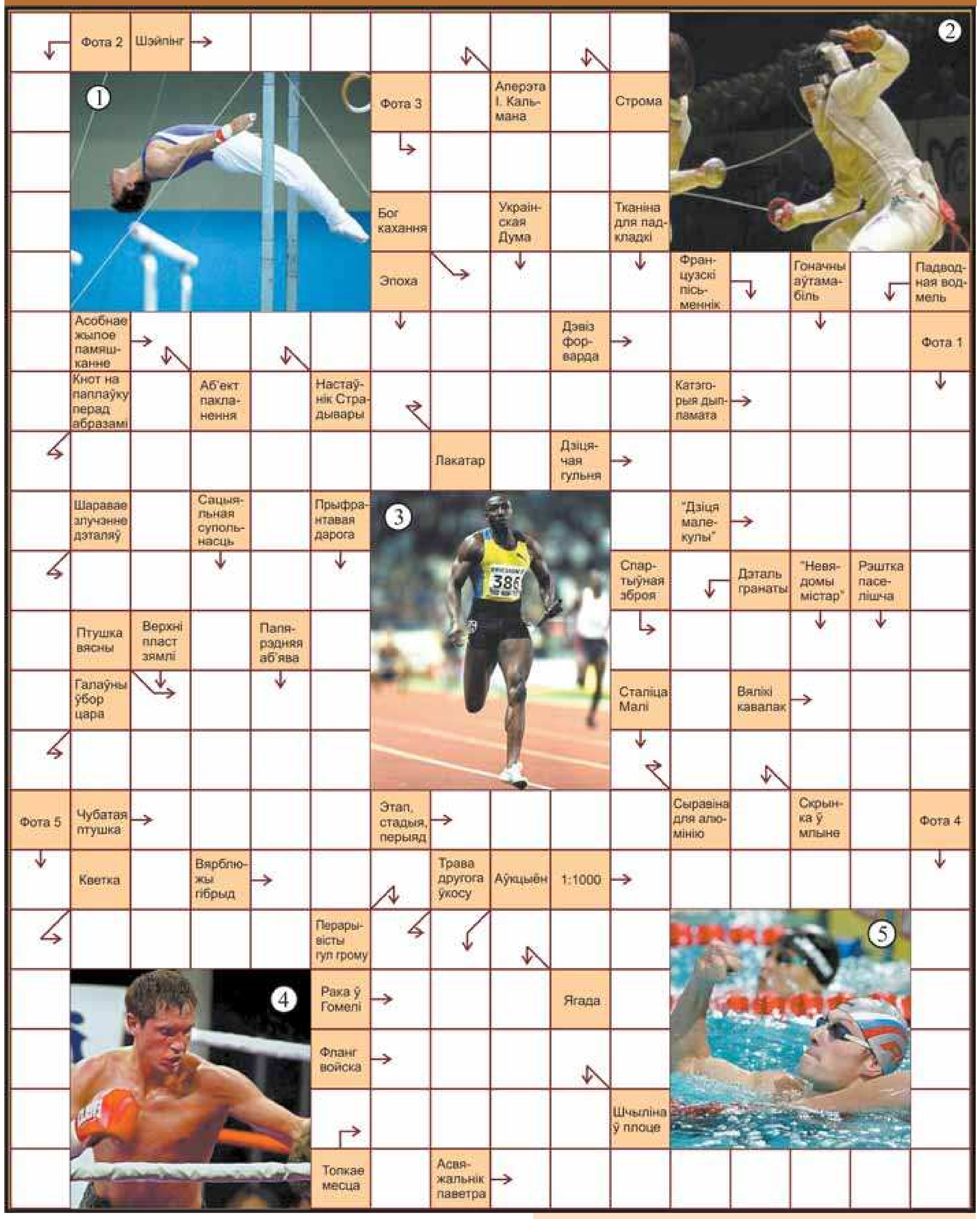

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд (28 лютага). Па гарызанталі: Авангард. Згода. Ружа. Блінчык. Рубка. Ананд. Рака. Казадой. Аполак. Каса. Гарляк. Выбары. Кадр. Дон. Агурок. Салата. Лава. Дэлі. «Ася». Натура. Сінод. Ралі. Слон. Атава. Стапа. Алегорыя. **Па вертыкалі:** Падлетак. Гута. Асілак. Базар. Кулан. Луара. Індыя. Довад. Каркас. Чай. Лата. Гагарын. Рота. Указ. Анапа. Род. Вал. Абардаж. Сініца. Шыла. Аброк. Лат. Каларада. Бакас. Ротар. Акарына. Акацыя.

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

ПЕРАДАПОШНЯЕ ЗАДАННЕ

Працягваем аўтарскі конкурс-6 майстра кампазіцыі Беларусі і ФМЖД Віктара Шульгі (Мінск) перадапошнім заданнем № 14:

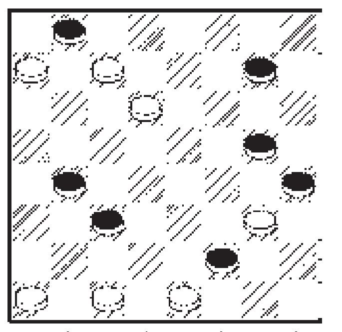

БЕЛЫЯ: a1, a7, c1, c7, d6, e1, g3 (7). ЧОРНЫЯ: b4, b8, c3, f2, g5, g7, h4 (7). Выйгрыш.

Па-за конкурсам развяжыце і такую задумку В. Шульгі:

БЕЛЫЯ: a5, b4, c5, d4, d6, e5, g1 (7). ЧОРНЫЯ: a3, a7, f4, g3, g5, g7, h8 (7). Перавага белых.

* * *

А ў рамках бліца-43/6, пераможца якога таксама будзе адзначаны, развяжыце задачу Аляксандра Шурпіна (Клімавічы), якая ў Адэскім міжнародным конкурсе 1992 года атрымала 7,5 ачка па змесце і яшчэ не друкавалася:

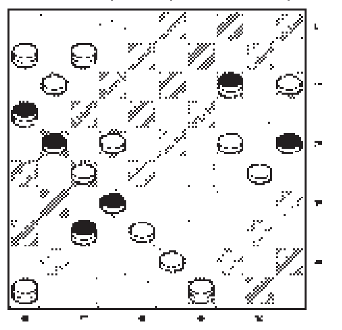

БЕЛЫЯ: 11, 15, 22, 24, 27, 30, 38, 43, дамкі 6, 7, 46, 49 (12). ЧОРНЫЯ: 21, 25, 32, дамкі 14, 16, 37 (6).

Замкнуць простую чорных: 39 (43А) 10, 34, 26, 32, 32#. Варыянт жа А(34) застаецца за вамі.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

ЧЭМПІЯНАТ ВОБЛАСЦІ

Ён праходзіў па кампазіцыі ў рускія шашкі пад эгідай Мінскага аблвыканкама, быў шостым па ліку і адкрытым для ўсіх складальнікаў свету. У ім перамаглі: у жанры мініяцюр — майстры Дзмітрый Камчыцкі (Магілёў), Аляксандр Кагоцька (Пінск) і Іван Наўроцкі (Мінск), праблем — мінчане Васіль Грабенка, майстар Мікалай Грушэўскі і расіянін Рыгор Шасцірыкаў, у раздзеле эцюдаў — гросмайстар СССР Леанід Вітошкін (Гомель), А. Лук'янаў (Расія) і В. Грабенка, задач — Л. Вітошкін, І. і Б. Вальтэры (Узбекістан) і Ф. Ганіеў (Украіна).

Наступныя камбінацыі суддзі Аляксандр Ляхоўскі (Беларусь) і Іван Івацка (Украіна) прызналі выдатнымі:

№ 1 (В. Грабенка). БЕЛЫЯ: b4, b6, c5, c7, d6, e7, g3, g5, g7 (9). ЧОРНЫЯ: a5, b2, c3, d2, e3, e5, f4, f8, h2, h6 (10). 8,5 ачка: b8 (ec7) d6!, h8 (a5A) g1, c5, f2 (g5) b6, h4x. A(d6) g1, a3 (b4) c5, f2 (g5) b6, h4x.

№ 2 (М. Грушэўскі, П. Шклудаў). БЕЛЫЯ: b6, c7, d6, e5, e7, f6, g5, h6 (8). ЧОРНЫЯ: a5, c3, d4, e3, f2, f4, g3, h2, h4 (9). 8,25 ачка: cd8, b8, f4!, a5, a:d2:e7, g1#.

Арганізатар чэмпіянатаў Мінскай вобласці А. Ляхоўскі запрашае ўсіх жадаючых складальнікаў, уключаючы і замежных, узяць удзел у сёмым першынстве ў тых жа самых раздзелах. У кожны з іх можна прадставіць па чатыры новыя кампазіцыі. Яны павінны адпавядаць патрабаванням Шашачнага кодэксу Беларусі ці былога СССР. Тэрмін іх прысылкі — да 15.04.2009 г. на адрас рэдакцыі газеты «Мінская праўда»: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

ПЕРШЫНСТВЫ СВЕТУ І БЕЛАРУСІ

Падведзены вынікі першынства свету па завочных рускіх шашках — WCK-01. Першыя тры прызавыя месцы заваявалі каманды Літвы, Беларусі і Украіны. Нашу рэспубліку прадстаўлялі майстры гульні па перапісцы А. Ляхоўскі, В. Марцінкевіч, В. Навумік, А. Осіпаў і В. Сакаў. Ва асабістым заліку мацнейшым быў міжнародны гросмайстар Сяргей Краўчук (Украіна). Пятае-шостае месцы падзялілі А. Осіпаў і А. Ляхоўскі, адстаўшы ад пераможцы на 1 ачко.

А ў Мінску ў першай лізе чэмпіянату Беларусі па міжнародных шашках вызначыўся майстар ФМЖД Віталь Варушыла (Мінск). Яшчэ чатыры пуцёўкі ў вышэйшую лігу дасталіся сталічнаму міжнароднаму гросмайстру Ірыне Пашкевіч, майстру ФМЖД Мікалаю Кадзеснікаву (Бабруйск), кандыдату ў майстры спорту А. Куніцы і майстру ФМЖД Наталлі Герасімовіч. А ў галоўны жаночы турнір года перайшлі майстар Кацярына Шпакава (Мінск) і кандыдат у майстры Святлана Ланцэева (Жодзіна).

*Дарагую цётачку і сястру **Ніну Сяргееўну Хроль** віншуем з 80-годдзем. Жадаем моцнага здароўя, бадзёрага настрою і доўгіх гадоў жыцця. Мы вас любім.*

***Пляменнікі і сёстры,** г. Слуцк.*

Частное торговое предприятие «Сударыня», зарегистрированное Минским облисполкомом за № 690622404, выданным 07.02.2008 г., сообщает о ликвидации. Претензии принимаются в течение двух месяцев по тел. 345-57-83.

У суд Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці паступіла заява аб прызнанні памерлым **Прымачука Аляксея Афанасьевіча,** 27 жніўня 1928 года нараджэння, ураджэнца с. Стараселле Маневічскага раёна Валынскай вобласці, Украіна, які пражываў у г. Рэчыца па вул. Дастаеўскага, 27-24 Гомельскай вобласці.

Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі пра Прымачука А.А., паведаміць іх суду Рэчыцкага раёна Гомельскай вобл. (г. Рэчыца, вул. К. Маркса, 30) на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

ГАРАСКОП СТРЫЖАК НА САКАВІК

Працягваем публікаваць гараскоп прычосак на наступны месяц. Да вашай увагі — гараскоп стрыжак на сакавік.

3 сакавіка. Стрыжка, зробленая ў гэты дзень, пойдзе на карысць не

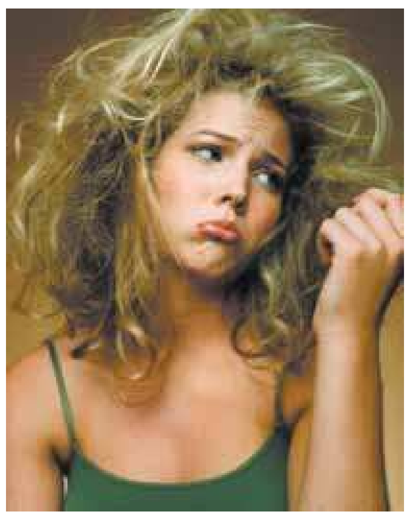

толькі знешнасці, але і духоўнаму свету. У вас абвострыцца інтуіцыя і ўзмацніцца праніклівасць розуму.

4 сакавіка. У выніку стрыжкі валасоў ці стварэння прычоскі вы прыцягніце да сябе ўдачу і шчасце.

5 сакавіка. Вельмі дрэнны дзень для стрыжкі валасоў: могуць узнікнуць розныя захворванні. Калі хочаце пазбегнуць праблемаў са здароўем — устрымайцеся сёння ад наведвання цырульні.

6 сакавіка. У выніку стрыжкі валасоў ці стварэння прычоскі вы прыцягніце ў сваё жыццё радасць і ўдачу.

7 сакавіка. Сёння надзвычай неспрыяльны дзень для наведвання цырульніка. Стрыжка валасоў можа прыцягнуць да чалавека мноства праблемаў, хваробаў і непрыемнасцяў.

8 сакавіка. У гэты дзень наведванне цырульні станоўча адаб'ецца не толькі на вашай знешнасці, але і на фінансавым становішчы. Сённяшняя стрыжка валасоў прыцягне ў ваша жыццё багацце і дабрабыт.

9 сакавіка. Сёння выдатны дзень для наведвання цырульніка. Стрыжка, зробленая ў гэты дзень, зменіць у лепшы бок усё ваша жыццё. У найбліжэйшыя месяцы пачнуць адбывацца станоўчыя змены ў асабістым жыцці, кар'еры і стане здароўя.

10 сакавіка. Сёння лепш устрымацца ад стрыжкі, інакш могуць з'явіцца праблемы ў розных галінах жыцця. Негатыўныя звычкі праявяцца ў поўнай меры, узрасце цяга да алкаголю, а магчымасць кантраляваць свае эмоцыі, наадварот, зменшыцца.

11 сакавіка. Пажадана стрыгчыся, паколькі стрыжка прынясе шчасце і карысць, прыгожы знешні выгляд.

12 сакавіка. Стрыжка валасоў у гэты дзень можа значна пагоршыць стан вашага здароўя. Сёння лепш пазбягаць зменаў знешняга выгляду.

13 сакавіка. Згодна з усходнімі павер'ямі, стрыжка ў гэты дзень прыцягне да вас злых духаў, што ў сваю чаргу, адаб'ецца на стане здароўя і дабрабыце. Таму змены свайго знешняга выгляду лепш адкласці на іншы дзень.

14 сакавіка. У выніку стрыжкі валасоў ці стварэння прычоскі вы прыцягніце ў сваё жыццё ўдачу і радасць.

15 сакавіка. Сёння не самы лепшы дзень для наведвання цырульніка: могуць узнікнуць розныя захворванні ці з'явяцца цяжкасці ў розных галінах жыцця.

16 сакавіка. У выніку стрыжкі валасоў ці стварэння прычоскі вы прыцягніце ў сваё жыццё ўдачу і радасць.

17 сакавіка. Стрыгчы валасы сёння непажадана: можна «адрэзаць» сваю ўдачу.

18 сакавіка. У гэты дзень спробы стварыць прычоску, якая ўпрыгожвае менавіта вас, будуць паспяховымі.

19 сакавіка. Калі пастрыгчыся ў гэты дзень, то валасы будуць лепш расці, стануць больш густымі і пышнымі. Але сёння непажаданае хімічнае ўздзеянне на валасы (фарбаванне, завіўка). А складаная ўкладка пратрымаецца нядоўга.

20 сакавіка. Пасля стрыжкі, зробленай у гэты дзень, валасы стануць таннейшымі. Затое будуць марудна адрастаць, і форма, створаная цырульнікам, захаваецца надоўга. Магчыма, зменіцца і колер валасоў: яны стануць цямнейшымі.

21 сакавіка. Пасля зробленай сёння стрыжкі валасы будуць гусцейшымі. Наведванне цырульні не толькі палепшыць ваш знешні выгляд, але і адновіць душэўную раўнавагу.

22 сакавіка. Зробленая сёння стрыжка ўзбагаціць вас не толькі эстэтычна, але і практычна: вы станеце крыху багацейшымі.

23 сакавіка. Стрыжка, зробленая ў гэты дзень, пойдзе на карысць не толькі знешнасці, але і духоўнаму свету. У вас абвострыцца інтуіцыя і ўзмоцніцца пранікліваcць розуму.

24 сакавіка. Сёння лепш устрымацца ад стрыжкі, інакш могуць з'явіцца праблемы ў розных галінах жыцця. Негатыўныя звычкі праявяцца ў поўнай меры, узрасце цяга да алкаголю, а магчымасць кантраляваць свае эмоцыі, наадварот, зменшыцца.

25 сакавіка. Выдатны дзень для наведвання цырульні: зробленая сёння стрыжка забяспечыць здароўе і даўгалецце.

26 сакавіка. У гэты дзень стрыжка валасоў можа павялічыць вочны ціск, што прывядзе да пагаршэння зроку,

запалення ці абвастрэння хваробаў вачэй. Лепш пачакаць з наведваннем цырульні.

27 сакавіка. Стрыжка, зробленая ў гэты дзень, не застанецца незаўважанай. Вашым новым абліччам будуць зачараваныя ўсе навакольныя.

28 сакавіка. Сённяшняя стрыжка зробіць вас не толькі больш прывабнымі, але і прыцягне ўдачу.

29 сакавіка. У гэты дзень наведванне цырульні станоўча адаб'ецца не толькі на вашай знешнасці, але і на фінансавым становішчы. Сённяшняя стрыжка прыцягне ў ваша жыццё багацце і дастатак.

30 сакавіка. У гэты дзень лепш устрымацца ад стрыжкі, паколькі гэта можа прывесці да недамагання: павышэння ціску, галаўных боляў, з'яўлення пачуцця страху.

31 сакавіка. Стрыжка валасоў у гэты дзень можа значна пагоршыць ваш стан здароўя. Лепш сёння пазбягаць змянення знешняга выгляду.

Падрыхтавала Алена КРАВЕЦ.

ДЗІЦЯЧАЯ ПРАГРАМА «НАША ПЯЦЁРАЧКА» ПАДРАСЦЕ

Пачынаючы з сакавіка, павялічыцца ўзрост удзельнікаў хіт-параду праграмы — прадстаўляць свае кліпы і спаборнічаць за галоўны прыз, прафесійныя здымкі новага кліпа, змогуць юныя артысты ва ўзросце ад 10 да 15 гадоў. (Раней узрост удзельнікаў абмяжоўваўся 6—13 гадамі).

«Праграма ў эфіры існуе тры гады, натуральна, што і ўдзельнікі хіт-параду, і яго вядучыя падраслі. Гэтаксама падрасла і аўдыторыя праграмы, — тлумачыць перамены загадчык аддзела падрыхтоўкі праграм для дзяцей і юнацтва Белтэлерадыёкампаніі Алена Будрыцова. — Таму мы вырашылі абнавіць змест і афармленне «Нашай пяцёрачкі». Абноўлены праект стане, па задуме яго стваральнікаў, больш дынамічным — за паўгадзіны максімальную колькасць навінаў пастараюцца даць вядучыя і журналісты. Знаёміць з імі паранейшаму будзе ўладальнік другога месца на дзіцячым «Еўрабачанні-2006» Андрэй Кунец, а вядучай усёй праграмы застанецца пераможца дзіцячага «Еўрабачання-2005» Ксенія Сітнік. А вось цацачных герояў праграмы — двух забаўных пушыстых катоў, якія каментавалі размовы вядучых і гасцей — на жаль, вырашана пакуль што адправіць у водпуск.

Першы выпуск абноўленай «Нашай пяцёрачкі», паведамілі ў прэс-службе БТРК, выйшаў у эфір ужо 1 сакавіка.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

Тэлесеткі

Зоркі вучацца танцаваць, каб... паехаць на "Еўрабачанне"

У гэтым верасні ў трэці раз пройдзе міжнародны конкурс «Танцавальнае Еўрабачанне». Першыя два спаборніцтвы наша краіна толькі транслявала (і небеспаспяхова), а вось цяпер вырашыла далучыцца да ўдзелу.

Паводле правілаў конкурсу — яго, як і песеннае «Еўрабачанне», ладзіць Еўрапейскі Вяшчальны саюз — удзел у ім бяруць танцавальныя пары, дзе толькі адзін партнёр — прафесійны танцор, а другі — вядомы ў сваёй краіне чалавек, але ў якой-небудзь іншай галіне. Напрыклад, ад Расіі на конкурсе летась выступалі ўдзельнікі тэлепраекта «Танцы з зоркамі», пара Таццяна Наўка—Аляксандр Літвіненка. Адбор прадстаўнікоў Беларусі сёлета пройдзе таксама ў фармаце тэлевізійнага конкурсу — Белтэлерадыёкампанія прыступіла да рэалізацыі праекта «Зорныя танцы».

Як паведаміла прэс-служба БТРК, нацыянальны адборачны тур — праект «Зорныя танцы» — складаецца з некалькіх этапаў. У першым туры 36 вядомых асобаў пад кіраўніцтвам прафесіяналаў асвойваюць танга, ча-ча-ча і вальс. Рэпетыцыі, дарэчы, ужо ідуць — тройчы на тыдзень у сталічным Палацы дзяцей і моладзі спевакі Аляксей Хлястоў, Герман, Іскуі Абалян, Венера, Вікторыя Алешка, Алена Грышанава, Дзядзя Ваня, спартсменкі Іна Жукава і Юлія Раскіна, акцёры Алег Коц, Руслан Чарнецкі, Валерыя Арланава, тэлевядучыя Аліна Краўцова, Ганна Эйсмант, Дзмітрый Карась, Вольга Барабаншчыкава, Алег Ціткоў і іншыя займаюцца з харэографамі. Сюжэты з урокаў танцаў можна ўбачыць у праграме «Добрай раніцы, Беларусь!» на Першым канале. Часу ў «зорак» зусім нямнога — 16 сакавіка журы адбярэ 8 удзельнікаў, якія пройдуць у наступны тур. Для іх з ліку прафесійных танцораў Беларуская федэрацыя танцавальнага спорту падбярэ партнёраў. Пачынаючы з красавіка кожны тыдзень па суботах 8 пар будуць паказваць журы і тэлегледачам танцавальныя нумары і атрымліваць за іх адзнакі. Дзве пары, якія набяруць найменшую колькасць балаў, стануць намінантамі на выбыванне з праекта, але адну з іх гледачы змогуць «выратаваць» СМС-галасаваннем.

У фінале з трох пар тэлегледачам трэба будзе выбраць адну. Пераможцы, якія набяруць больш за ўсё галасоў, і будуць прадстаўнікамі Беларусі на конкурсе «Танцавальнае Еўрабачанне» (Eurovision Dance Contest), які пройдзе ў Баку (Азребайджан).

Вядучымі шоу «Зорныя танцы» стануць фітнэс-інструктар Святлана Кашыцкая і акцёр Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы Віталь Макарэвіч, мастацкае кіраўніцтва праектам здзяйсняе старшыня Беларускай федэрацыі танцавальнага спорту, дырэктар Белдзяржцырка Таццяна Бандарчук.

А далей?

«Танцавальнае Еўрабачанне» сёлета адбудзецца ў Баку на арэне спартыўна-канцэртнага комплексу імя Гейдара Аліева. Як чакаецца, у конкурсе могуць узяць удзел да 20 краін (летась іх было 14, а транслявалі конкурс 24 краіны). У шоу, разлічаным больш як на 2 гадзіны, пары павінны будуць прадэманстраваць танец у свабоднай харэаграфіі з выкарыстаннем нацыянальных матываў краіны, ад якой яны выступаюць. Пераможцамі становіцца пара, якая набярэ найбольшую колькасць балаў ад тэлегледачоў і журы, складзенага з прафесійных танцораў.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	6.53	17.51	10.58
Віцебск —	6.44	17.39	10.55
Магілёў —	6.43	17.41	10.58
Гомель —	6.38	17.39	11.01
Брэст —	7.08	18.06	10.58
Гродна —	7.07	18.08	11.01

Месяц

Першая квадра. Месяц у сузор'і Цяльца.

Імяніны

Пр. *Марыяны, Міны, Фёдара.* ***К.*** *Алены, Віктара, Паўла, Радаслава.*

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

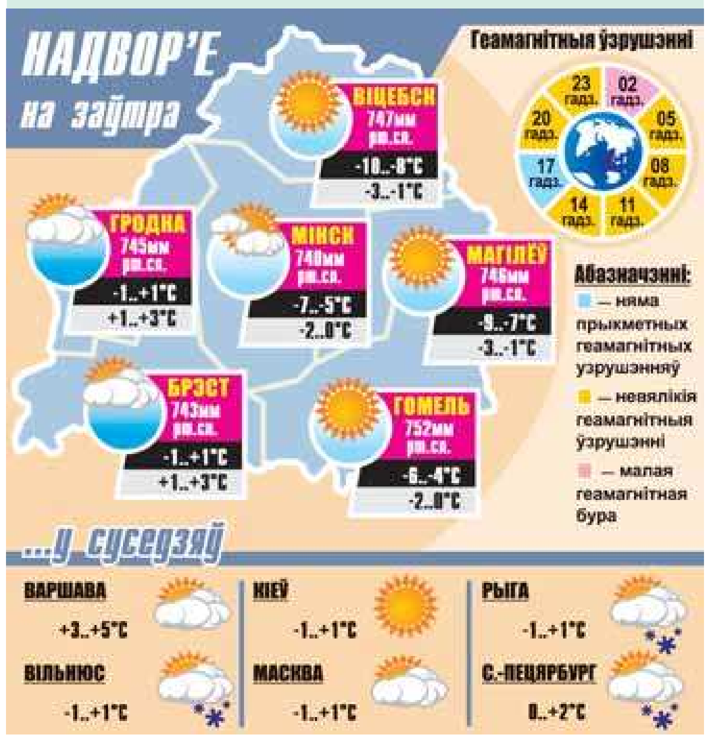

Дзве даты

3 сакавіка

1067 год — адбылася бітва на рацэ Няміга (прыток Свіслачы ў межах сучаснага Мінска) паміж дружынамі кіеўскіх князёў Яраслвічаў і полацкага князя Усяслава, вядомага па прозвішчы Чарадзей. Закончылася бітва паражэннем палачан. Мінск (Менеск) быў разрабаваны, спалены, жыхары, якія засталіся жывымі, захоплены ў палон. Пра гэту крывавую бітву расказвае «Слова аб палку Ігаравым»: «На Немизе снопы стелют головами... живот кладут, веют душу от тела. Немизе кровави брезе ... посеяни костьми русских сынов». Яна адлюстравана на мініяцюры Радзівілаўскага летапісу XIII ст. Гэтая дата стала пунктам адліку летапіснай гісторыі беларускай сталіцы.

1918 год — у Брэст-Літоўску быў падпісаны мірны дагавор (Брэсцкі мір) паміж Савецкай Расіяй і дзяржавамі германскага блока (Германія, Аўстра-Венгрыя, Балгарыя, Турцыя), які забяспечыў Расіі выхад з сусветнай вайны і мірную перадышку. Мірны дагавор быў ануляваны 13 лістапада таго ж года пастановай ВЦВК і СНК, а канчаткова ліквідаваны ў адпаведнасці з Версальскімі дамоўленасцямі 1919 года.

Цытата дня:

«Лягчэй сустрэць людзей, якія маюць розум, чым тых, хто ўмее накіроўваць яго ў справу, шануе розум у іншых і знаходзіць яму карыснае выкарыстанне».

Жан Лабруер (1645—1669), французскі пісьменнік.

ЛАПЦІ

Свет і сусвет чалавека

Лапці доўгі час служылі сялянам асноўным відам абутку. Іх плялі з пянькі, ільну, ліпавага ці бярозавага лыка, берасты, пазней — са скуры хатняй жывёлы. Лапці мелі не толькі практычнае ўжыванне. Вельмі часта яны станавіліся атрыбутам пэўных абрадаў, прычым магічнымі якасцямі валодалі старыя, ужо зношаныя лапці.

- У якасці абярэгаў ад нячыстай сілы і «ліхога» вока лапці вывешвалі на хлявах, агароджах, тынах, каля агародаў, на варотах. Часам іх колькасць дасягала ста пар. Меркавалі: чалавек падыдзе да плота, убачыць столькі лапцей, здзівіцца і не сурочыць мой двор, маю гаспадарку.
- Прысутнасць лапцей у курніку павінна была павялічыць колькасць знесеных яек, засцерагчы курэй ад сурокаў і хваробаў.
- Старым лапцем абкурвалі карову пасля ацёлу.
- Падчас эпідэміі менавіта лапці прапітвалі дзёгцем і развешвалі ў хатах, хлявах, курніках.
- Стары лапаць дапамагаў і пры ўлазінах — ім «задобрывалі», «заваблівалі» дамавіка ў новую хату.
- У час пахавання лапаць мог выступаць як ахвяраванне, своеасаблівы падарунак продкам.
- Лічылася, што калі вакол агарода на некалькі штыкецін надзець старыя лапці, то вусені не паядуць капусту, машка ёй не ўшкодзіць, а «галовы» вырастуць вялікія і сакавітыя.
- Каб было шмат агуркоў, лапаць неабходна закінуць на сярэдзіну градкі і сказаць: «Як гэты лапаць густа плёўся, так і агуркі мае пляціцеся і радзіцеся!».
- Каб пазбавіцца ад тараканаў, выконвалі наступнае рытуальнае дзеянне: у лапаць саджалі столькі тараканаў, колькі было членаў сям'і, і «вывозілі» лапаць з тараканамі праз парог, у двор.
- Катэгарычна забаранялася плесці лапці на працягу Калядаў, інакш у сям'і народзіцца «крывое» дзіця.
- А яшчэ прыкмячалі: калі лапці рвуцца спераду — бяда наперадзе, калі яны знасіліся, стапталіся ззаду, на пятах — бяда прайшла.
- Казалі: калі ў лапцях часта развязваюцца аборы, ведай, што цябе нехта вельмі кахае і сумуе па табе.
- У народзе ведалі: каб дзень прайшоў паспяхова, спачатку абувалі правы лапаць, а потым левы.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Усміхнёмся!

На кінафэсце пазнаёміліся два рэжысёры:

— Над чым вы зараз працуеце?

— Здымаю кіно аб каханні.

— Жанчыны да жанчыны?

— Не, зусім не.

— А, мужчыны да мужчыны?

— Не.

— Юнака да курыцы?

— Ды не!

— А аб якім жа тады каханні ваш фільм?

— Мужчыны да жанчыны.

— А-а, дык вы дакументаліст...

☺

У гасцях:

— Моня! Гэта не еш, гэта ў нас дома ёсць!

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, І. ШЧУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай – 287 19 19 (тэл./факс); аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 36, 287 18 51, юрыдычнага — 287 19 68, сакратарыята — 292 05 82, адказных за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292 44 12; «Мясцовае самакіраванне» — 292 21 03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20 37 98, Віцебску: 43 23 74, Гродне: 43 25 29, Гомелі: 74 13 92, Баранавічах: 47 26 02, Магілёве: 32 74 31; бухгалтэрыі: 292 22 03; прыём рэкламы тэл./факс: 287 17 79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292 04 52.
http://www.zviazda.by;
e-mail: info@zvyazda.minsk.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Передрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год.
Тыраж 33.538 Індэкс 63850. Зак. № 1142. Нумар падпісаны ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12